

**Fundusze
Europejskie**
Pomoc Techniczna

Unia Europejska
Fundusz Spójności

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY WOŁÓW NA LATA 2015-2025

SPIS TREŚCI

1. WPROWADZENIE.....	3
2. DIAGNOZA STANU.....	4
2.1. Metodyka delimitacji obszarów zdegradowanych i rewitalizacji	4
2.2. Ogólna sytuacja społeczno-gospodarcza gminy	6
2.3. Charakterystyka negatywnych zjawisk społeczno-gospodarczych w gminie.....	11
2.3.1. Sfera społeczna.....	11
2.3.2. Sfera gospodarcza.....	23
2.3.3. Sfera środowiskowa.....	25
2.3.4. Sfera przestrzenno-funkcjonalna.....	28
2.3.5. Sfera techniczna.....	30
2.4. Skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych w gminie.....	31
2.5. Identyfikacja obszarów zdegradowanych na terenie gminy	39
2.5.1. Obszary zdegradowane w sferze społecznej	39
2.5.2. Obszary zdegradowane w innych sferach	40
2.5.3. Obszary zdegradowane i rewitalizacji w gminie	40
2.5.4. Charakterystyka obszarów zdegradowanych i rewitalizacji w gminie.....	41
3. WIZJA ROZWOJU	44
3.1. Realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych	44
3.2. Cele strategiczne i kierunki działań rewitalizacyjnych	45
3.3. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne – lista podstawowa	51
3.4. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne – lista uzupełniająca	65
4. WDRAŻANIE PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH	67
4.1. Mechanizm integrowania działań i przedsięwzięć rewitalizacyjnych	67
4.2. Ramy finansowe	68
4.3. Partycypacja społeczna.....	72
4.4. System monitorowania	74
4.5. Określenie zmian w obowiązujących aktach prawnych.....	77
5. SPÓJNOŚĆ LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI I PLANISTYCZNYMI GMINY	78
Spis tabel	82
Spis Rycin	83
Załącznik n1 Mapy	84

1. WPROWADZENIE

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Wołów na lata 2015-2025 (LPR) jest kluczowym narzędziem wspomagającym zarządzanie rozwojem gminy w zakresie wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez kompleksowe powiązanie ze sobą szeregu działań: społecznych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych oraz technicznych. Dokument umożliwia zatem realizację wieloletniego procesu rewitalizacji w sposób skoordynowany i zintegrowany, a także zgodny z potrzebami i oczekiwaniami interesariuszy.

LPR sporządzono na mocy *Uchwały nr XVII/102/2015 Rady Miejskiej w Wołowie z dnia 30 września 2015 r. w sprawie przystąpienia do pracowania Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Wołów w latach 2015-2025*. Dokument został opracowany zgodnie z *Wytycznymi Ministerstwa Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 z dnia 2 sierpnia 2016 r.*¹.

Program uwzględnia zasady partnerstwa i partycypacji na każdym etapie jego wdrażania. Ponadto zapewnia komplementarność pomiędzy poszczególnymi przedsięwzięciami. Kompleksowość i spójność zaproponowanych kierunków działań koresponduje ze zdiagnozowanymi potrzebami rewitalizacyjnymi, umożliwiając optymalne wykorzystanie potencjału endogenicznego gminy na rzecz poprawy ładu i funkcjonalności przestrzeni publicznych i stanu środowiska naturalnego, podniesienia jakości życia mieszkańców i integracji społeczności lokalnej oraz rozwoju gospodarczego i poprawy dostępności komunikacyjnej. Programowanie działań rewitalizacyjnych uwzględniło również konieczność zapewnienia kompleksowości interwencji infrastrukturalnej (EFRR) ze wsparciem realizowanym w ramach funduszy ukierunkowanych na rozwój kapitału społecznego (EFS).

Zgodnie z zapisami w/w aktów prawnych LPR operuje następujący pojęciami:

- rewitalizacja – proces wyprowadzenia ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki;
- obszar zdegradowany – przestrzeń, w której koncentrują się zjawiska negatywne (społeczne, gospodarcze, przestrzenne oraz problemy, które wpływają na pogorszenie jakości życia mieszkańców);
- obszar rewitalizacji – obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, (...) na którym, z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, zamierza się przeprowadzić rewitalizację; nie może on obejmować terenów większych niż 20% powierzchni gminy oraz nie może być zamieszkiwany przez więcej niż 30% mieszkańców gminy.

¹ MR/H 2014-2020/20(02)/08/2016.

2. DIAGNOZA STANU

2.1. Metodyka delimitacji obszarów zdegradowanych i rewitalizacji

Prezentowana w Lokalnym Programie Rewitalizacji diagnoza stanu stanowi wypadkową zaleceń wskazanych zarówno w *Ustawie o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r.*, jak i w *Wytycznych Ministerstwa Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 z dnia 2 sierpnia 2016 r.* Zgodnie z przytoczonymi wyżej dokumentami diagnoza opierać powinna się na mierzalnych wskaźnikach opisujących głównie zjawiska i problemy społeczne na danym terenie. Uwzględniając zalecenia, że obszar wymagający wsparcia stanowi jednostkę charakteryzującą się kumulacją negatywnych zjawisk i procesów oraz stanowi szczególne znaczenie dla rozwoju lokalnego, dokonano analizy podstawowych sfer funkcjonowania gminy.

Dla potrzeb wyznaczenia obszarów zdegradowanych w gminie Wołów określono zestaw wskaźników diagnozujących poszczególne sfery funkcjonowania gminy w zakresie sytuacji społeczno-gospodarczej (tab. 1). Starano się by przyjęte wskaźniki z jednej strony były zgodne z zapisami *Wytycznych Ministerstwa Rozwoju w zakresie rewitalizacji*, a także *Ustawy o rewitalizacji*, z drugiej miały charakter ilościowy i w możliwie najlepszy sposób pozwalały na identyfikację negatywnych zjawisk zachodzących w przestrzeni gminy.

Tab. 1. Wskaźniki wykorzystane do wyznaczenia obszarów zdegradowanych w gminie Wołów

Sfera	Zjawisko	Wskaźnik [jednostka miary]	Rok
Sfera społeczna	Poziom bezrobocia	Udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym ogółem [%]	2014-2015
		Udział bezrobotnych długotrwale w liczbie ludności w wieku produkcyjnym ogółem [%]	2014-2025
	Poziom ubóstwa	Osoby korzystające z pomocy społecznej na 100 mieszkańców [osoby]	2015
		Świadczenia pomocy społecznej na 100 mieszkańców [świadczenia]	2014
	Poziom przestępczości	Przestępstwa o charakterze kryminalnym na 1000 mieszkańców [przestępstwa]	2014
		Czyny karalne nieletnich na 1000 mieszkańców [czyny karalne]	2014
	Poziom patologii społecznej	Liczba wydanych niebieskich kart na 1000 mieszkańców [niebieskie karty]	2015
		Osoby objęte działaniami komisji alkoholowej i korzystające z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu lub narkomanii na 1000 mieszkańców [osoby]	2015
	Poziom edukacji	Średni wynik sprawdzianu w klasie VI szkoły podstawowej (język polski, matematyka) [%]	2015
		Średni wynik egzaminu gimnazjalnego (język polski, historia i WOS, matematyka, przedmioty przyrodnicze) [%]	2015
	Poziom kapitału społecznego	Organizacje pozarządowe na 1000 mieszkańców [organizacje]	2014
		Członkowie działający w organizacjach pozarządowych na 1000 mieszkańców	2014

Sfera	Zjawisko	Wskaźnik [jednostka miary]	Rok
		[członkowie]	
	Poziom aktywności społecznej	Frekwencja w wyborach samorządowych [%] Udział czytelników czynnych bibliotek publicznych w liczbie ludności ogółem [%]	2014 2013-2014
	Poziom kapitału ludzkiego	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w liczbie ludności ogółem [%] Indeks starości (liczba osób w wieku poprodukcyjnym do liczby osób w wieku przedprodukcyjnym) [osoby]	2015 2015
Sfera gospodarcza	Poziom przedsiębiorczości	Podmioty gospodarcze na 1000 mieszkańców [podmioty gospodarcze]	2015
	Poziom kondycji przedsiębiorstw	Udział podmiotów gospodarczych, które zgłosiły zakończenie lub zawieszenie działalności gospodarczej w ogólnej liczbie podmiotów gospodarczych [%]	2014
Sfera środowiskowa	Jakość środowiska	Liczba mieszkań komunalnych ogrzewanych z innych źródeł niż sieć ciepłownicza lub sieć gazowa na 1000 mieszkańców [mieszkania]	2014
		Emisja CO ₂ z budynków mieszkalnych na 100 mieszkańców [MgCO ₂]	2015
		Natężenie ruchu kołowego na drogach [pojazdy / doba]	2015
	Poziom zagrożenia odpadami uciążliwymi	Obiekty budowlane pokryte lub izolowane azbestem na 1000 mieszkańców [obiekty]	2014
Sfera przestrzenno-funkcjonalna	Poziom infrastruktury techniczno-społecznej	Lokale mieszkalne socjalne i komunalne na 1000 mieszkańców [lokale]	2014
		Dostęp do terenów rekreacyjnych (obiekty zieleni publicznej i obiekty sportowe) [dostęp / brak dostępu]	2015
	Poziom dostępu do usług podstawowych i komunikacji	Dostęp do urządzeń sieciowych (sieć kanalizacyjna i wodociągowa) [dostęp / brak dostępu]	2014
		Udział mieszkań ogrzewanych kotłem centralnym w liczbie mieszkań ogółem [%]	2014
Sfera techniczna	Poziom stanu technicznego obiektów budowlanych	Udział mieszkań powstałych przed 1966 r. w liczbie mieszkań ogółem [%]	2014
		Udział mieszkań poddanych termomodernizacji w liczbie mieszkań ogółem [%]	2014

Źródło: opracowanie własne

Starano się tak dobrać mierniki by każde ze zjawisk było opisane przez dwa wskaźniki cząstkowe, co umożliwiło dokładniejszą identyfikację obszarów zdegradowanych. Dotyczyło to w szczególności zjawisk w zakresie sfery społecznej, która stanowi istotę działań rewitalizacyjnych. Część z przyjętych wskaźników ma charakter stymulant, a pozostałe są destymulantami. Stymulanty to cechy, których wysoka wartość wskaźnika wyraża wysoki stopień rozwoju społeczno-gospodarczego, a niska degradację w tym zakresie. W przypadku destymulant sytuacja jest odwrotna. Wysokie wartości wskaźnika obrazują degradację społeczno-gospodarczą, a niskie wartości wysoki stopień rozwoju w tym zakresie.

Wartości wskaźnika dla każdej z analizowanych cech podzielono na pięć grup (klas), nadając im określone wartości punktowe:

- +2 dla wartości bardzo korzystnych;
- +1 dla wartości korzystnych;
- 0 dla wartości neutralnych;
- -1 dla wartości niekorzystnych;
- -2 dla wartości bardzo niekorzystnych.

Wartości korzystne i bardzo korzystne oznaczają rozwój społeczno-gospodarczy w zakresie analizowanego zjawiska, a wartości niekorzystne i bardzo niekorzystne degradację społeczno-gospodarczą. Wartości wskaźników dla poszczególnych sfer (i zjawisk w obrębie sfery społecznej) uśredniono uzyskując tym samym wskaźniki syntetyczne. Identyfikacji obszarów zdegradowanych na terenie gminy dokonano w oparciu o wartości wskaźników syntetycznych dla poszczególnych sfer, w szczególności uwzględniając obszary w których ma miejsce koncentracja negatywnych zjawisk w zakresie sfery społecznej.

W analizie wykorzystano dane z zasobów Urzędu Miejskiego w Wołowie (w tym wyniki ankietyzacji dotyczącej zasobów mieszkaniowych w gminie), Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wołowie, Przedsiębiorstwa Wodno – Kanalizacyjnego Sp. z o. o. , Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej Sp. z o. o. Komisariatu Policji w Wołowie, Powiatowego Urzędu Pracy w Wołowie, Państwowej Komisji Wyborczej w Warszawie, Okręgowej Komisji Edukacyjnej we Wrocławiu, a także aktualne dokumenty planistyczne i strategiczne oraz dostępne materiały kartograficzne.

2.2. Ogólna sytuacja społeczno-gospodarcza gminy

Gmina Wołów położona jest w centralnej części powiatu wołowskiego (województwo dolnośląskie). Gmina sąsiaduje z gminami: Ścinawa w powiecie lubińskim (od zachodu), Wińsko w powiecie wołowskim (od północy), Prusice w powiecie trzebnickim (od wschodu), Brzeg Dolny w powiecie wołowskim (od południowego-wschodu), Środa Śląska i Malczyce w powiecie średzkim (od południa), Prochowice w powiecie legnickim (od południowego-zachodu). W sensie administracyjnym gmina Wołów jest gminą miejsko-wiejską. Jej siedzibą jest miasto Wołów. W skład gminy wchodzi ponadto 37 sołectw, obejmujących 41 wsi i 7 przysiółków (Biskupice, Kąty, Kłopotówka, Kretowice, Smarków, Wodnica, Żychlin). Gmina Wołów zajmuje powierzchnię 331,1 km² (miasto 18,5 km², a obszary wiejskie 312,6 km²), z czego 50,7% stanowią użytki rolne, 42,7% grunty leśne, natomiast 4,2% grunty zabudowane i zurbanizowane. Według danych GUS z 2014 r. gminę Wołów zamieszkiwało 22902 osoby, z czego 12578 osób (54,9%) zamieszkuje miasto, a 10324 osoby (45,1%) obszary wiejskie. Gęstość zaludnienia w gminie wynosiła średnio 69,2 osoby na km² (w mieście 678 osób na km², a na obszarach wiejskich 33 osoby na km²). Według danych Urzędu Miejskiego w Wołowie z 2014 r. największymi miejscowościami wiejskimi na terenie gminy są (tab. 2): Lubiąż (2032 mieszkańców) i Mojęcice (1042). Wsie średniej wielkości to: Stary Wołów (486), Pełczyn (451), Krzydlina Wielka (433), Bożeń (401) i Krzydlina Mała (391). Większość miejscowości wiejskich w gminie Wołów to jednak wsie małe, liczące do 250 mieszkańców (średnia liczba mieszkańców w jednej miejscowości wiejskiej w gminie wynosi 210 osób).

Tab. 2. Liczba ludności w miejscowościach wiejskich w gminie Wołów

Biskupice (Stobno)	40	Łazarzowice	29	Sławowice	105
Boraszyn	102	Łososiowice	224	Smarków (Warzęgowo)	16
Bożeń	401	Mikorzyce	61	Stary Wołów	486
Dębno	180	Miłcz	158	Stęszów	169
Domaszków	185	Moczydlnica Dworska	132	Stobno	219
Garwół	233	Mojęcice	1042	Straszowice	73
Gliniany	180	Nieszkowice	91	Straża	27
Golina	75	Pawłoszewo	29	Tarchalice	182
Gródek	114	Pełczyn	451	Uskorz Mały	145
Kąty (Mojęcice)	34	Pierusza	57	Uskorz Wielki	216
Kłopotówka (Moczydlnica Dworska)	11	Piotroniowice	188	Warzęgowo	269
Kretowice (Wrzosa)	14	Prawików	189	Wodnica (Tarchalice)	51
Krzydlina Mała	391	Proszkowa	117	Wróblewo	18
Krzydlina Wielka	433	Rataje	174	Wrzosa	93
Lipnica	197	Rudno	205	Zagórzycze	113
Lubiąż	2032	Siodłkowice	92	Żychlin (Straszowice)	18

Źródło: opracowanie własne

Analizując wybrane wskaźniki (tab. 3), należy ocenić sytuację społeczno-gospodarczą gminy Wołów jako dość przeciętną, co wskazuje na konieczność podjęcia rewitalizacji na jej terenie. Do szczególnie negatywnych zjawisk w zakresie sfery społecznej w przypadku gminy można zaliczyć: wysoki poziom bezrobocia, wysoki poziom ubóstwa, dość wysoki poziom przestępczości i patologii społecznej, dość niski poziom edukacji, niski poziom kapitału społecznego oraz niski poziom aktywności społecznej. W innych sferach do negatywnych zjawisk należą: niski poziom przedsiębiorczości, niski poziom infrastruktury techniczno-społecznej, niski poziom dostępu do usług podstawowych i komunikacji oraz niski poziom stanu technicznego obiektów budowlanych.

Tab. 3. Wskaźniki obrazujące poszczególne sfery w zakresie sytuacji społeczno-gospodarczej gminy Wołów²

	Wskaźnik	Wartość średnia
Sfera społeczna		
Poziom bezrobocia	Udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym ogółem [%]	10,0
	Udział bezrobotnych długotrwale w liczbie ludności w wieku produkcyjnym ogółem [%]	6,5
Poziom ubóstwa	Osoby korzystające z pomocy społecznej na 100 mieszkańców [osoby]	7,0
	Świadczenia pomocy społecznej na 100 mieszkańców [świadczenia]	21,4
Poziom przestępczości	Przestępstwa o charakterze kryminalnym na 1000 mieszkańców [przestępstwa]	4,8
	Czyny karalne nieletnich na 1000 mieszkańców [czyny karalne]	3,2

² W tabeli nie uwzględniono 3 cech jakościowych: Natężenie ruchu kołowego na drogach (sfera środowiskowa), Dostęp do terenów rekreacyjnych i Dostęp do urządzeń sieciowych (sfera przestrzenno-funkcjonalna).

	Wskaźnik	Wartość średnia
Poziom patologii społecznej	Liczba wydanych niebieskich kart na 1000 mieszkańców [niebieskie karty] Osoby objęte działaniami komisji alkoholowej i korzystające z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu lub narkomanii na 1000 mieszkańców [osoby]	2,1 9,1
Poziom edukacji	Średni wynik sprawdzianu w klasie VI szkoły podstawowej (język polski, matematyka) [%] Średni wynik egzaminu gimnazjalnego (język polski, historia i WOS, matematyka, przedmioty przyrodnicze) [%]	60,2 53,6
Poziom kapitału społecznego	Organizacje pozarządowe na 1000 mieszkańców [organizacje] Członkowie działający w organizacjach pozarządowych na 1000 mieszkańców [członkowie]	4,3 37,0
Poziom aktywności społecznej	Frekwencja w wyborach samorządowych [%] Udział czytelników czynnych bibliotek publicznych w liczbie ludności ogółem [%]	46,7 13,6
Poziom kapitału ludzkiego	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w liczbie ludności ogółem [%] Indeks starości (liczba osób w wieku poprodukcyjnym do liczby osób w wieku przedprodukcyjnym) [osoby]	12,5 68,9
Sfera gospodarcza		
Poziom przedsiębiorczości	Podmioty gospodarcze na 1000 mieszkańców [podmioty gospodarcze]	48,7
Poziom kondycji przedsiębiorstw	Udział podmiotów gospodarczych, które zgłosiły zakończenie lub zawieszenie działalności gospodarczej w ogólnej liczbie podmiotów gospodarczych [%]	25,1
Sfera środowiskowa		
Jakość środowiska	Liczba mieszkań komunalnych ogrzewanych z innych źródeł niż sieć ciepłownicza lub sieć gazowa na 1000 mieszkańców [mieszkania] Emisja CO ₂ z budynków mieszkalnych na 100 mieszkańców [Mg CO ₂]	9,0 100,0
Poziom zagrożenia odpadami uciążliwymi	Obiekty budowlane pokryte lub izolowane azbestem na 1000 mieszkańców [obiekty]	13,3
Sfera przestrzenno-funkcjonalna		
Poziom infrastruktury techniczno-społecznej	Lokale mieszkalne socjalne i komunalne na 1000 mieszkańców [lokale]	17,1
Poziom dostępu do usług podstawowych i komunikacji	Udział mieszkań ogrzewanych kotłem centralnym w liczbie mieszkań ogółem [%]	82,5
Sfera techniczna		
Poziom stanu technicznego obiektów budowlanych	Udział mieszkań powstałych przed 1966 r. w liczbie mieszkań ogółem [%] Udział mieszkań poddanych termomodernizacji w liczbie mieszkań ogółem [%]	55,7 61,9

Źródło: opracowanie własne

Na sytuację społeczno-gospodarczą gminy Wołów w znaczący sposób wpływa jej sytuacja demograficzna, która jest dość złożona. W latach 2010-2015 liczba ludności w gminie wykazywała zróżnicowane trendy zmian z nieznaczną tendencją spadkową (tab. 4). Na tle gmin powiatu wołowskiego sytuacja ludnościowa gminy Wołów jest dość korzystna. Bowiem w obu pozostałych gminach powiatu liczba mieszkańców systematycznie zmniejsza się (w przypadku gminy Brzeg Dolny o 2,0%, a gminy Wińsko o 3,3%). Znacznie

mniej korzystnie gmina Wołów wypada na tle danych dla województwa dolnośląskiego. Na problem niekorzystnych zmian demograficznych, w tym starzenia się społeczeństwa gminy, wskazano m.in. w *Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Wołów* z 2015 r.

Tab. 4. Zmiany liczby ludności w latach 2010-2015 w gminie Wołów na tle danych dla powiatu wołowskiego i województwa dolnośląskiego

Jednostka	Liczba ludności						Zmiana 2010-2015
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	
woj. dolnośląskie	2 917 242	2 916 577	2 914 362	2 909 997	2 908 457	2 904 207	-0,4
powiat wołowski	47 956	47 799	47 708	47 569	47 439	47 194	-1,6
gmina Brzeg Dolny	16 298	16 256	16 189	16 078	16 024	15 980	-2,0
gmina Wińsko	8 719	8 638	8 602	8 552	8 513	8 428	-3,3
gmina Wołów	22 939	22 905	22 917	22 939	22 902	22 786	-0,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS.

Ubytek liczby mieszkańców w analizowanych jednostkach związany jest ze zmianami w strukturze ludności według ekonomicznych grup wieku. Charakter tych zmian wskazuje na zaawansowanie procesów starzenia się społeczeństwa. We wszystkich jednostkach w latach 2010-2015 wystąpił wzrost udziału ludności w wieku poprodukcyjnym (o blisko 3,0 p.p.), który następował kosztem spadku udziału ludności w wieku przedprodukcyjnym i ludności w wieku produkcyjnym. Tempo starzenia się społeczeństwa w gminach powiatu wołowskiego (w tym również w gminie Wołów) jest nieznacznie szybsze niż średnio w województwie. W gminie Wołów udział ludności w wieku poprodukcyjnym w latach 2010-2015 wyniósł 2,7 p.p. W tym czasie udział ludności w wieku przedprodukcyjnym zmniejszył się o 1,3 p.p., natomiast udział ludności w wieku produkcyjnym o 1,5 p.p. (tab. 5). Na starzenie się społeczeństwa w gminie Wołów i innych gminach powiatu wołowskiego wskazują również zmiany indeksu starości i współczynnika obciążenia demograficznego (tab. 6).

Tab. 5. Zmiany w strukturach ludności według ekonomicznych grup wieku w gminie Wołów na tle danych dla powiatu wołowskiego i województwa dolnośląskiego

Jednostka	2010			2015		
	przedprodukcyjny	produkcyjny	poprodukcyjny	przedprodukcyjny	produkcyjny	poprodukcyjny
woj. dolnośląskie	17,4	65,7	16,9	16,8	62,8	20,5
powiat wołowski	18,0	65,6	16,4	16,7	64,0	19,3
gmina Brzeg Dolny	17,3	66,7	16,0	16,4	63,7	19,9
gmina Wińsko	19,7	63,0	17,3	17,6	63,3	19,1
gmina Wołów	17,9	65,9	16,3	16,6	64,4	19,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS.

Tab. 6. Zmiany współczynnika obciążenia demograficznego i indeksu starości w gminie Wołów na tle danych dla powiatu wołowskiego i województwa dolnośląskiego

Jednostka	Współczynnik obciążenia demograficznego		Indeks starości	
	2010	2015	2010	2015
woj. dolnośląskie	52,2	59,3	97,3	122,1
powiat wołowski	52,4	56,3	90,9	115,5
gmina Brzeg Dolny	50,0	57,0	92,8	120,8

gmina Wińsko	58,7	57,9	87,8	108,1
gmina Wołów	51,8	55,2	90,9	114,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS.

Jednym z najważniejszych problemów gminy Wołów jest wysoki poziom bezrobocia. W latach 2010-2015 udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminie Wołów podlegał dość znacznym wahaniom, z tendencją spadkową w latach 2012-2015, jednak i tak poziom bezrobocia w gminie był nieznacznie wyższy (średnio o 0,8 p.p.) od średniej dla powiatu wołowskiego oraz znacznie wyższy (średnio o 4,4 p.p.) od średniej dla województwa dolnośląskiego (tab. 7). Na problem bezrobocia w gminie wskazano m.in. w dokumentach gminnych, m.in. w *Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Wołów z 2015 r.*, *Programie Ochrony Środowiska Gminy Wołów na lata 2010–2013 z perspektywą na lata 2014-2017*, *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wołów na lata 2016-2026* czy też *Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Wołów*.

Tab. 7. Zmiany poziomu bezrobocia w latach 2010-2015 w gminie Wołów na tle danych dla powiatu wołowskiego i województwa dolnośląskiego

Jednostka	Udział bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym					
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
woj. dolnośląskie	7,8	7,5	8,3	8,2	6,6	5,5
powiat wołowski	11,4	11,0	12,4	12,1	9,8	8,0
gmina Brzeg Dolny	9,2	8,8	9,8	9,7	7,6	5,9
gmina Wińsko	13,4	13,3	14,9	14,7	12,2	10,5
gmina Wołów	12,3	11,7	13,5	12,7	10,5	8,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS.

Dość istotnym problemem społecznym gminy Wołów jest także dość wysoki poziom ubóstwa (tab. 8). W latach 2010-2014 liczba gospodarstw domowych korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 1000 mieszkańców w gminie Wołów wyniosła średnio 29,8, co jest wartością niewiele niższą od średniej dla powiatu wołowskiego (30,9). Dopiero jednak odniesienie do średniej dla województwa dolnośląskiego (27,4) czy dla gminy Brzeg Dolny (25,6) pokazuje istotność problemu ubóstwa w gminie Wołów. W *Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Wołów z 2015 r.* stwierdzono jednak, że zwiększone nakłady na pomoc społeczną przyczyniły się do spadku udziału osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ogólnej liczbie ludności gminy.

Tab. 8. Zmiany poziomu ubóstwa w latach 2010-2014 w gminie Wołów na tle danych dla powiatu wołowskiego i województwa dolnośląskiego

Jednostka	Gospodarstwa domowe korzystające z pomocy społecznej na 1000 mieszkańców				
	2010	2011	2012	2013	2014
woj. dolnośląskie	29,0	27,1	26,8	27,9	26,1
powiat wołowski	32,3	30,3	30,9	31,4	29,6
gmina Brzeg Dolny	28,6	26,5	25,4	23,9	23,5
gmina Wińsko	47,7	42,5	41,7	45,3	42,4
gmina Wołów	29,1	28,4	30,8	31,5	29,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS.

Na różnorodność problemów społeczno-gospodarczych w gminie Wołów wskazuje z kolei wartość wskaźnika przedsiębiorczości (tab. 9). Na 1000 mieszkańców gminy w 2015 r. przypadało jedynie 90,1 podmiotów gospodarczych. Jest to wartość nieco wyższa niż średnia dla powiatu wołowskiego (84,2), jednak zdecydowanie niższa od średniej dla województwa dolnośląskiego (123,0). Co więcej liczba podmiotów gospodarczych w gminie Wołów, jak i w całym powiecie wołowskim, przyrasta wolniej niż średnio w województwie dolnośląskim (wartość wskaźnika przedsiębiorczości w latach 2010-2015 w gminie Wołów wzrosła o 5,0%, podczas gdy w powiecie wołowskim 5,2%, a w województwie dolnośląskim o 8,3%). Niski poziom przedsiębiorczości w gminie wpływa zarówno na poziom bezrobocia, jak i kondycję finansową gminy (m.in. przez wartość podatku CIT). W *Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Wołów* z 2015 r. stwierdzono, że większość podmiotów gospodarczych w gminie (70,4% w 2015 r.) ulokowanych jest w mieście Wołów. Ponadto głównymi problemami związanymi z rozwojem przedsiębiorczości w gminie jest brak wiodącej branży wśród przedsiębiorców, brak wykwalifikowanej kadry pracowników, mała liczba inwestorów zewnętrznych, a także ograniczona, choć sukcesywnie zwiększająca się liczba terenów pod inwestycje.

Tab. 9. Zmiany poziomu przedsiębiorczości w latach 2010-2015 w gminie Wołów na tle danych dla powiatu wołowskiego i województwa dolnośląskiego

Jednostka	Podmioty gospodarcze na 1000 mieszkańców					
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
woj. dolnośląskie	113,5	112,3	115,6	119,4	120,7	123,0
powiat wołowski	80,0	78,2	80,6	82,4	83,3	84,2
gmina Brzeg Dolny	83,2	79,0	83,0	85,0	85,9	87,7
gmina Wińsko	59,0	59,9	60,9	63,3	62,8	61,7
gmina Wołów	85,7	84,5	86,4	87,7	89,2	90,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS.

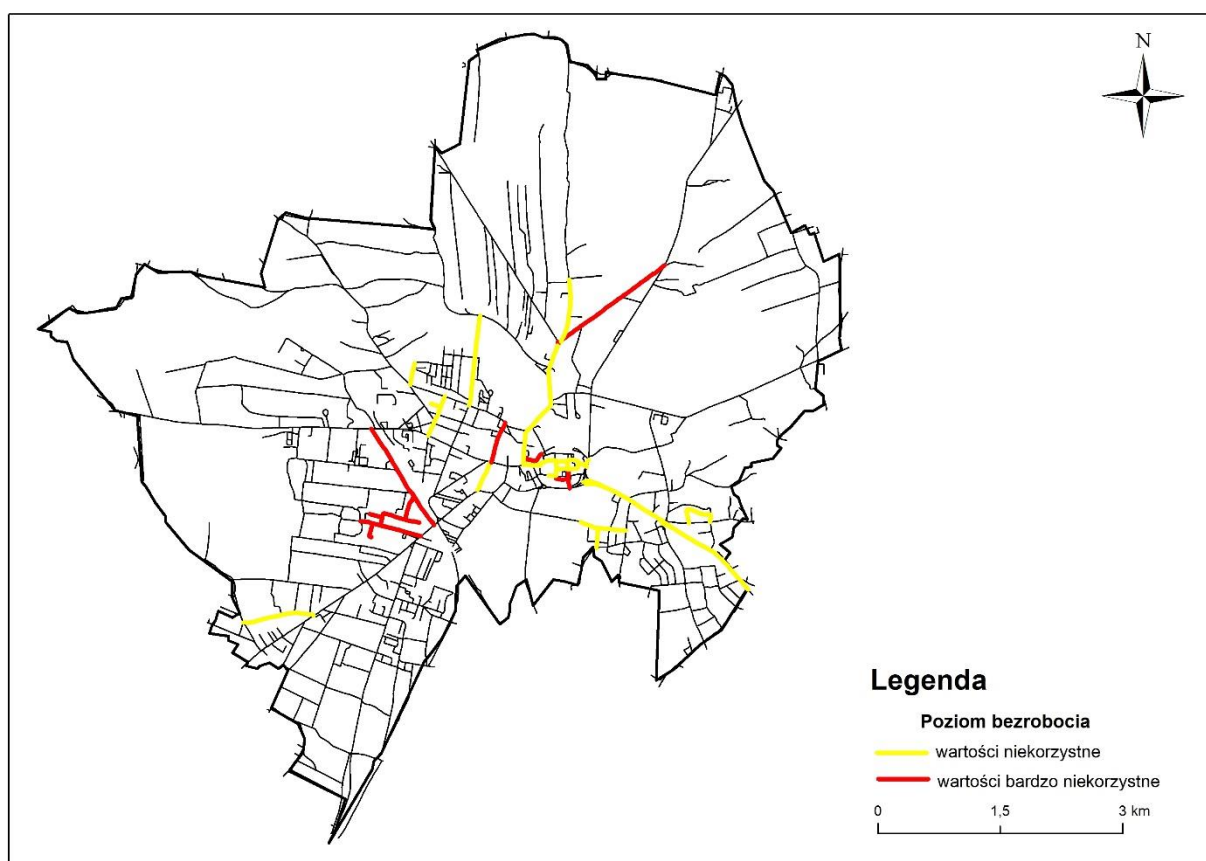
Osobnym problemem gminy jest dość znaczne zróżnicowanie wartości analizowanych wskaźników na jej terenie i koncentracja negatywnych zjawisk społeczno-gospodarczych w określonych strefach (tzn. miejscowościach wiejskich lub ulicach miasta). Stąd też uznano, że właściwa identyfikacja występujących zjawisk negatywnych, a także miejsc ich koncentracji, będzie możliwa jedynie jeśli będzie rozpatrywana odrębnie dla miasta, jak i dla miejscowości wiejskich wchodzących w skład gminy.

2.3. Charakterystyka negatywnych zjawisk społeczno-gospodarczych w gminie.

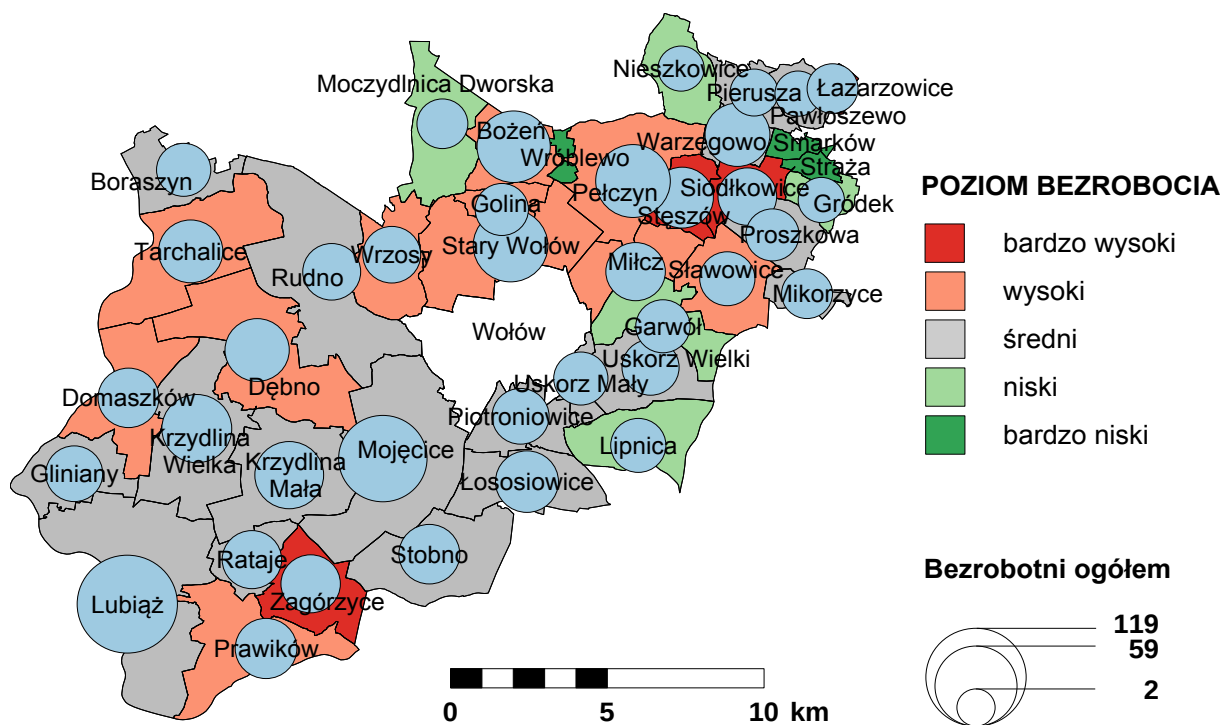
2.3.1. Sfera społeczna

Jednym z problemów społeczno-gospodarczych gminy Wołów jest wysoki poziom bezrobocia. Wyraża się to dość wysokim poziomem bezrobocia (10,0%) i znacznym udziałem bezrobocia strukturalnego (64,9%). Problem zagrożenia bezrobociem w większym stopniu dotyczy obszarów wiejskich w gminie niż miasta (poziom bezrobocia w miejscowościach wiejskich wynosi 10,6%, a w mieście 9,6%, a udział bezrobocia strukturalnego wynosi odpowiednio 70% i 61%). W przypadku miejscowości wiejskich w gminie Wołów problem

bezrobocia dotyczy w szczególności wsi położonych w północnej (Łazarzowice, Siodłkowice, Stęszów, Straszowice) i południowej części gminy (Zagórzycze, przysiółek Kąty); (ryc. 2). Szczególnie niekorzystnym zjawiskiem jest nie tyle wysoka stopa bezrobocia (która w niektórych wsiach przekracza 15% – np. Łazarzowice, Siodłkowice czy Stęszów), co znaczny udział bezrobocia strukturalnego (w niektórych wsiach przekracza on 90% – np. Gródek, Kąty, Nieszkowice, Pawłoszewo, Pierusza, Siodłkowice) i to niezależnie od rejestrowanego poziomu bezrobocia. Świadczy to o dużej liczbie osób przez długi czas nieaktywnych na rynku pracy, co wymaga określonych programów wsparcia. W przypadku miasta Wołów (ryc. 1) niekorzystna sytuacja w zakresie poziomu bezrobocia dotyczy w szczególności ulic położonych w najstarszej części miasta (m.in. Rynek, Piastów Śląskich, Zwycięstwa, Wrocławska, Radna) i ulic położonych między Starym Miastem a linią kolejową (Sikorskiego, Kasztanowa, Poznańska).

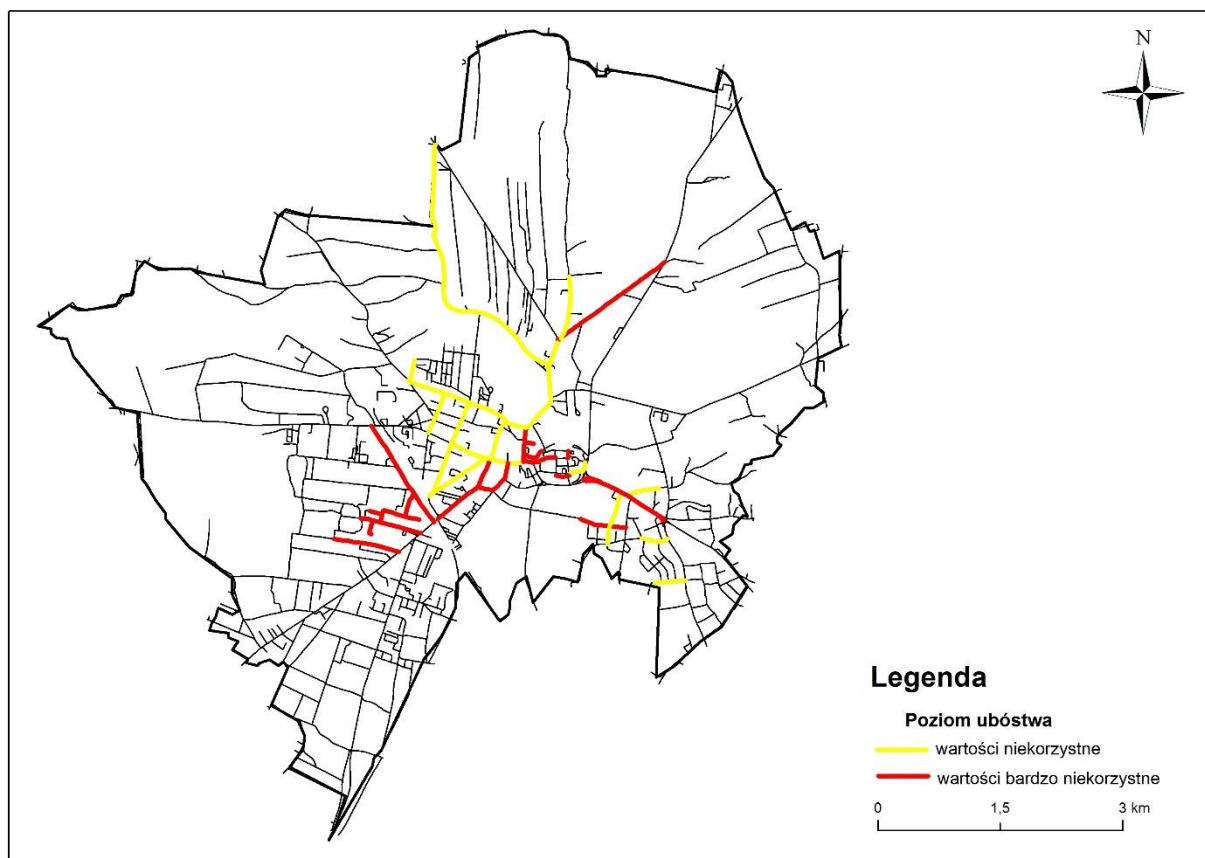
Ryc. 1. Ulice Wołowa wykazujące niekorzystną sytuację w zakresie poziomu bezrobocia
Źródło: opracowanie własne

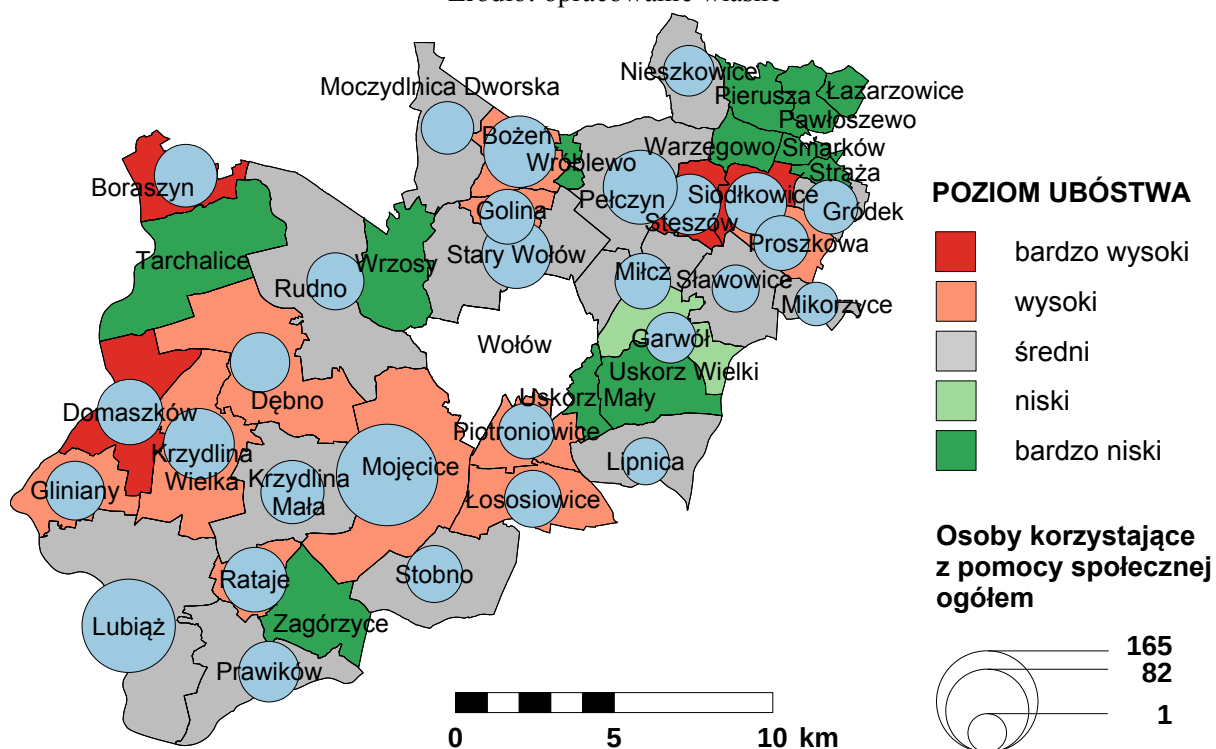
Ryc. 2. Poziom bezrobocia w miejscowościach wiejskich gminy Wołów
Źródło: opracowanie własne

Poziom ubóstwa

Istotnym problemem społeczno-gospodarczym gminy Wołów jest też wysoki poziom ubóstwa. Świadczy o tym zarówno znaczna liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców (7,0), jak i bardzo wysoka liczba świadczeń pomocy społecznej na 100 mieszkańców (21,4). Blisko połowa osób (47%) korzysta ze świadczeń pomocy społecznej z powodu bezrobocia, a blisko 1/3 osób (31%) z uwagi na ubóstwo. Poważnym problemem w gminie Wołów jest też niepełnosprawność (18% osób korzystających z pomocy społecznej). Obszary wiejskie w gminie charakteryzują się większą niż miasto liczbą osób korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców (wartości wskaźnika wynoszą odpowiednio 8,0 dla obszarów wiejskich i 6,1 dla miasta), natomiast miasto większą niż obszary wiejskie w gminie liczbą świadczeń pomocy społecznej na 100 mieszkańców (wartości wskaźnika wynoszą odpowiednio 23,7 dla miasta i 18,5 dla obszarów wiejskich). Wśród miejscowości wiejskich w gminie Wołów najwyższym poziomem ubóstwa charakteryzują się wsie (ryc. 4): Boraszyn, Domaszków, Kąty, Siodłkowice i Stęszów, a także miejscowości położone w południowo-zachodniej części gminy (np. Dębno, Gliniany, Łososiowice, Mojęcice), natomiast na terenie miasta problem ubóstwa dotyczy ulic położonych w różnych częściach miasta, np. na Starym Mieście (np. Chemiczna, Rzemieślnicza, Zwycięstwa), ulic leżących między Starym Miastem a linią kolejową (np. Inwalidów Wojennych, Sikorskiego, Wojska Polskiego), a także ulic na Roztoczu (np. Sienkiewicza, Trzebnicka), na terenie Krzywego Wołowa (np. Krzywy Wołów, Ludowa) i na tzw. Zatorzu (np. Wiśniowa, Morełowa); (ryc. 3).

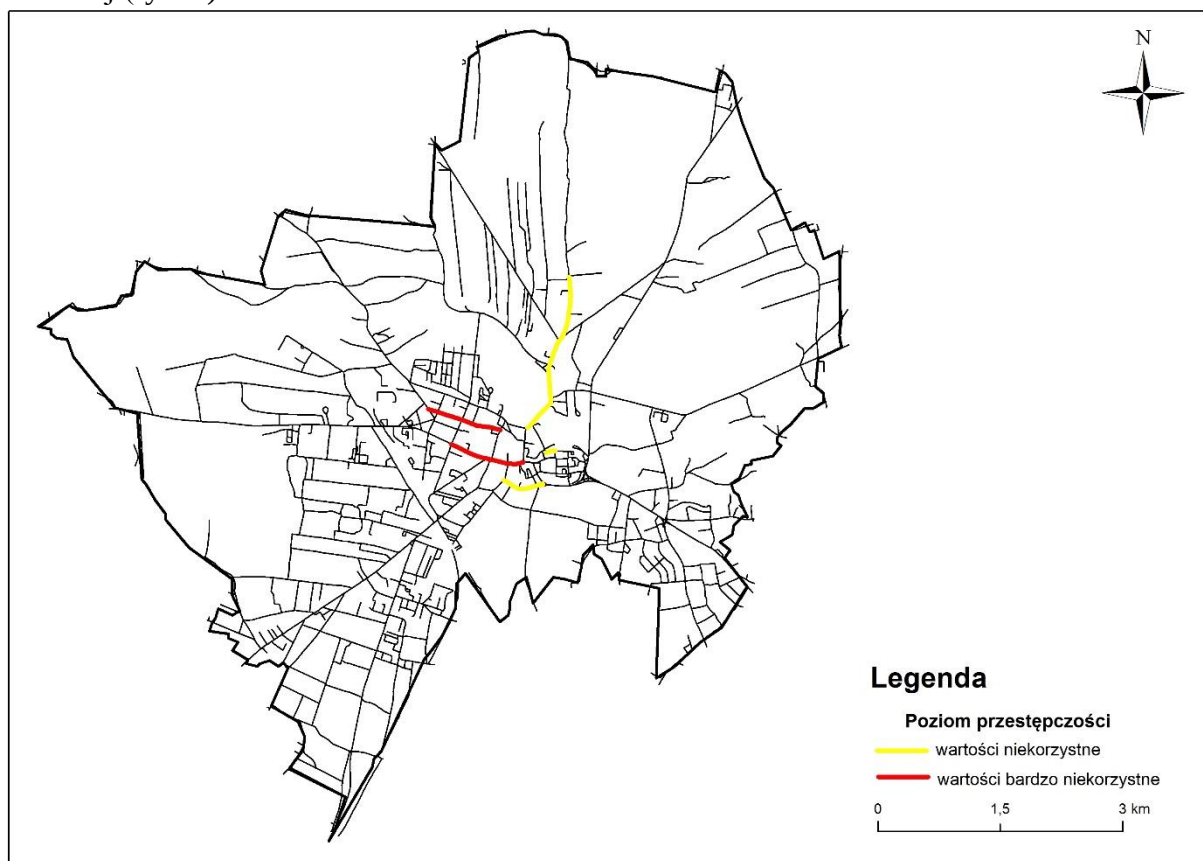
Ryc. 3. Ulice Wołowa wykazujące niekorzystną sytuację w zakresie poziomu ubóstwa
Źródło: opracowanie własne

Ryc. 4. Poziom ubóstwa w miejscowościach wiejskich gminy Wołów
Źródło: opracowanie własne

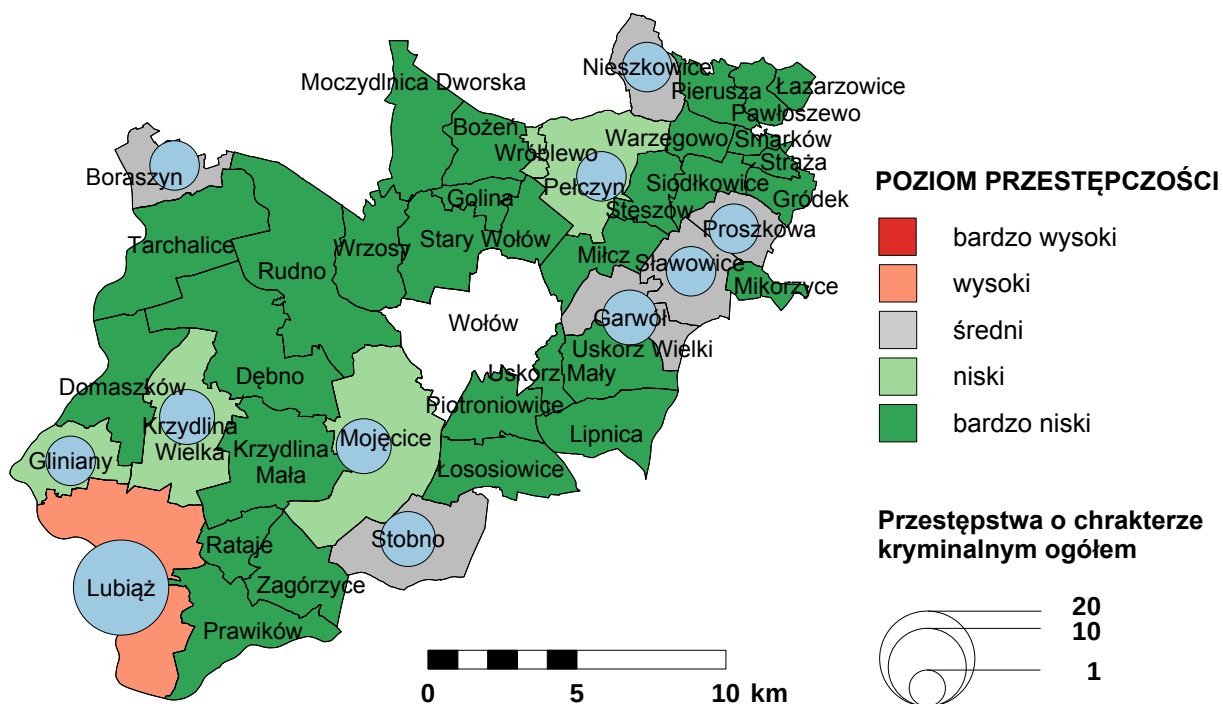
Poziom przestępczości

Dość poważnym problemem społecznym gminy Wołów jest także przestępczość i to mimo tego, że gmina cechuje się przeciętną wartością obu wskaźników diagnostycznych, tzn. liczbą przestępstw o charakterze kryminalnym na 1000 mieszkańców (4,8) i liczbą czynów karalnych nieletnich na 1000 mieszkańców (3,2). W przypadku zjawiska przestępczości waga problemu wynika jednak z koncentracji zdarzeń o charakterze kryminalnym w określonych obszarach gminy. W przypadku obszarów wiejskich w gminie zjawiska te koncentrują się głównie na terenie Lubiąży (61% wszystkich zdarzeń w wiejskiej części gminy), natomiast w pozostałych miejscowościach wiejskich zdarzenia kryminalne występują raczej incydentalnie (ryc. 63). W przeciwieństwie do obszarów wiejskich w gminie miasto Wołów charakteryzuje się niekorzystną sytuacją w zakresie poziomu przestępczości. Wartości obu wskaźników są tu dużo wyższe niż na obszarach wiejskich (liczba przestępstw o charakterze kryminalnym na 1000 mieszkańców wynosi odpowiednio 6,0 w mieście i 3,2 na obszarach wiejskich, z kolei liczba czynów karalnych nieletnich na 1000 mieszkańców – 5,2 w mieście i 1,0 na obszarach wiejskich). Także i tu zjawiska negatywne koncentrują się w określonych częściach miasta. Największe natężenie zdarzeń o charakterze kryminalnym występuje na ulicach: Kołłątaja, ks. Bosaka, Ludowej, Panieńskiej, Piłsudskiego, Wojska Polskiego i Wileńskiej (ryc. 5).

Ryc. 5. Ulice Wołowa wykazujące niekorzystną sytuację w zakresie poziomu przestępczości

Źródło: opracowanie własne

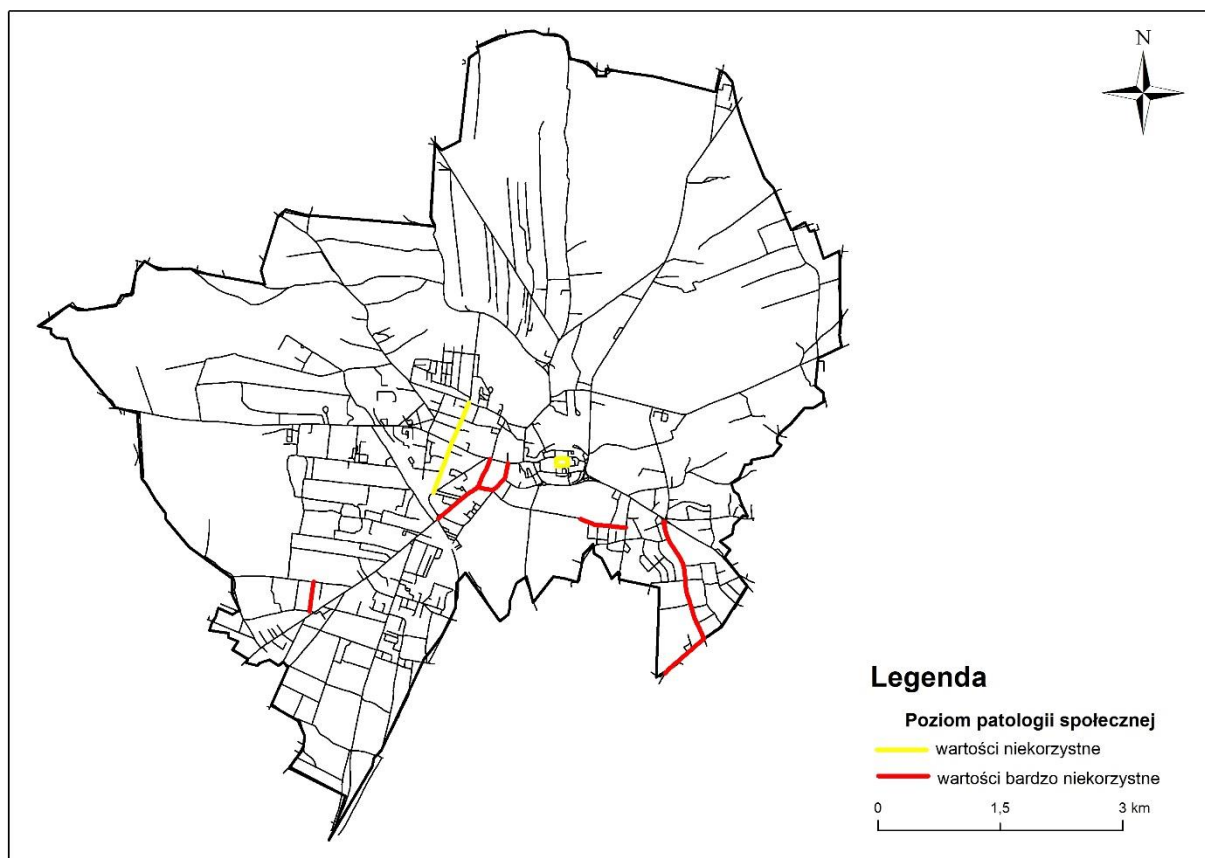

Ryc. 6. Poziom przestępczości w miejscowościach wiejskich gminy Wołów

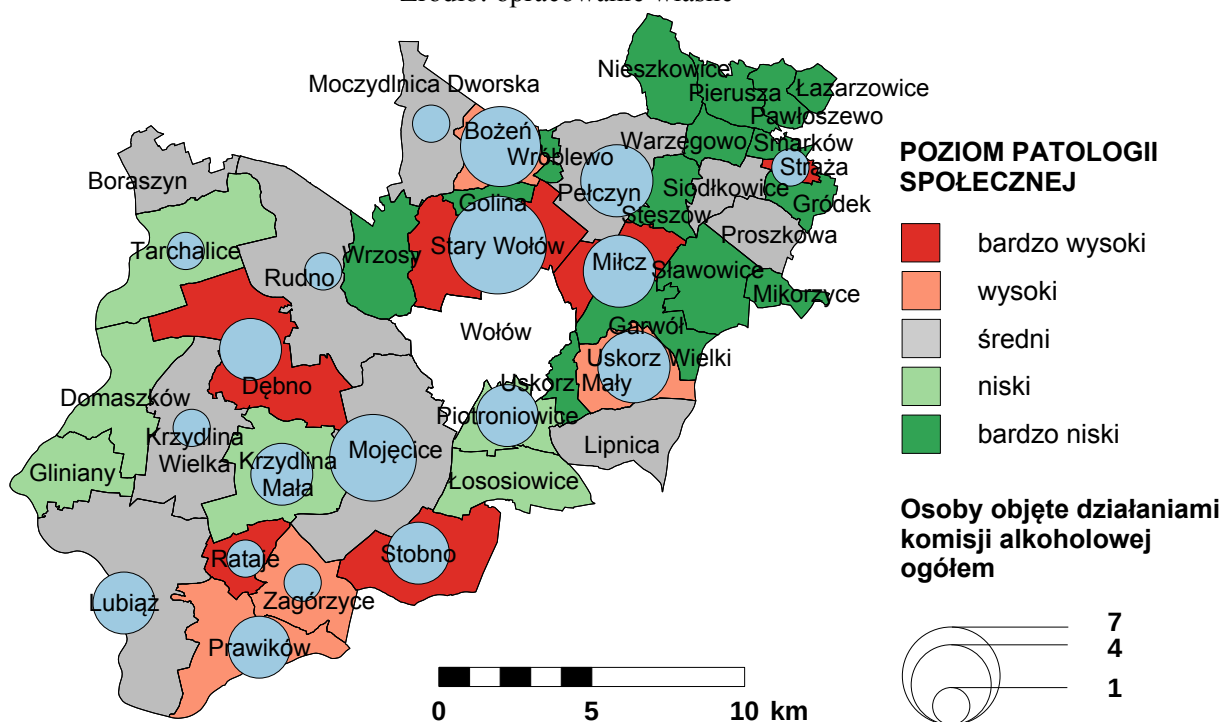
Źródło: opracowanie własne

Poziom patologii społecznej

Gmina Wołów cechuje się złożoną sytuacją w zakresie poziomu patologii społecznej, o czym świadczą przeciwstawne wartości przyjętych wskaźników diagnostycznych (niska liczba wydanych niebieskich kart na 1000 mieszkańców – 2,1, a przy tym znaczna liczba osób objętych działaniami komisji alkoholowej i korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu lub narkomanii na 1000 mieszkańców – 9,1). Ponadto w przypadku gminy Wołów większe natężenie problemów patologii społecznej występuje na obszarach wiejskich niż w mieście (wartości wskaźników wynoszą odpowiednio: 2,6 i 9,6 w przypadku obszarów wiejskich oraz 1,7 i 8,7 w przypadku miasta). Spośród miejscowości wiejskich w gminie szczególnie niekorzystna sytuacja w zakresie poziomu patologii społecznej występuje we wsiach (ryc. 8): Dębno, Kąty, Miłcz, Rataje, Stary Wołów, Stobno i Straża. W kilku wsiach gminy uwidacznia się też tendencja do koncentracji określonych typów problemów z zakresu patologii społecznej (Biskupice, Wodnica i Zagórzycze w zakresie przemocy domowej, Bożeń, Boraszyn, Rudno i Siodłkowice w zakresie alkoholizmu i narkomanii). Mimo że problemy patologii społecznej mają mniejsze natężenie na terenie Wołowa niż na obszarach wiejskich gminy, to w mieście koncentrują się one na określonych ulicach (ryc. 7). Są to głównie ulice położone między Starym Miastem a linią kolejową (Chopina, Komuny Paryskiej czy Wojska Polskiego) oraz na Róztoczu (Sienkiewicza, Skłodowskiej-Curie).

Ryc. 7. Ulice Wołowa wykazujące niekorzystną sytuację w zakresie poziomu patologii społecznej
Źródło: opracowanie własne

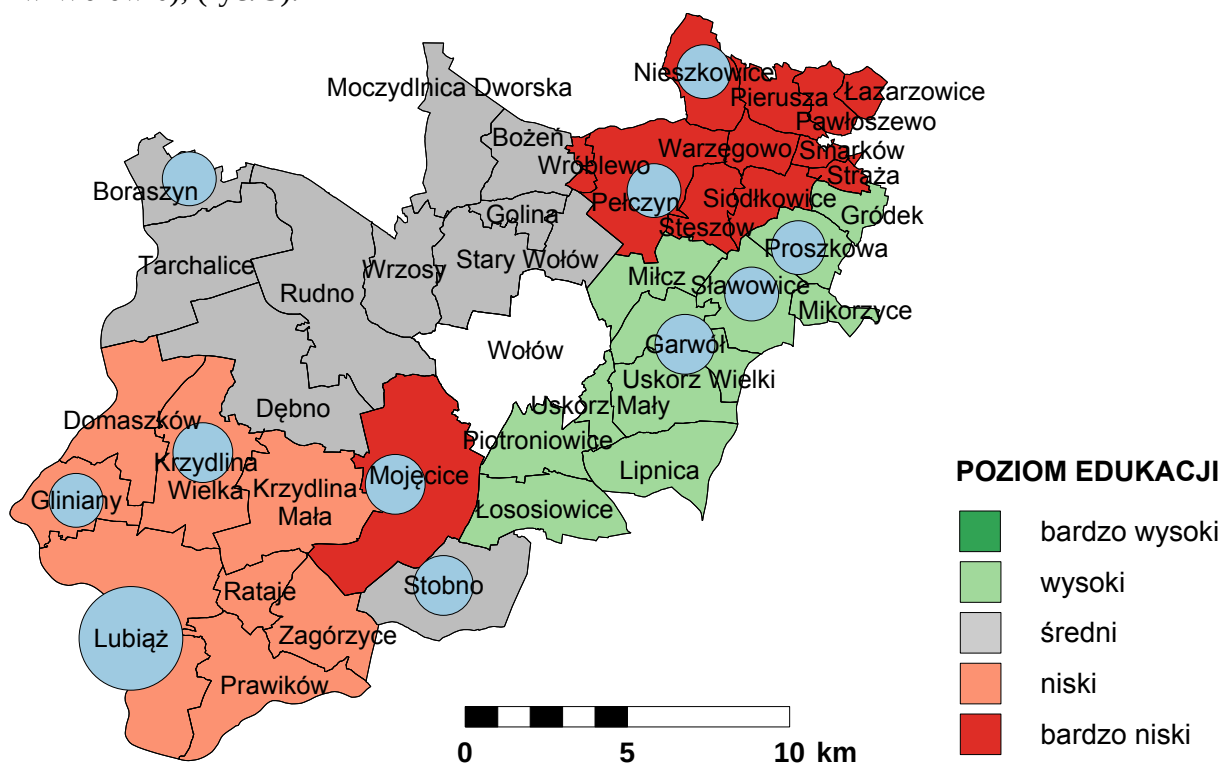

Ryc. 8. Poziom patologii społecznej w miejscowościach wiejskich gminy Wołów
Źródło: opracowanie własne

Poziom edukacji

Jednym z problemów społecznych gminy Wołów jest też dość niski poziom edukacji, o czym świadczy średni wynik sprawdzianu w klasie VI szkoły podstawowej (60,2%) i średni

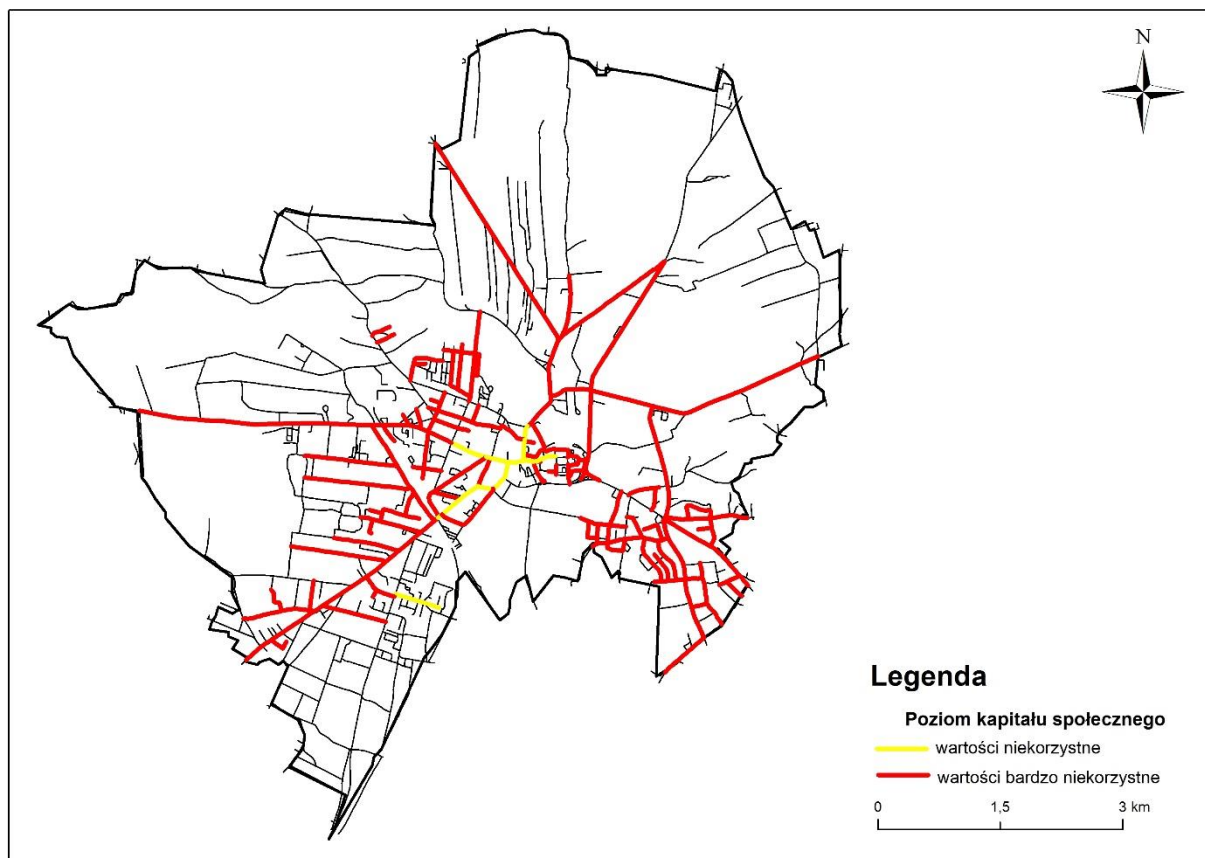
wynik egzaminu gimnazjalnego (53,6%). W przypadku gminy Wołów problem ten dotyczy jednak głównie obszarów wiejskich niż miasta, gdzie poziom edukacji jest znacznie wyższy (średnie wartości wskaźników wyniosły odpowiednio 62,2% i 56,3% dla miasta oraz 57,7% i 52,9% dla miejscowości wiejskich). Szczególnie niekorzystna sytuacja w zakresie poziomu edukacji występuje we wsiach położonych w północno-wschodniej części gminy, tzn. Łazarzowice, Nieszkowice, Pawłoszewo, Pelczyn, Pierusza, Siodłkowice, Smarków, Stęszów, Straszowice, Straża, Warzęgowo, Wróblewo i Żychlin (Szkoła Podstawowa w Warzęgowie, Gimnazjum nr 1 w Wołowie) oraz południowo-zachodniej części gminy, tzn. Domaszków, Krzydlina Mała i Krzydlina Wielka (Szkoła Podstawowa w Krzydlinie Wielkiej, Gimnazjum w Lubiążu), Gliniany, Lubiąż, Prawików, Rataje i Zagórzycy (Szkoła Podstawowa w Lubiążu i Gimnazjum w Lubiążu), Kąty i Mojęcice (Szkoła Podstawowa w Mojęcicach, Gimnazjum nr 1 w Wołowie); (ryc. 9).

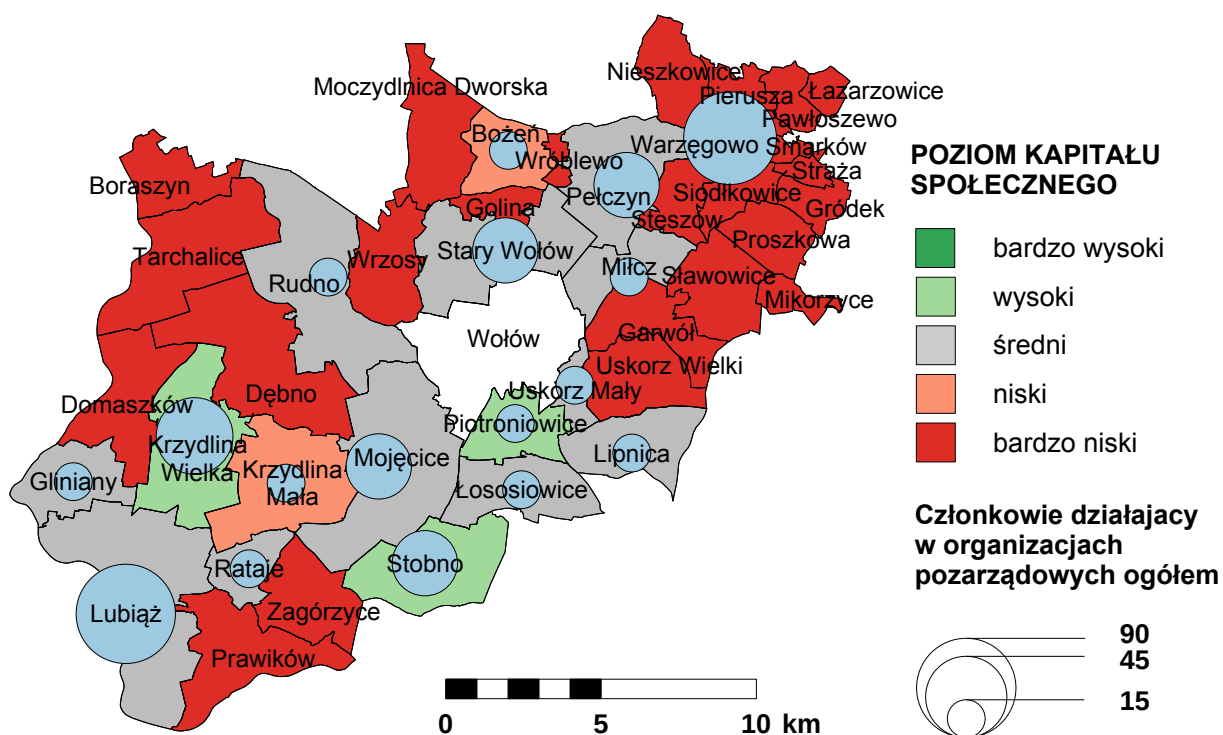
Ryc. 9. Poziom edukacji w miejscowościach wiejskich gminy Wołów
Źródło: opracowanie własne

Poziom kapitału społecznego

Jednym z najważniejszych problemów społecznych gminy Wołów jest bardzo niski poziom kapitału społecznego. Na terenie gminy działa tylko 97 organizacji pozarządowych (w tym 33 organizacje realizujące zadania zlecone przez gminę), zrzeszających w sumie 827 członków. Składa się to na bardzo niskie wartości obu wskaźników diagnostycznych (na 1000 mieszkańców gminy przypadają 4,3 organizacje pozarządowe i 37 członków działających w organizacjach pozarządowych). Co ciekawe problem ten w większym stopniu dotyczy miasta niż obszarów wiejskich, które cechują się nieco wyższym poziomem kapitału społecznego (wartości obu wskaźników wynoszą odpowiednio 4,7 i 47,7 dla obszarów wiejskich oraz 4,1 i 28,2 dla miasta). Co więcej niekorzystną sytuacją w zakresie poziomu kapitału społecznego charakteryzuje się większość miejscowości wiejskich w gminie (ryc. 11), jak i większość ulic na terenie miasta (ryc. 10).

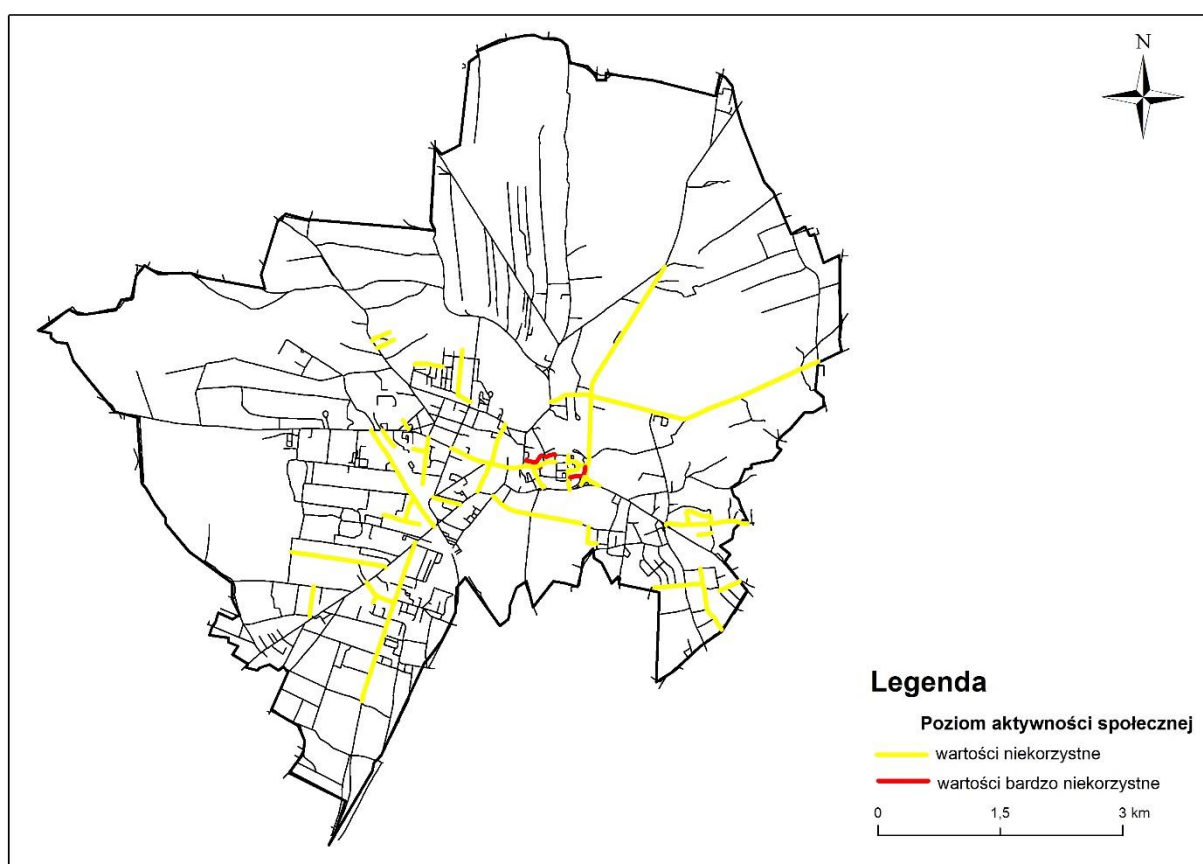
Ryc. 10. Ulice Wołowa wykazujące niekorzystną sytuację w zakresie poziomu kapitału społecznego
Źródło: opracowanie własne

Ryc. 11. Poziom kapitału społecznego w miejscowościach wiejskich gminy Wołów
Źródło: opracowanie własne

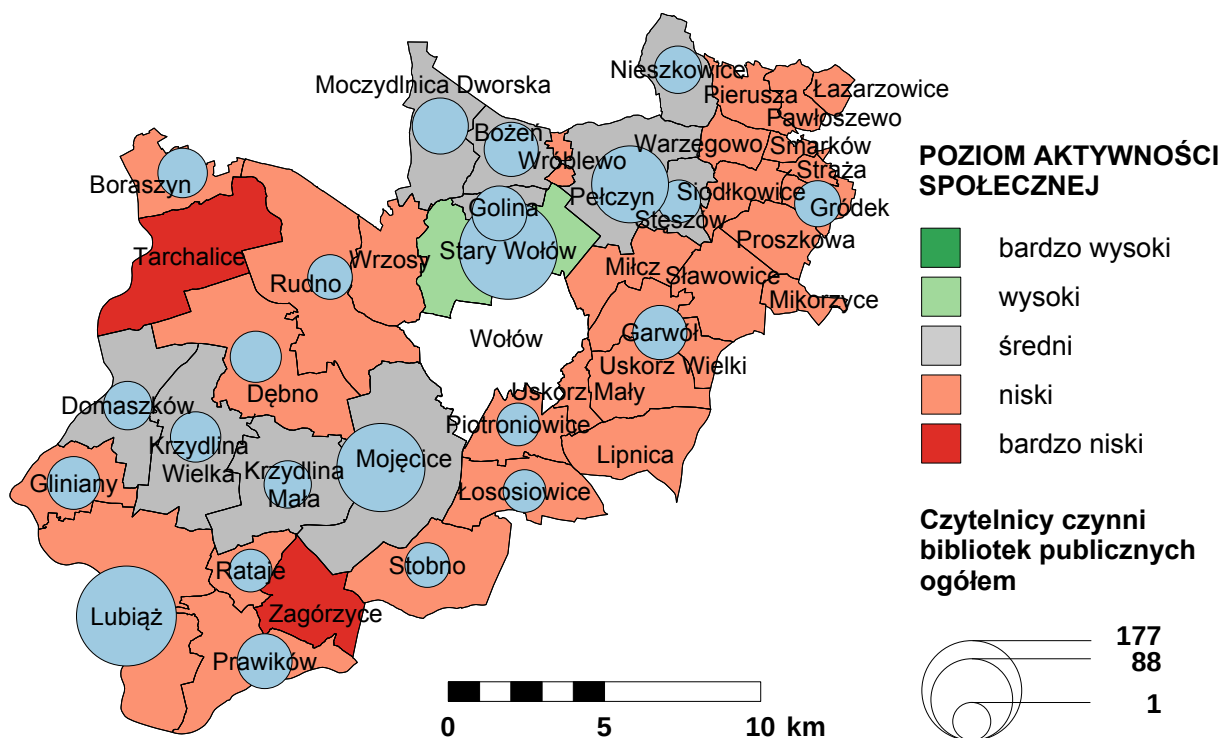
Poziom aktywności społecznej

Nieco bardziej korzystnie przedstawia się sytuacja z poziomem aktywności społecznej na terenie gminy Wołów. Wynika to głównie z dość znacznego udziału czytelników czynnych bibliotek publicznych w liczbie ludności ogółem (13,6%), bowiem frekwencja w wyborach samorządowych na terenie gminy jest niska (46,7%). Wysoki udział czytelników czynnych bibliotek publicznych w liczbie ludności ogółem w przypadku gminy Wołów dotyczy jednak tylko obszaru miasta (wartość wskaźnika wynosi tu 19,5%), a w miejscowościach wiejskich gminy poziom czytelnictwa jest bardzo niski (6,5%). Obszary wiejskie w gminie cechują się z kolei nieco wyższą niż miasto Wołów frekwencją w wyborach samorządowych (na obszarach wiejskich wyniosła ona 47,4%, w mieście 46,7%). Niski lub bardzo niski poziom aktywności społecznej występuje w większości miejscowości wiejskich (ryc. 13). Problem ten dotyczy w szczególności wsi Tarchalice, Wodnica i Zagórzycze. Na terenie miasta najbardziej niekorzystna sytuacja w zakresie poziomu aktywności społecznej występuje na ulicach (ryc. 12tab. 15): Kąpielowej, Kołłątaja, Piastów Śląskich i Rzemieślniczej.

Ryc. 12. Ulice Wołowa wykazujące niekorzystną sytuację w zakresie poziomu aktywności społecznej

Źródło: opracowanie własne

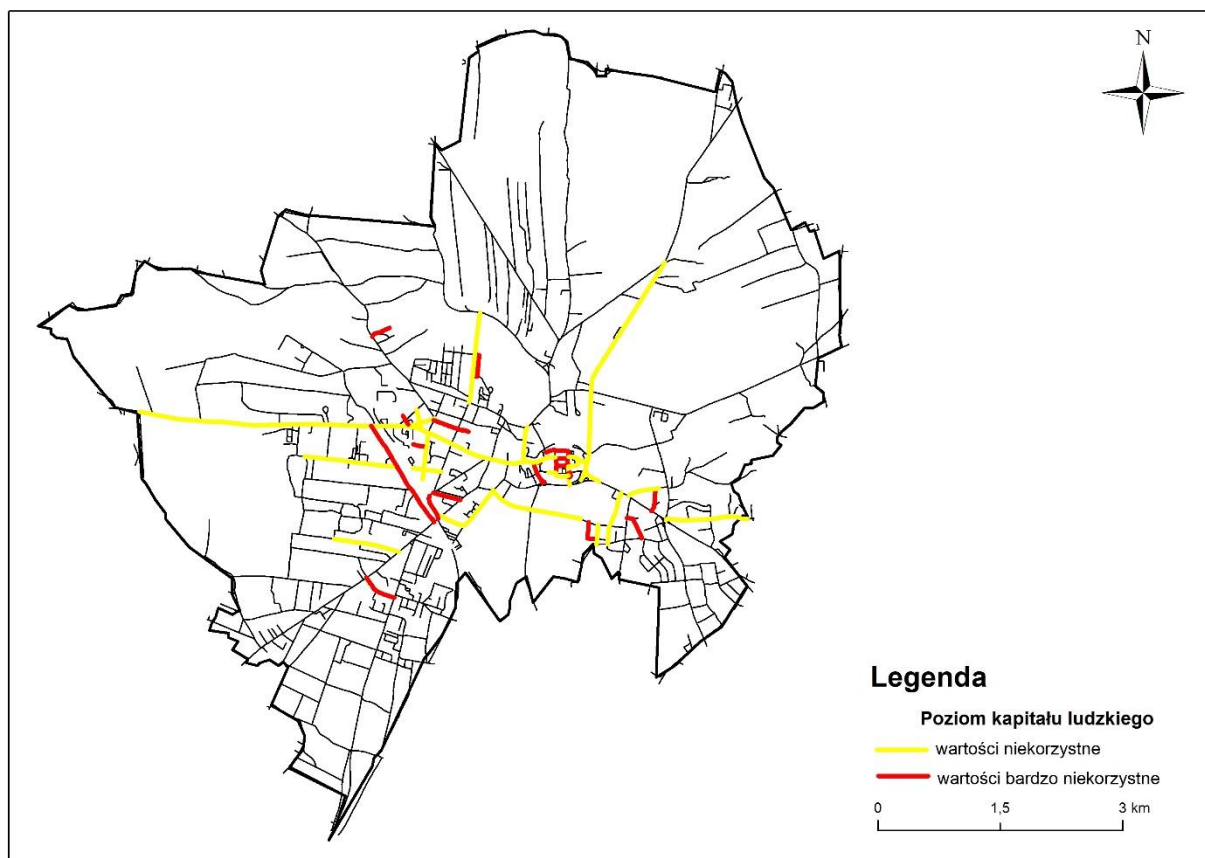

Ryc. 13. Poziom aktywności społecznej w miejscowościach wiejskich gminy Wołów

Źródło: opracowanie własne

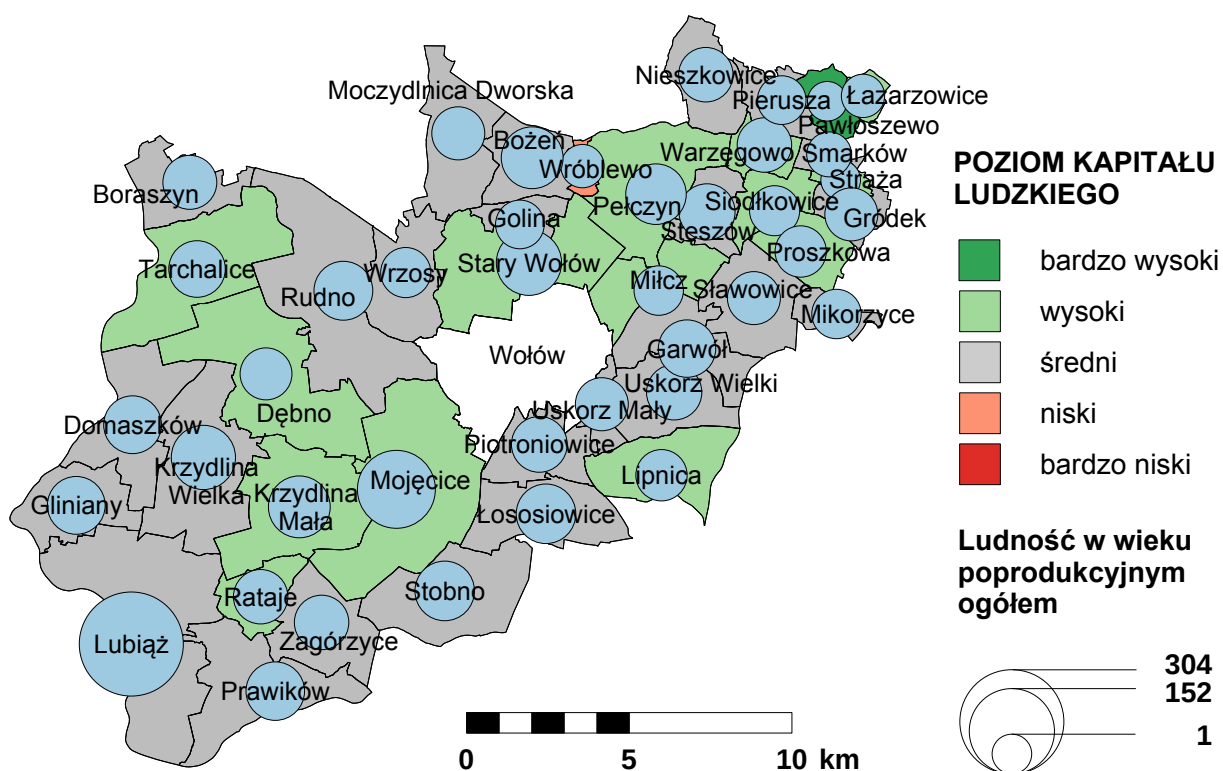
Poziom kapitału ludzkiego

Gmina Wołów charakteryzuje się zróżnicowaną sytuacją w zakresie poziomu kapitału ludzkiego. Ogólnie oba przyjęte wskaźniki diagnostyczne dla gminy osiągają wartości dość korzystne (udział ludności w wieku poprodukcyjnym w liczbie ludności ogółem wynosił 12,5%, natomiast indeks starości 68,9). W przestrzeni gminy występują jednak dość znaczne różnice. Znacznie lepszą sytuacją demograficzną charakteryzują się bowiem obszary wiejskie gminy niż miasto (wartości obu wskaźników wynoszą odpowiednio 13,9% i 80,6 dla miasta oraz 10,9% i 56,1 dla obszarów wiejskich). Większość miejscowości wiejskich w gminie Wołów cechuje się wysokim lub bardzo wysokim poziomem kapitału ludzkiego, zwłaszcza Pawłoszewo i Biskupice (ryc. 15). Na tym tle wyróżniają się przysiółki: Kąty, Kłopotówka i Kretowice oraz wieś Wróblewo, które cechują się niekorzystną lub bardzo niekorzystną sytuacją demograficzną. Miasto Wołów charakteryzuje się dość niskim poziomem kapitału ludzkiego. Dotyczy to w szczególności ulic położonych (ryc. 14): na Starym Mieście (Rynek, Chemiczna, Wrocławska, Zwycięstwa, Szkolna, Piastów Śląskich, Radna) lub między Starym Miastem a linią kolejową (Kolejowa, Piłsudskiego, Mickiewicza), a także pojedynczych ulic położonych w innych częściach miasta.

Ryc. 14. Ulice Wołowa wykazujące niekorzystną sytuację w zakresie poziomu kapitału ludzkiego

Źródło: opracowanie własne

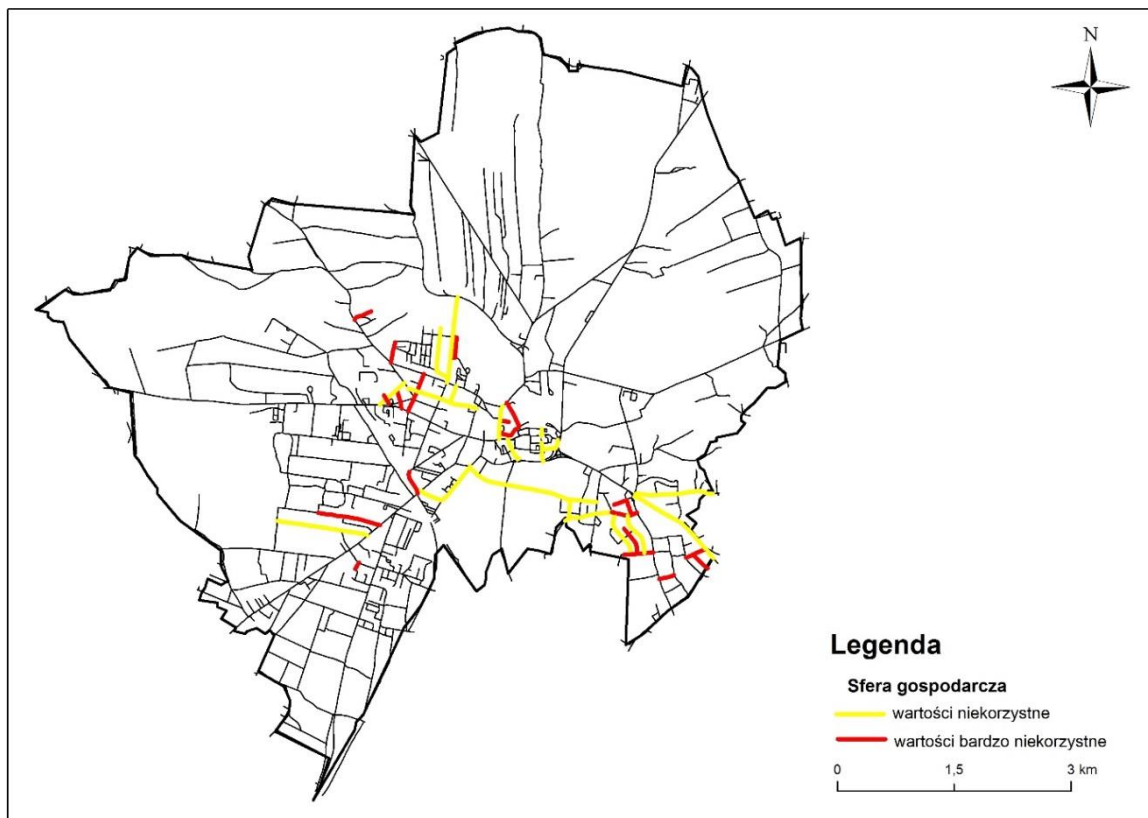

Ryc. 15. Poziom kapitału ludzkiego w miejscowościach wiejskich gminy Wołów

Źródło: opracowanie własne

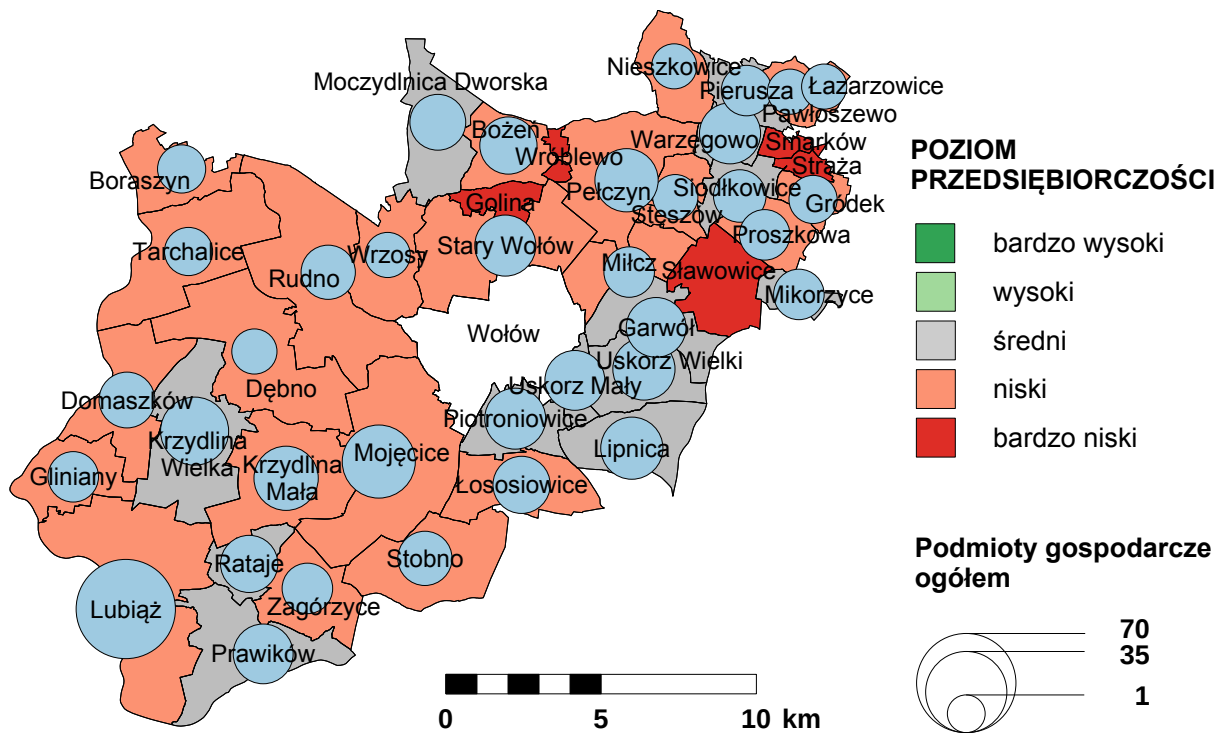
2.3.2. Sfera gospodarcza

Gmina Wołów charakteryzuje się niekorzystną sytuacją w zakresie sfery gospodarczej. Na taki obraz składa się niski poziom przedsiębiorczości w gminie (na 1000 mieszkańców przypada tu 48,7 podmiotów gospodarczych) i słaba kondycja miejscowych przedsiębiorstw (udział podmiotów gospodarczych, które zgłosiły zakończenie lub zawieszenie działalności gospodarczej w ogólnej liczbie podmiotów gospodarczych wyniósł 25,1%). Niekorzystną lub bardzo niekorzystną sytuacją w zakresie sfery gospodarczej cechują się głównie miejscowości wiejskie w gminie (wartości obu wskaźników wynoszą odpowiednio 64,4 i 22,3% dla miasta oraz 29,6 i 32,5% dla obszarów wiejskich). W przypadku poziomu przedsiębiorczości (ryc. 17) problem ten dotyczy w szczególności wsi bardzo małych (jak np. Golina, Sławowice, Straża, Wróblewo) oraz przysiółków (Kąty, Kłopotówka, Kretowice, Smarków i Wodnica), natomiast w przypadku kondycji przedsiębiorstw w miejscowości (ryc. 18): Bożeń, Dębno, Gródek, Miłcz, Nieszkowice, Proszkowa, Sławowice, Stobno, Tarchalice, Warzęgowo, Zagórzyce i Uskorz Wielki. Niepokojący jest też brak poprawy sytuacji gospodarczej w przypadku przysiółków i bardzo małych wsi, w których nie funkcjonują żadne lub funkcjonują pojedyncze podmioty gospodarcze (Golina, Kąty, Kłopotówka, Kretowice, Sławowice, Smarków, Straża, Wodnica, Wróblewo, Dębno i Stęszów). W przypadku miasta Wołów niekorzystną sytuacją w zakresie sfery gospodarczej cechują się w szczególności krótkie ulice, zamieszkałe przez niewielką liczbę ludności, które pełnią głównie funkcje mieszkaniowe (ryc. 16).

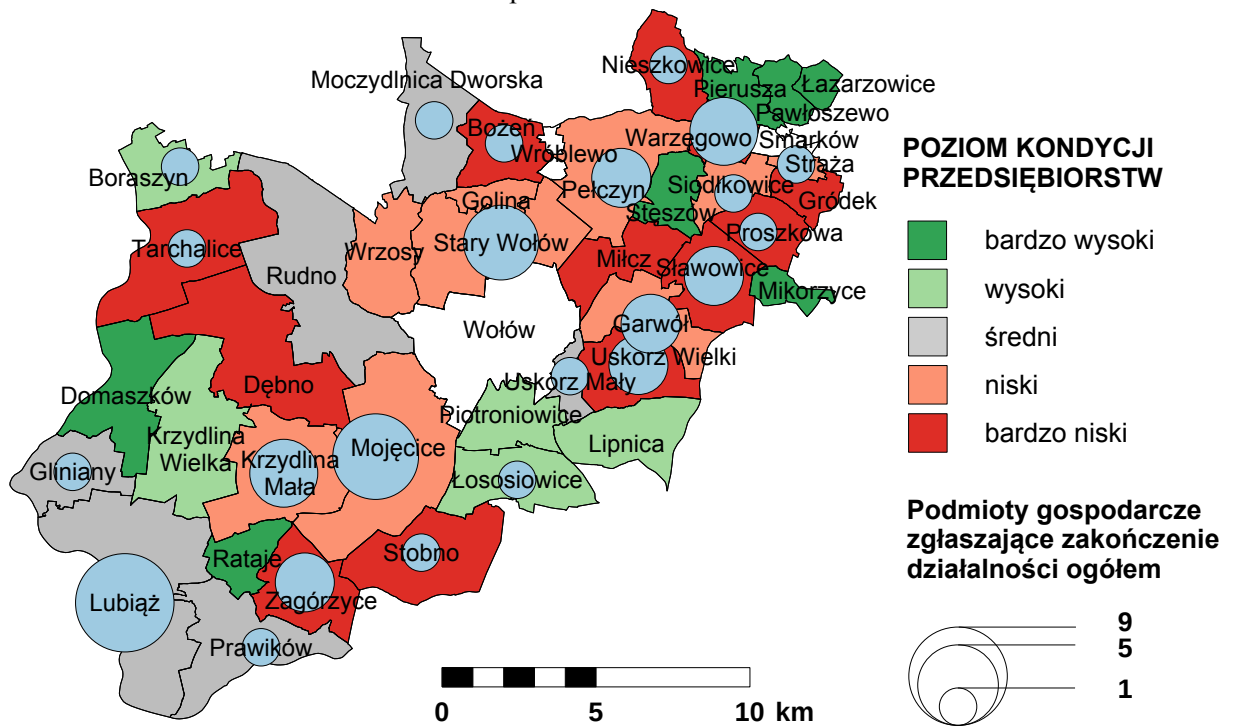

Ryc. 16. Ulice Wołowa wykazujące niekorzystną sytuację w zakresie sfery gospodarczej

Źródło: opracowanie własne

Ryc. 17. Poziom przedsiębiorczości w miejscowościach wiejskich gminy Wołów
Źródło: opracowanie własne

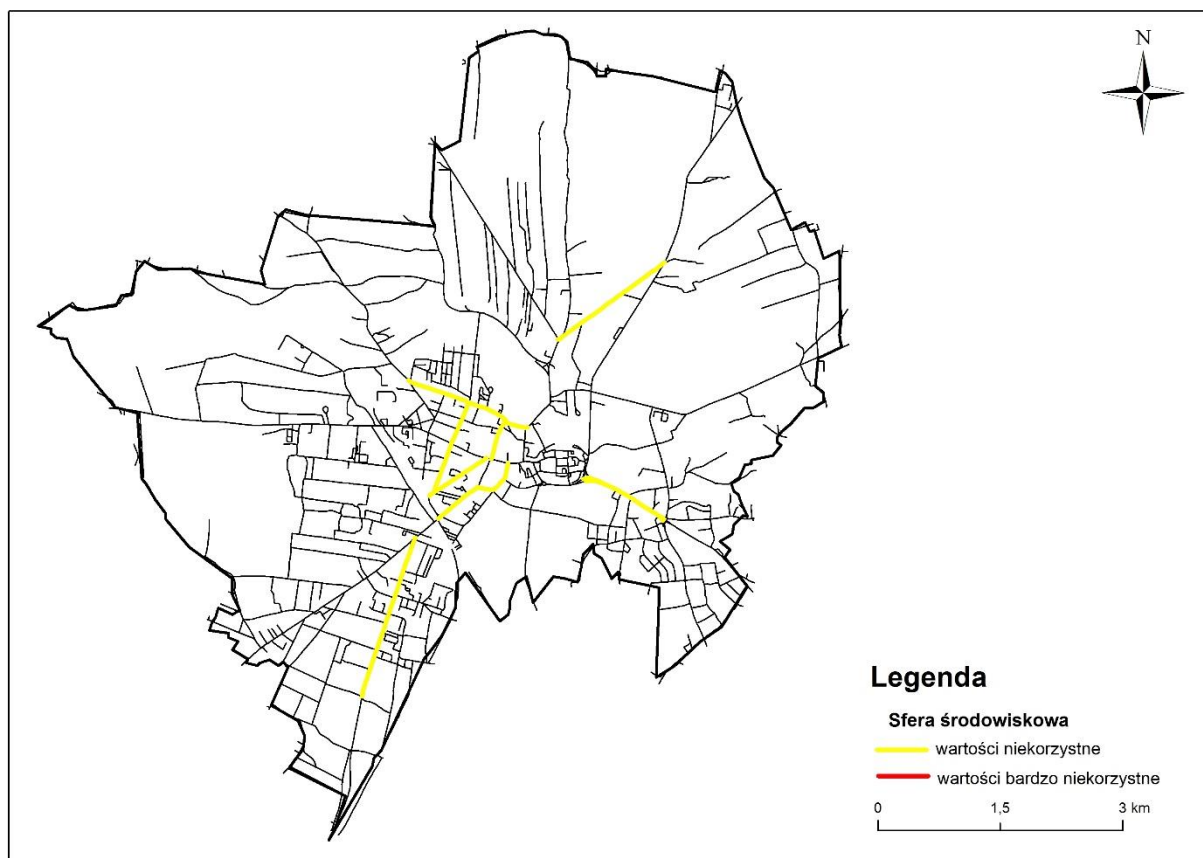

Ryc. 18. Poziom kondycji przedsiębiorstw w miejscowościach wiejskich gminy Wołów
Źródło: opracowanie własne

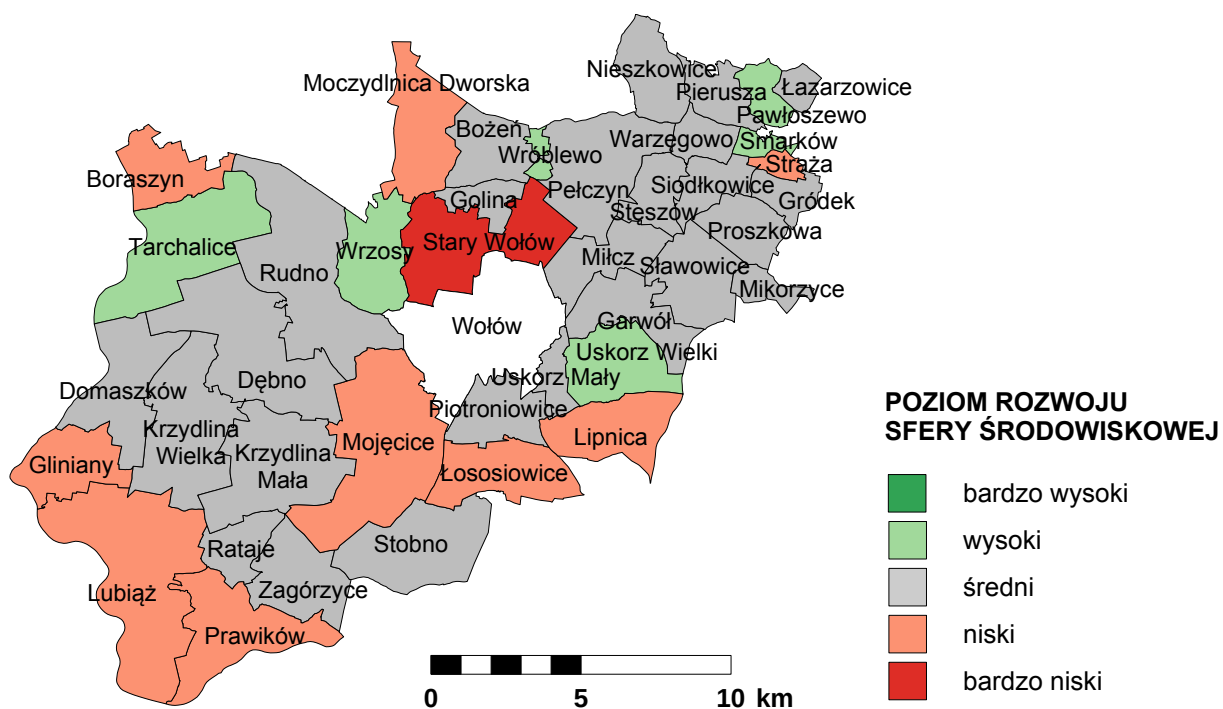
2.3.3. Sfera środowiskowa

Gmina Wołów cechuje się zróżnicowaną sytuacją w zakresie sfery środowiskowej. Na jakość środowiska gminy wpływa przeciętna liczba mieszkań komunalnych ogrzewanych z innych źródeł niż sieć ciepłownicza lub sieć gazowa na 1000 mieszkańców (9,0), wysoka emisja CO₂ z budynków mieszkalnych na 100 mieszkańców (100) oraz nieznaczne natężenie ruchu kołowego na drogach, natomiast na poziom zagrożenia odpadami uciążliwymi znaczna liczba obiektów budowlanych pokrytych lub izolowanych azbestem na 1000 mieszkańców (13,3). Ponadto na terenie gminy występują znaczne różnice pomiędzy miastem a obszarami wiejskimi gminy, zwłaszcza w zakresie liczby mieszkań komunalnych ogrzewanych z innych źródeł niż sieć ciepłownicza lub sieć gazowa na 1000 mieszkańców (12,6 w mieście i 4,7 na obszarach wiejskich) i liczby obiektów budowlanych pokrytych lub izolowanych azbestem na 1000 mieszkańców (28,4 na obszarach wiejskich i 1,0 w mieście).

Największe zagrożenie odpadami uciążliwymi występuje na terenie miejscowości wiejskich: Kłopotówka, Prawików, Nieszkowice i Boraszyn, natomiast największa emisja CO₂ z budynków mieszkalnych na 100 mieszkańców we wsiach: Lubiąż i Piotroniowice, a także na ulicach: Więziennej, Panieńskiej, pl. Piastowski, Plater, ks. Bosaka, Morelowej, Inwalidów Wojennych, Chopina, Spacerowej, Powstańców Śląskich, Jagodowej i Nowowiejskie w Wołowie. Największe natężenie ruchu kołowego występuje z kolei na drogach wojewódzkich przechodzących przez teren gminy, tzn. DW 340 (wsie: Lipnica, Uskorz Mały, Wodnica, Boraszyn, Wołów ulice: Żeromskiego, Trzebnicka, Jana Pawła II, Korzeniowskiego, Zwycięstwa, Piłsudskiego, Ścinawska), 338 (wsie: Bożeń, Stary Wołów, Mojęcice, Zagórzycy, Rataje, Prawików, Lubiąż, Wołów ulice: Wiejska, Ludowa, Poznańska, Chopina, Wojska Polskiego, Leśna, Kościuszki), 341 (wieś Prawików), 339 (wsie: Straszowice, Pełczyn, Warzęgowo, Straża, Wołów ulice: Rawicka, Grodek) i 334 (wieś: Moczydlnica Dworska). Niekorzystną sytuacją w zakresie sfery środowiskowej w przypadku miejscowości wiejskich w gminie Wołów cechują się wsie (ryc. 20): Stary Wołów, Boraszyn, Gliniany, Lipnica, Lubiąż, Łososiowice, Mojęcice, Moczydlnica Dworska, Prawików, Straża i Straszowice, natomiast na obszarze miasta ulice (ryc. 19): Gajowa, Inwalidów Wojennych, Powstańców Śląskich, Wojska Polskiego, Obrońców Lwowa, Komuny Paryskiej, Kościuszki, Sikorskiego, Trzebnicka i pl. Sobieskiego, w większości położone między Starym Miastem a linią kolejową.

Ryc. 19. Ulice Wołowa wykazujące niekorzystną sytuację w zakresie sfery środowiskowej
Źródło: opracowanie własne

Ryc. 20. Poziom rozwoju sfery środowiskowej w miejscowościach wiejskich gminy Wołów
Źródło: opracowanie własne

W Programie Ochrony Środowiska Gminy Wołów na lata 2010–2013 z perspektywą na lata 2014–2017 stwierdzono, że oceniając wynik wszystkich pomiarów jakości powietrza dokonanych w okolicy Wołowa pod kątem zawartości dwutlenku siarki, tlenków azotu,

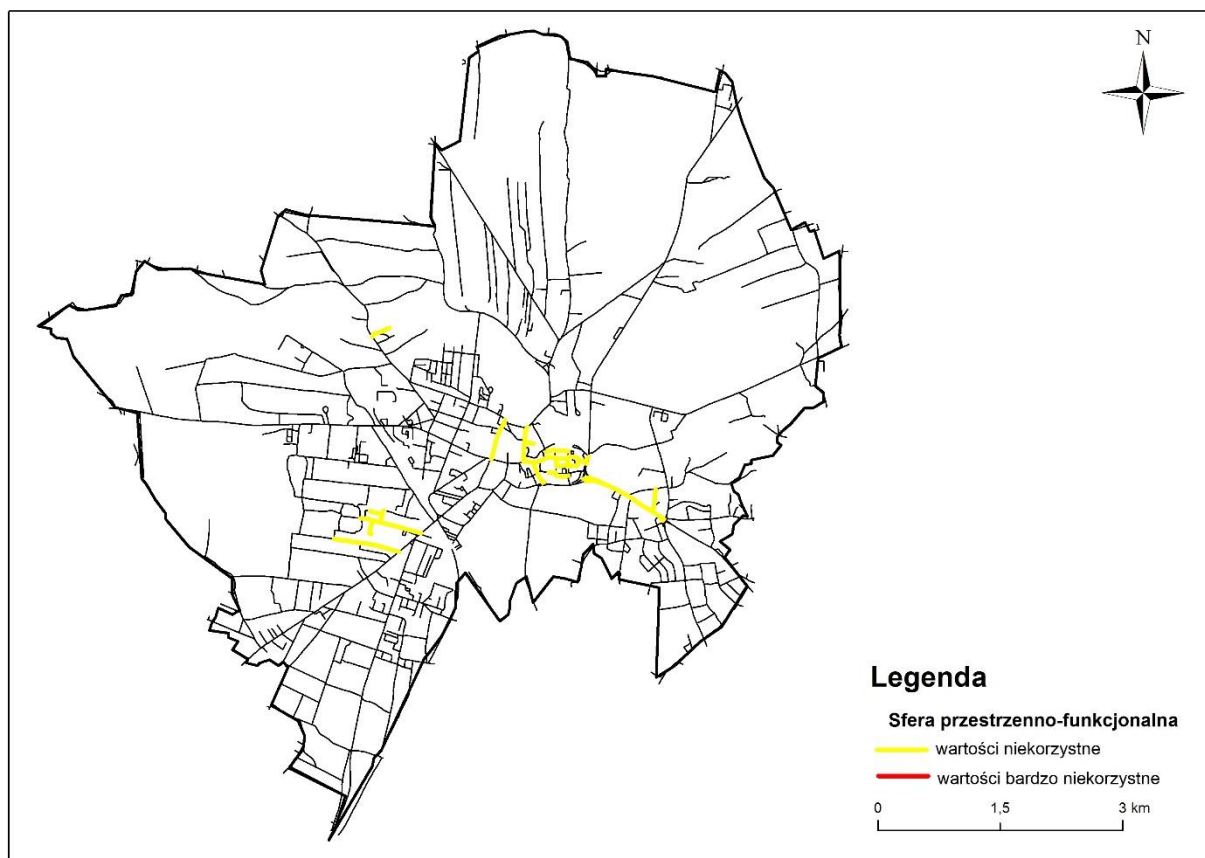
dwutlenku azotu, benzenu, pyłu, metali ciężkich (ołów, arsen, kadm, nikiel) i benzo(a)pirenu stwierdzono, że zarejestrowany poziom zanieczyszczeń jest dużo niższy od dopuszczalnego i w żadnym składniku nie osiąga poziomów krytycznych. Świadczy to o dobrym stanie środowiska i potwierdza, że jakość powietrza na obszarze Gminy Wołów nie budzi zastrzeżeń. Głównym źródłem zanieczyszczeń powietrza na terenie Gminy Wołów jest emisja pochodząca z procesów spalania paliw stałych, ciekłych i gazowych w celach grzewczych i technologicznych. Duża część urządzeń grzewczych jest nisko sprawna bez instalacji chroniących powietrze przed nadmiernym zanieczyszczeniem. Spalane są głównie tanie i niskiej jakości paliwa. Podstawową masę zanieczyszczeń gazowych odprowadzanych do atmosfery stanowi dwutlenek węgla. Jednak najbardziej uciążliwe składniki spalin to dwutlenek siarki, tlenki azotu, tlenek węgla i pyły. W mniejszych ilościach emitowany jest chlorowodór, węglowodory aromatyczne oraz związki węgla w postaci sadzy. Wraz z pyłem emitowane są również metale ciężkie i benzo(a)piren, który uznawany jest za jedną z bardziej znaczących substancji kancerogennych. Przy spalaniu odpadów z produkcji tworzyw sztucznych opartych na polichloroku winylu do atmosfery mogą dostawać się substancje chlorowcopochodne, a wśród nich bardzo szkodliwe dioksyne i furany.

W indywidualnym i komunalnym ogrzewnictwie funkcjonują jeszcze urządzenia grzewcze o przestarzałej konstrukcji, tradycyjne kotły komorowe. Są to urządzenia bez regulacji i kontroli ilości podawanego paliwa i bez regulacji i kontroli ilości powietrza wprowadzanego do procesu spalania. Sprawność średnioroczna wynosi ok. 50%. Zanieczyszczenia emitowane są kominami o wysokości ok. 10 m, co powoduje rozprzestrzenianie się zanieczyszczeń po najbliższej okolicy. Głównym paliwem stałym wykorzystywanym przez mieszkańców jest węgiel i miał węglowy, w małym zaś stopniu biomasa oparta na drewnie. Spalany jest niskiej jakości węgiel, a często dodatkowo różnego rodzaju materiały odpadowe i odpady komunalne. Zużywanie dużej ilości węgla w stosunku do innych nośników energii związane jest z czynnikami ekonomicznymi. Natomiast pozostałe nośniki ciepła, które są przyjazne dla środowiska, tj. gaz propan – butan, olej opałowy i energia elektryczna są znacznie droższe i dlatego stosowane są przez zamożniejszą część społeczeństwa lub firmy i instytucje. Na terenie gminy poza Wołowem stanowiącym niewielki zwarty obszar objęty systemem gazowniczym, w innych miejscowościach brak jest sieci gazowniczej. Brak też systemu ciepłowniczego na terenie gminy obejmujący większe ilości mieszkańców. Z niskiej emisji największe zanieczyszczenie powoduje SO_2 stanowiący ponad 50% całkowitej ilości tego związku w powietrzu.

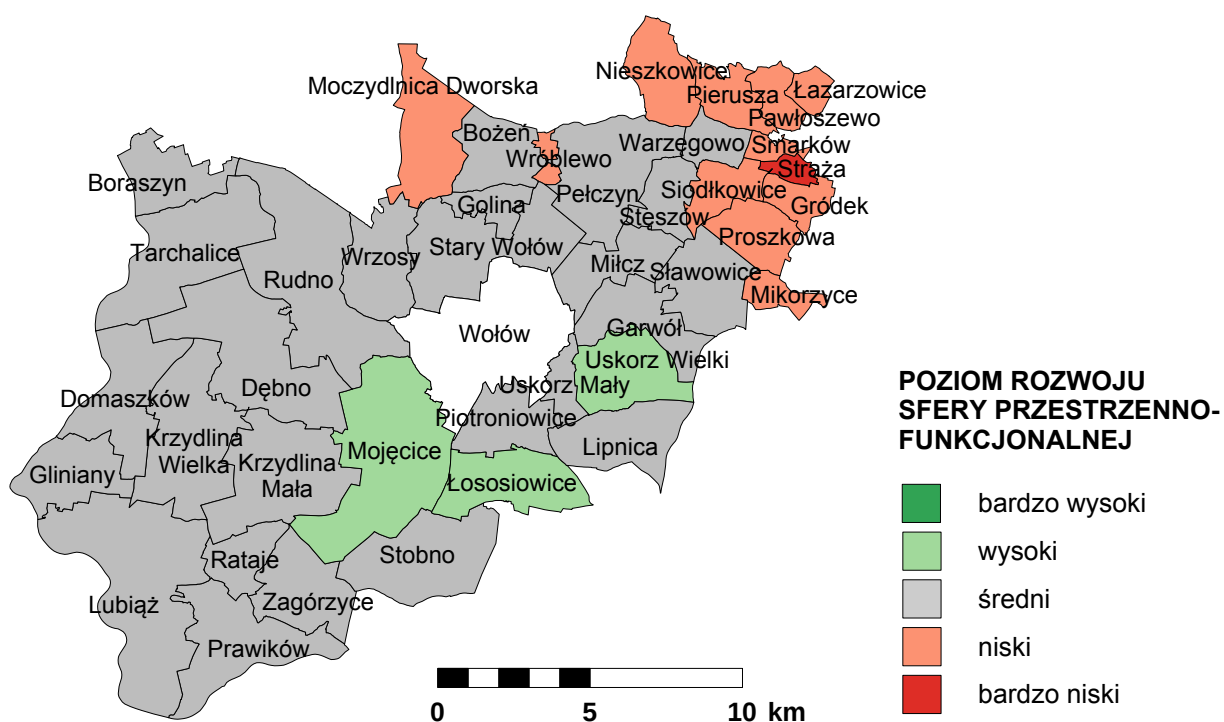
Odczuwalnym źródłem emisji zanieczyszczeń powietrza (gazowych i pyłów) jest komunikacja samochodowa zwłaszcza wzdłuż ruchliwych dróg wojewódzkich i powiatowych w Lubiążu, Prawikowie oraz w centrum miasta Wołowa. Mimo modernizacji układów komunikacyjnych, np. ronda w Wołowie, droga Wołów – Lubiąż, Wołów – Brzeg Dolny, wskutek wzrostu liczby samochodów płynność ruchu w godzinach szczytu jest zakłócona. Widoczne jest to w rejonie przejazdów kolejowych przy ul. Leśnej i ul. Ścinawskiej oraz na skrzyżowaniu ul. Poznańskiej i ul. Marsz. J. Piłsudskiego w Wołowie. Ponad 60% wszystkich zanieczyszczeń tlenkami azotu i prawie 25% emitowanych pyłów pochodzi od środków transportowych.

2.3.4. Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Na sytuację gminy Wołów w zakresie sfery przestrzenno-funkcjonalnej w przypadku poziomu infrastruktury techniczno-społecznej składa się znaczna liczba lokali mieszkalnych socjalnych i komunalnych na 1000 mieszkańców (17,1) i niewystarczający dostęp do terenów rekreacyjnych (obiektów zieleni publicznej i obiektów sportowych), natomiast w przypadku poziomu dostępu do usług podstawowych i komunikacji wysoki udział (ok. 98%) mieszkań z dostępem do sieci wodociągowej, dość wysoki udział (ok. 75%) mieszkań z dostępem do sieci kanalizacyjnej i wysoki udział (82,5%) mieszkań ogrzewanych kotłem centralnym. Na terenie gminy występują jednak znaczne różnice w rozwoju sfery przestrzenno-funkcjonalnej. Wśród najważniejszych dysproporcji i problemów należy wymienić: niski stopień skanalizowania miejscowości wiejskich w gminie (na poziomie ok. 50%), koncentrację mieszkań w zasobach socjalnych i komunalnych na terenie miasta (głównie na terenie Starego Miasta i na obszarze między Starym Miastem a linią kolejową), niewystarczający dostęp do terenów sportowych na terenie miasta oraz zbyt małą liczbę terenów zieleni publicznej na obszarach wiejskich (co jest istotne zwłaszcza w kontekście pełnienia przez te tereny funkcji przestrzeni publicznych). Większość miejscowości wiejskich gminy charakteryzuje się przeciętnym poziomem rozwoju w zakresie sfery przestrzenno-funkcjonalnej. Na taki stan wpływa głównie niewystarczający dostęp do usług podstawowych i komunikacji. W najmniej korzystnej sytuacji w zakresie sfery przestrzenno-funkcjonalnej znajdują się wsie położone w północnej i północno-wschodniej części gminy (np. Moczydlnica Dworska, Nieszkowice, Pierusza, Siodłkowice). Szczególnie niekorzystna sytuacja występuje w miejscowości Straża (ryc. 22). W przypadku Wołowa najmniej korzystną sytuacją w zakresie rozwoju sfery przestrzenno-funkcjonalnej cechują się ulice położone głównie w najstarszej części miasta (ryc. 21tab. 19), tzn. na Starym Mieście (np. Piastów Śląskich, Rynek, Wrocławska, Browarna) i w jego bezpośrednim sąsiedztwie (np. Trzebnicka, Poznańska), a także pojedyncze ulice w innych częściach miasta.

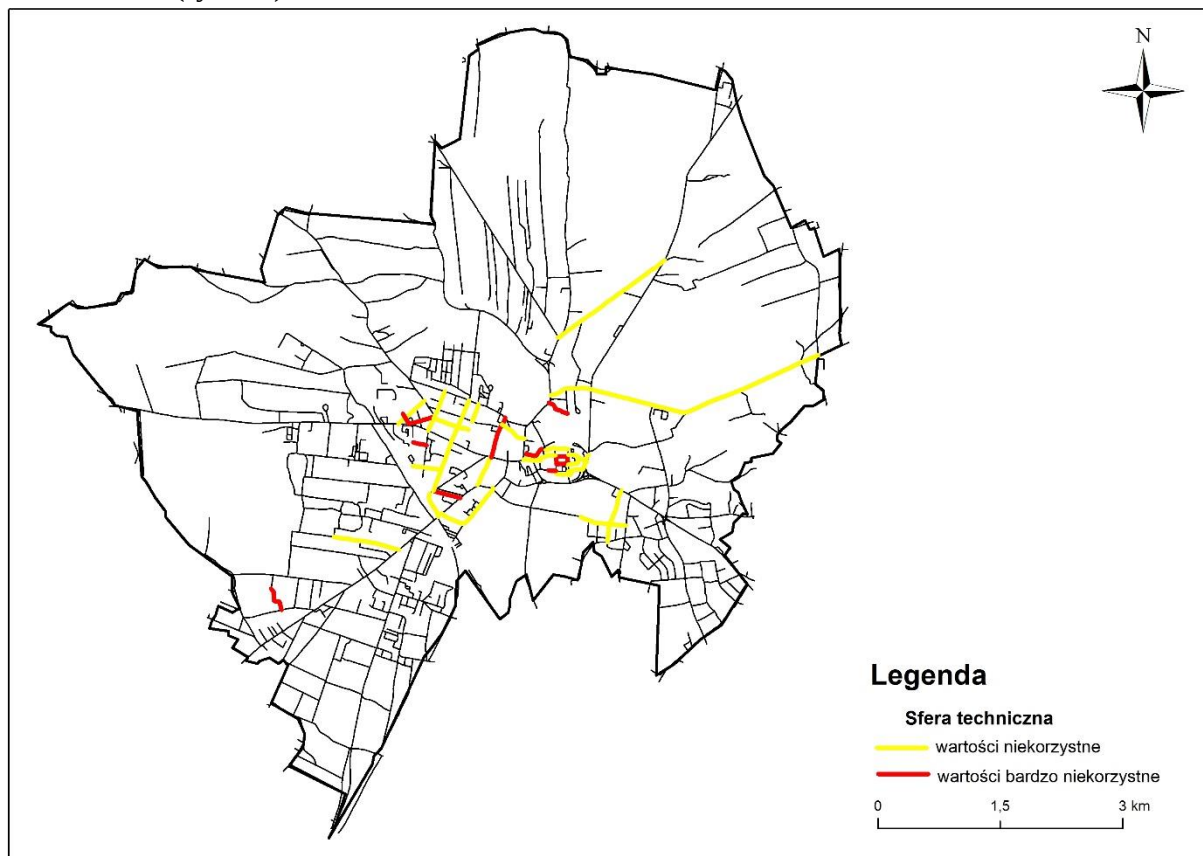
Ryc. 21. Ulice Wołowa wykazujące niekorzystną sytuację w zakresie sfery przestrzenno-funkcjonalnej
Źródło: opracowanie własne

Ryc. 22. Poziom rozwoju sfery przestrzenno-funkcjonalnej w miejscowościach wiejskich gminy Wołów
Źródło: opracowanie własne

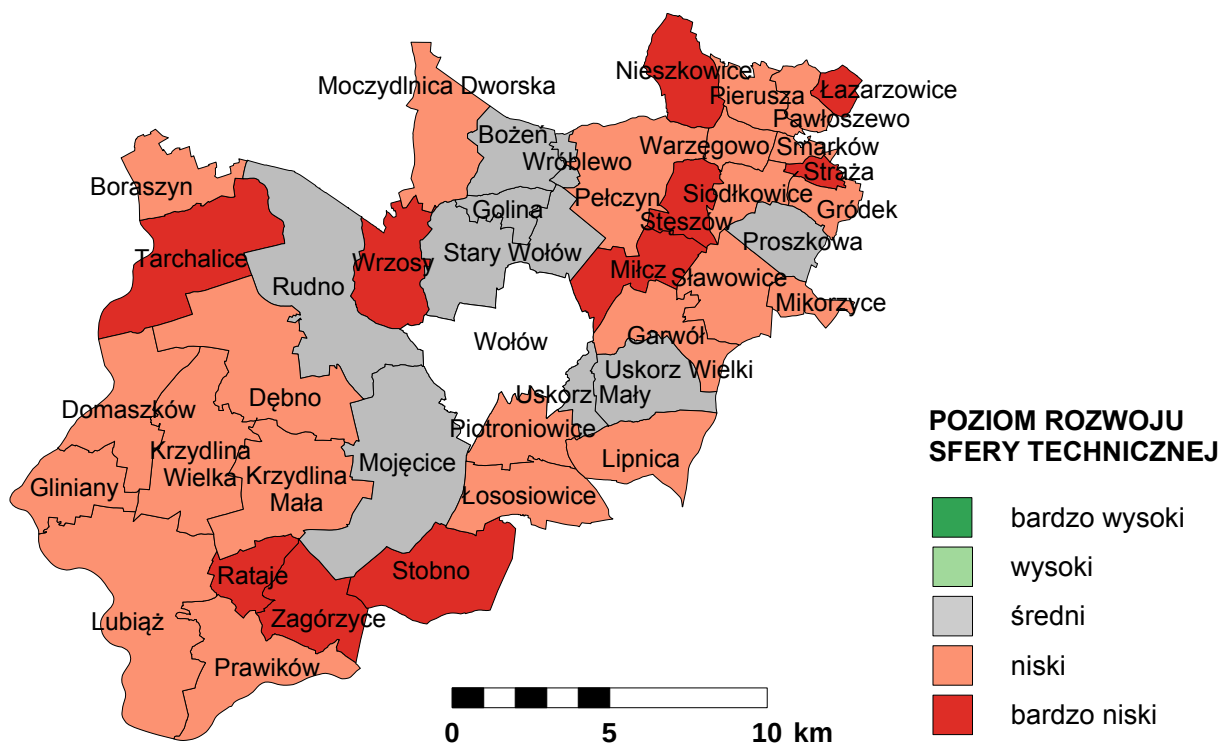
2.3.5. Sfera techniczna

Jednym z najważniejszych problemów społeczno-gospodarczych gminy Wołów jest niski poziom rozwoju w zakresie sfery technicznej, na co wpływa głównie niski poziom stanu technicznego obiektów budowlanych. Gmina Wołów charakteryzuje się znacznym udziałem mieszkań powstałych przed 1966 r. (55,7%) oraz dość znacznym udziałem mieszkań, które w ostatnich latach nie zostały poddane termomodernizacji (38,1%). Problemy w zakresie sfery technicznej w większym stopniu dotyczą obszarów wiejskich w gminie niż miasta Wołów (wartości obu wskaźników diagnostycznych wynoszą odpowiednio: 45,0% i 35,4% dla miasta oraz 71,4% i 42,0% dla obszarów wiejskich). Stąd też większość miejscowości wiejskich w gminie Wołów cechuje się niskim lub bardzo niskim poziomem rozwoju sfery technicznej (ryc. 24), a jedynie pojedyncze wsie poziom stanu technicznego obiektów budowlanych mają na poziomie średnim. Szczególnie niekorzystna sytuacja w tym zakresie występuje na terenie miejscowości: Kłopotówka, Łazarzowice, Nieszkowice, Straża, Tarchalice, Wodnica, Wrzosey i Zagórzycy. W przypadku miasta Wołów sytuacja w zakresie rozwoju sfery technicznej jest nieco bardziej złożona. Na peryferyjnych ulicach miasta, gdzie znaczny udział stanowi nowa zabudowa jednorodzinna, poziom stanu technicznego obiektów budowlanych można uznać jako wysoki lub bardzo wysoki. Z kolei na obszarze Starego Miasta, na ulicach położonych między Starym Miastem a linią kolejową, na Roztoczu oraz na terenie Krzywego Wołowa poziom stanu technicznego obiektów budowlanych jest niski lub bardzo niski (ryc. 23).

Ryc. 23. Ulice Wołowa wykazujące niekorzystną sytuację w zakresie sfery technicznej

Źródło: opracowanie własne

Ryc. 24. Poziom rozwoju sfery technicznej w miejscowościach wiejskich gminy Wołów
Źródło: opracowanie własne

2.4. Skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych w gminie

Wniosek przygotowany przez Gminę Wołów o przyznanie dotacji na przygotowanie programu rewitalizacji w konkursie organizowanym przez województwo dolnośląskie i Ministerstwo Rozwoju oparto na zapisach *Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Wołów*. W Strategii bezpośrednio i pośrednio wskazano na zagadnienia rewitalizacyjne. Zgodnie z zapisami Strategii (str. 44) zapobieganie powstawaniu obszarów zdegradowanych, stanowi konieczny warunek dla wyrównywania szans i zapobiegania narastania dysproporcji w rozwoju społeczno-gospodarczym na obszarze gminy. Zadania w tym obszarze dotyczą zatrudnienia, komunikacji, rozwoju gospodarczego, ochrony środowiska, turystyki – rekreacji i kultury. Na znaczenie i potrzebę działań rewitalizacyjnych wskazuje przede wszystkim Cel strategiczny 3: Maksymalizacja standardu życia mieszkańców gminy Wołów (str. 38) oraz wyznaczone w jego ramach cele operacyjne odnoszące się do takich sfer jak: infrastruktura techniczna, przedsiębiorczość, edukacja czy pomoc społeczna (sfery i obszary z Wytycznych MR). Bezpośrednim potwierdzeniem konieczności opracowania programu rewitalizacji jest Cel operacyjny 3.8. Poprawa estetyki i atrakcyjności przestrzeni publicznej oraz integracja i aktywizacja mieszkańców (str. 44).

Podstawowym założeniem działań rewitalizacyjnych jest wykorzystanie istniejących potencjałów do zahamowania negatywnych zjawisk. Wnioskodawca zamierza doprowadzić do zmniejszenia poziomu bezrobocia na obszarze rewitalizowanym i w konsekwencji do redukcji innych negatywnych zjawisk społecznych. Zostanie to osiągnięte poprzez działania zmierzające do poprawy zatrudnialności w połączeniu ze wsparciem rozwoju gospodarczego i poprawą warunków życia mieszkańców.

W związku z powyższym zaproponowano następujące cele i kierunki działań:

1. Aktywizacja społeczna mieszkańców w celu zwiększenia zatrudnienia. Wsparcie w zwiększeniu szans na zatrudnienie, aktywna integracja, w tym wpływająca na poprawę zdolności do zatrudnienia, wsparcie dla inicjatyw społecznych, w tym dot. aktywnych form spędzania czasu wolnego, poprawa dostępu do wysokiej jakości usług społecznych.
2. Poprawy warunków dla rozwoju gospodarczego na bazie istniejących potencjałów. Poprawa atrakcyjności gospodarczej m.in. poprzez rewitalizację dworca PKP i budowę węzła przesiadkowego, wsparcie dla samozatrudnienia i przedsiębiorstw społecznych, rozwój infrastruktury okołobiznesowej, rozwój oferty kulturalnej wzbogacającej ofertę turystyczną,
3. Poprawa warunków życia mieszkańców obszaru rewitalizacji. Poprawa warunków w zakresie energooszczędności budynków i wykorzystania OZE, poprawy stanu infrastruktury komunikacyjnej (drogowej, pieszej, rowerowej), poprawy dostępności i jakości infrastruktury usług społecznych, zmniejszenia niskiej emisji.

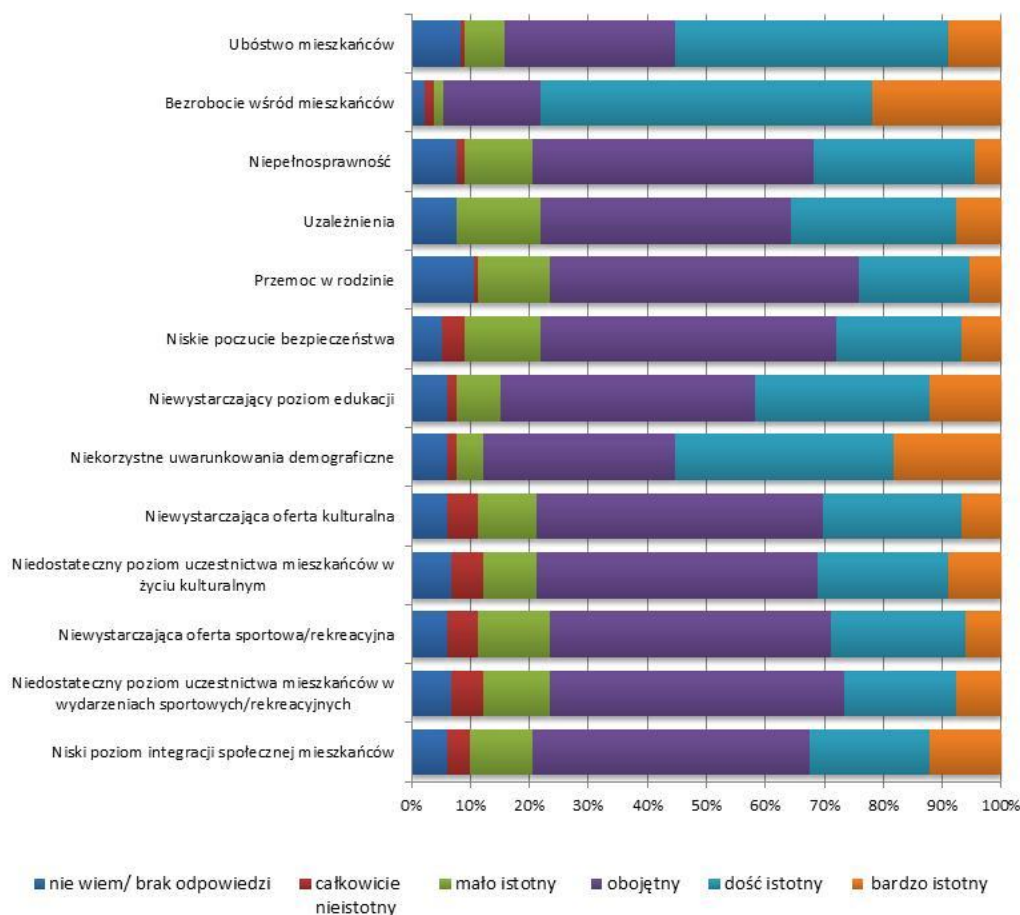
Zaplanowane cele i kierunki uwzględniają aspekty społeczne, gospodarcze i przestrzenno-funkcjonalne i można je uznać za kompleksowe i spójne.

W *Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Wołów* z 2015 r. wskazano cele operacyjne gminy na najbliższe lata. Jednym z celów jest Poprawa estetyki i atrakcyjności przestrzeni publicznej oraz integracja i aktywizacja mieszkańców (cel 3.8). Zadania z zakresu rewitalizacji zmierzają do przemian społeczno-gospodarczych. Zapobieganie powstawaniu obszarów zdegradowanych, stanowi konieczny warunek dla wyrównywania szans oraz zapobiegania narastania dysproporcji w rozwoju społeczno-gospodarczym na terenie gminy. Zadania w tym obszarze dotyczą zatrudnienia, komunikacji, rozwoju gospodarczego, ochrony środowiska, turystyki, rekreacji i kultury. Do głównych zadań w tym zakresie zalicza się:

- aktualizacja Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Wołów;
- wykorzystanie niezagospodarowanych nieruchomości na cele gospodarcze i społeczne;
- modernizację, rewitalizację i renowację zabudowy budynków, w tym obiektów użyteczności publicznej (przedszkola i szkoły) oraz kamienic komunalnych;
- inicjowanie i czynne wspieranie wspólnot mieszkaniowych w remontach dachów i elewacji;
- zagospodarowanie terenów zielonych w mieście („Zielony Wołów”);
- poprawę funkcjonalności struktury ruchu pieszego i rowerowego oraz estetyki przestrzeni publicznych;
- upowszechnienie kształcenia ustawicznego;
- kultywowanie tradycji społeczności lokalnych.

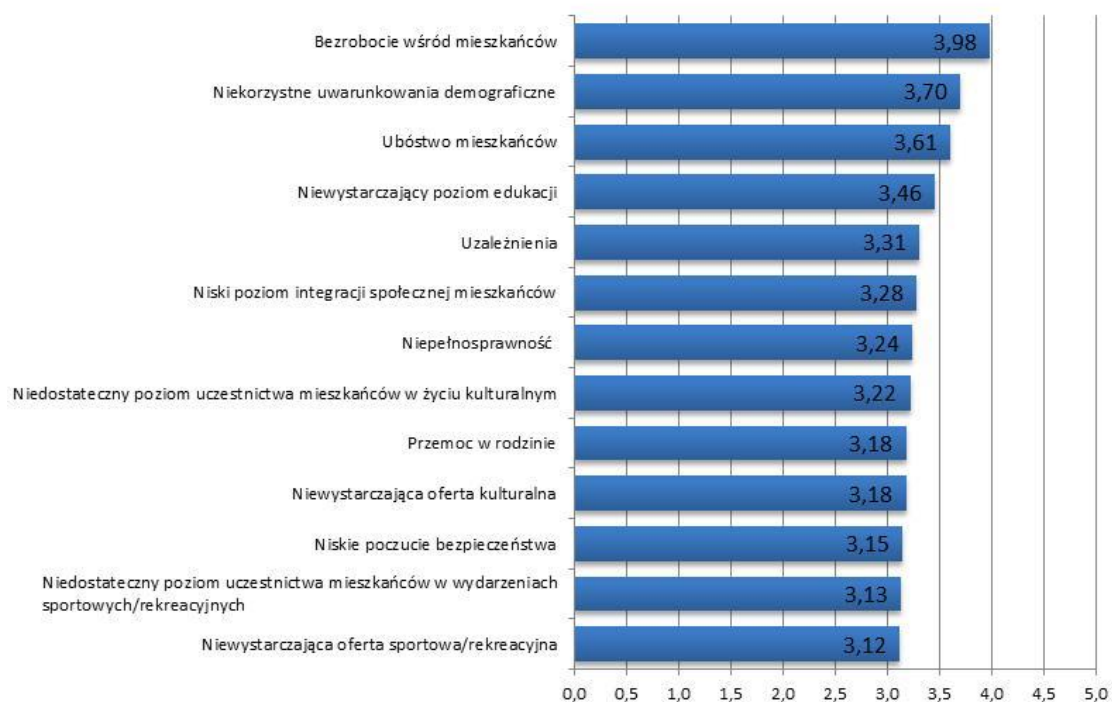
W trakcie badań ankietowych dotyczących obszarów rewitalizacji w gminie Wołów wskazano elementy, które według ankietowanych wymagają działań naprawczych. Wyróżnia się zespół problemów związanych z infrastrukturą drogową: drogi (9,1%), które w tej grupie były najczęściej wskazywane, chodniki (4,5%), parkingi (4,5%) i ścieżki rowerowe (3,0%). Wspólnie kwestie te obejmują 21,2% wskazań. Kolejnymi najczęściej wymienianymi miejscami są parki i tereny rekreacyjne, które zostały wyróżnione przez 6,1% badanych.

W przypadku identyfikacji problemów społecznych na czoło wysuwają się kwestie bezrobocia wśród mieszkańców i niekorzystnych uwarunkowań demograficznych w gminie. W tym pierwszym przypadku 22,0% badanych wskazało je jako problem bardzo istotny, a 56,1% jako dość istotny. W drugim, za problem bardzo istotny uważa go 18,2%, a dość istotny 37,1%. Na trzecim miejscu plasuje się problem ubóstwa (9,1% wskazań jako bardzo istotny i 46,2% jako dość istotny). Wśród problemów oznaczonych jako całkowicie nieistotne najczęściej wskazywane są zarówno oferta udziału, jak i sam udział mieszkańców w wydarzeniach sportowych i kulturalnych. Każda z tych kwestii uzyskała 5,3% ocen jako całkowicie nieistotna (ryc. 25).

Ryc. 25. Problemy sfery społecznej w obszarze rewitalizacji [%] w gminie Wołów
Źródło: opracowanie własne

Co zwraca uwagę w tej części badania to ogólna przewaga odpowiedzi „obojętny”, których średnia wynosi 42,7%. Stąd w wyciągniętej średniej arytmetycznej udzielonych odpowiedzi w danej kwestii, która pozwala na uszeregowanie ważności postrzeganych problemów społecznych, wyniki są do siebie zbliżone i nie przyjmują wartości skrajnych, wahając się od 3,1 w przypadku niewystarczającej oferty sportowej i rekreacyjnej, do 4,0 w przypadku bezrobocia wśród mieszkańców (ryc. 26).

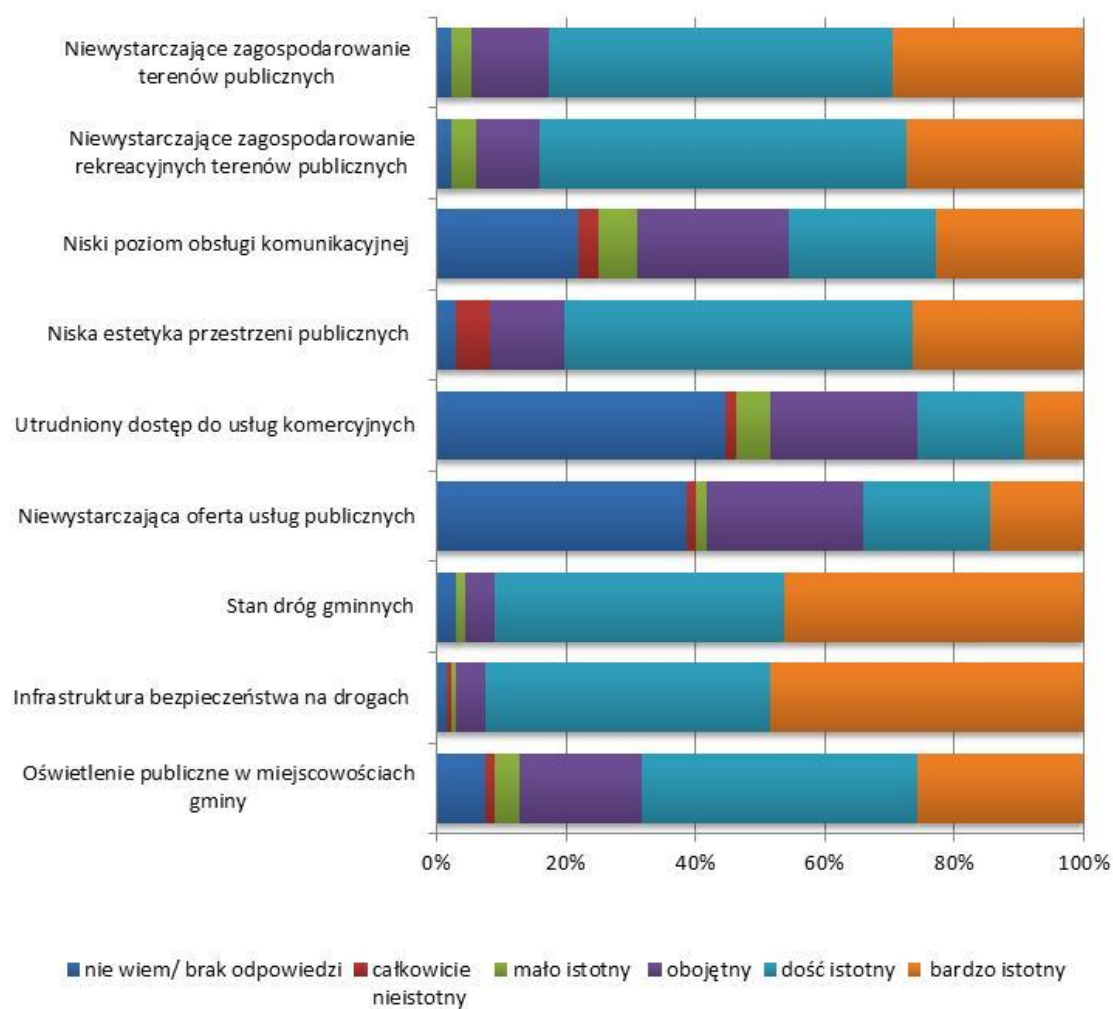

Ryc. 26. Problemy sfery społecznej w obszarze rewitalizacji
w gminie Wołów– średnie arytmetyczne

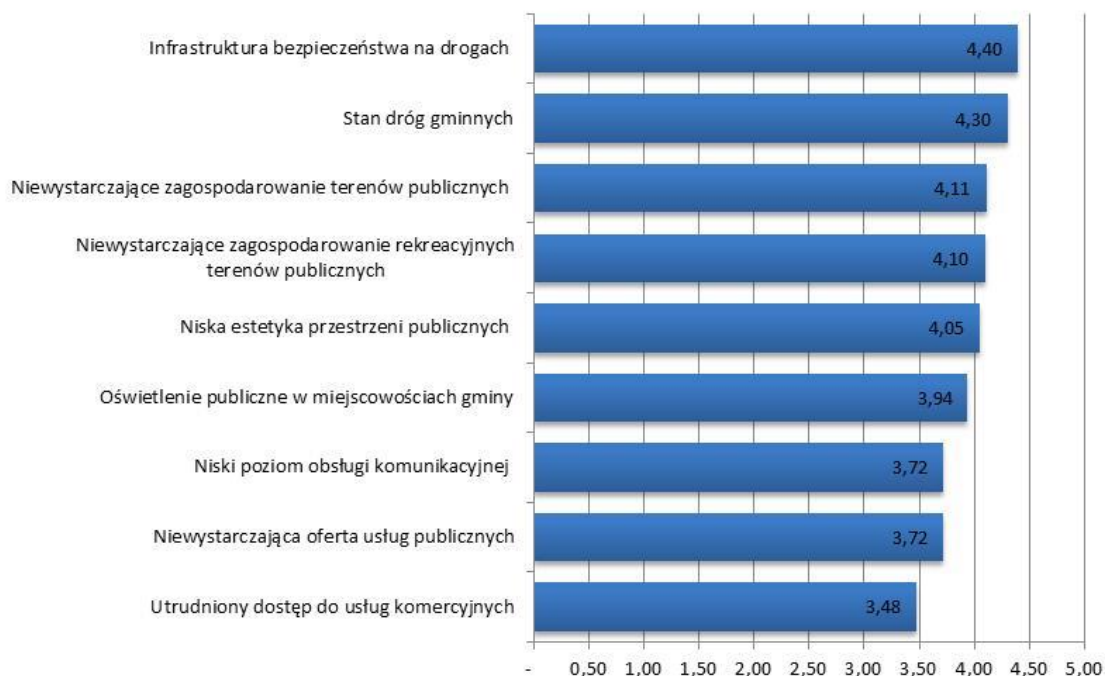
Źródło: opracowanie własne

W sferze problemów o charakterze funkcjonalno-przestrzennym zdecydowanie za najważniejsze uznano te związane z ruchem drogowym. Stan dróg gminnych uznano za bardzo istotny w 46,2% odpowiedzi, a za dość istotny w 44,7%, co daje uznanie za problemy ogólnie istotne (łącznie odpowiedzi bardzo istotne i dość istotne) na poziomie 90,9%. Podobnie wysokie wskazania ma kwestia infrastruktury bezpieczeństwa na drogach, gdzie 48,5% ogólnej liczby respondentów uznało ją za bardzo istotną, a 43,9% oceniło ją jako dość istotną, co w wymiarze ogólnej istotności daje 92,4%. Kolejne wskazania jako „bardzo istotne” mieszczą się w przedziale pomiędzy 20,0% a 30,0%, z wyjątkiem utrudnionego dostępu do usług komercyjnych, który otrzymał ich jedynie 9,1%. Co ciekawe, w tym segmencie ankiety respondenci bardzo rzadko wybierali odpowiedź „całkowicie nieistotny problem”, gdzie średnia odpowiedzi wynosiła 1,5%, a najwyższy procent tych wskazań był w przypadku problemu niskiej estetyki przestrzeni publicznych i wynosił 5,3% (ryc. 27).

Przekłada się to na wyższe wyniki w wyciągniętych średnich arytmetycznych w porównaniu z poprzednim segmentem badań, gdyż średni wynik oscyluje wokół 4. Różnice średnich pomiędzy poszczególnymi problemami nie są duże i mieszczą się pomiędzy 4,4 w przypadku infrastruktury bezpieczeństwa na drogach a 3,5 w kwestii utrudnionego dostępu do usług komercyjnych (ryc. 28).

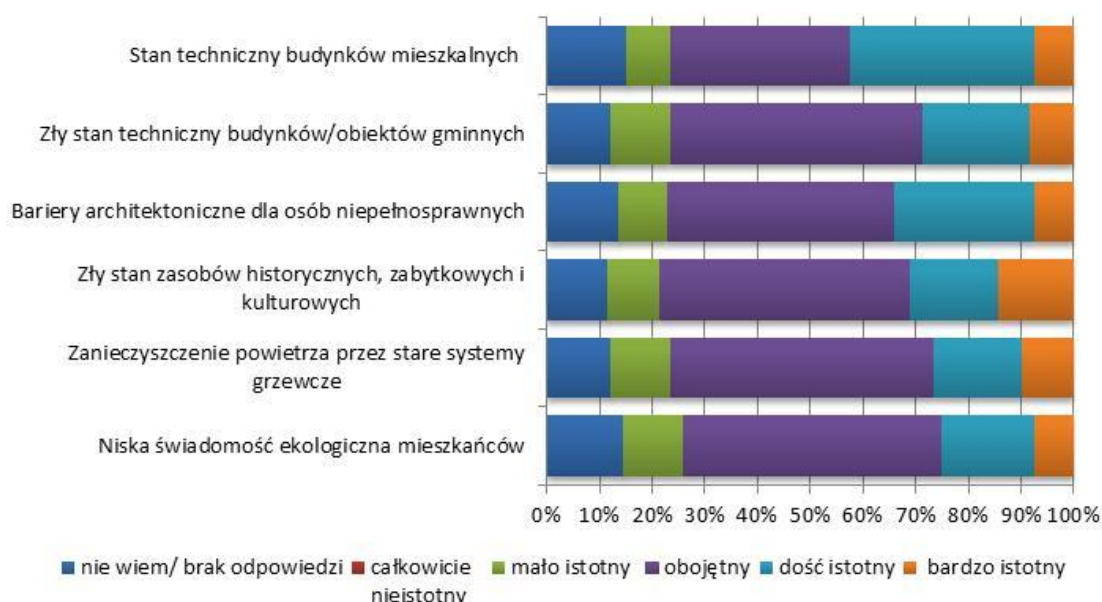
Ryc. 27. Problemy sfery przestrzenno-funkcjonalnej w obszarze rewitalizacji [%]
w gminie Wołów
Źródło: opracowanie własne

Ryc.28. Problemy sfery przestrzenno-funkcjonalnej w obszarze rewitalizacji w gminie Wołów – średnie arytmetyczne
Źródło: opracowanie własne

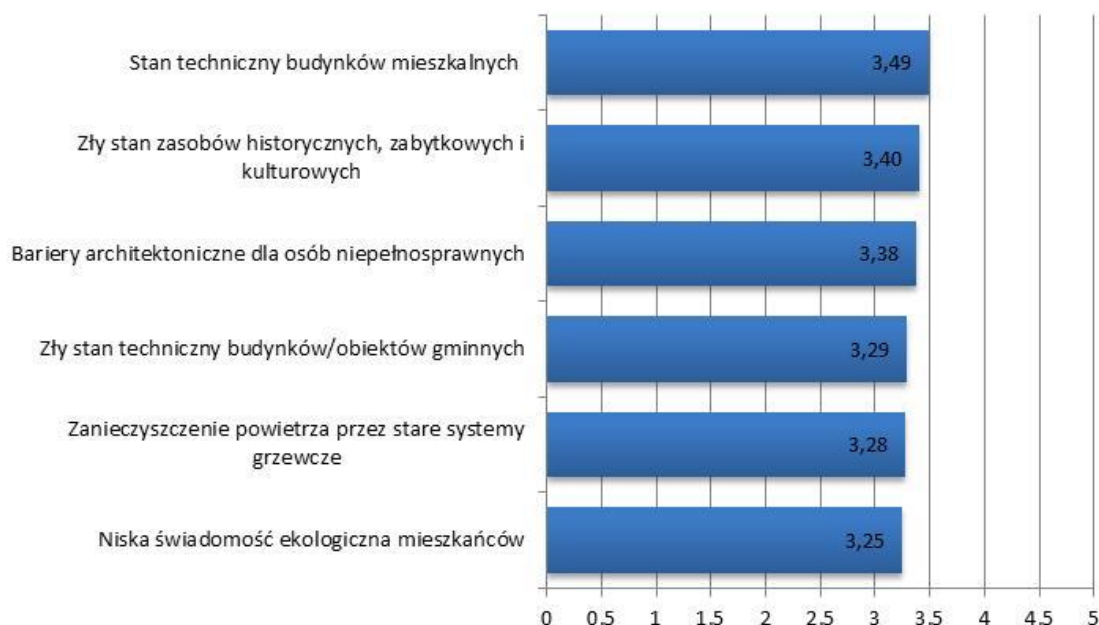
W zakresie sfery problemów o charakterze technicznym i/lub środowiskowym żaden z respondentów nie wskazał przedstawionych problemów jako całkowicie nieistotne, jednakże dominująca jest tendencja traktowania tych kwestii jako obojętnych (średnia 45,3%). Za bardzo istotny problem uznano najczęściej zły stan zasobów historycznych, zabytkowych i kulturowych (14,4%), jednak ogólna istotność problemu jest wyższa w kwestii stanu technicznego budynków mieszkalnych (42,4% w porównaniu z 31,1% kwestii poprzedniej). Pozostałe kategorie mają dość podobne wskazania: od 7,6% (niska świadomość ekologiczna mieszkańców) do 9,9% (zanieczyszczenie powietrza przez stare systemy grzewcze) wskazań jako bardzo istotny problem. Za mało istotny problem największe grupy respondentów uznały zarówno niską świadomość ekologiczną mieszkańców, zanieczyszczenie powietrza przez systemy grzewcze oraz zły stan techniczny budynków/obiektów gminnych (każdy po 11,4%). Wynik ten nie odstaje jednak znacząco od innych kategorii, gdzie wskazania problemu jako mało istotnego mają zakres od 8,3% do 9,9% (ryc. 29).

W konsekwencji średnie arytmetyczne, bardzo nieznacznie wahają się od 3,2 do 3,5 i nie przekraczają wartości 4,5, wskazując tym samym na małe różnice w opiniach na temat poszczególnych kwestii oraz raczej obojętny stosunek badanych do diagnozowanych problemów (ryc. 30).

Ryc. 29. Problemy o charakterze technicznym i/lub środowiskowym [%] w gminie Wołów

Źródło: opracowanie własne

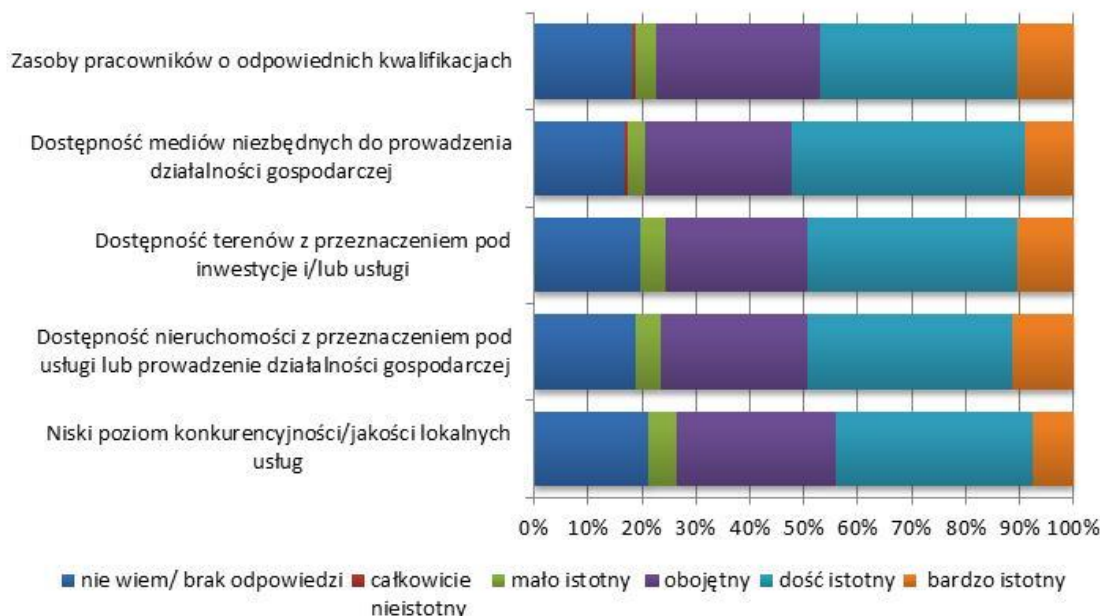
Ryc. 30. Problemy o charakterze technicznym i/lub środowiskowym

w gminie Wołów – średnie arytmetyczne

Źródło: opracowanie własne

W strukturze odpowiedzi respondentów dotyczących sfery problemów o charakterze gospodarczym (ryc. 31) wyraźnie zauważalny jest bardzo niski poziom ich identyfikacji jako całkowicie nieistotne (średnia dla wszystkich kwestii wynosi zaledwie 0,4% (tylko trzy osoby udzieliły takiej odpowiedzi) oraz wysoki poziom wskazań „dość istotny” – średnia wskazań 41,0%. Największy odsetek badanych, który wyniósł 11,4%, za bardzo istotny problem uznał dostępność nieruchomości z przeznaczeniem pod usługi lub prowadzenie działalności gospodarczej. Jednak w odpowiedziach „bardzo istotny” różnice w wskazań nie przekraczają trzech punktów procentowych (od 7,6%, w przypadku niskiego poziomu konkurencyjności – jakości lokalnych usług, do 11,4% w kwestii wymienionej powyżej). Podobnie niewielkie

różnice są zauważalne przy porównaniu ogólnej istotności diagnozowanych kwestii, przy zsumowaniu wskazań „bardzo istotny” i „dość istotny”. Wtedy na czoło w hierarchii wskazanych problemów wysuwa się dostępność mediów niezbędnych do prowadzenia działalności gospodarczej – 52,3% wskazań. Przewaga tego wyboru nad najniższym wskazaniem – 43,9% w przypadku niskiego poziomu konkurencyjności i/lub jakości lokalnych usług wynosi niewiele ponad osiem punktów procentowych. Biorąc przy tym pod uwagę także równie niewielkie różnice we wskazaniach obojętnych (od 26,5% do 30,3%), otrzymujemy strukturę bardzo zbliżonych, wypośrodkowanych średnich arytmetycznych, które wahają się od 3,41 do 3,87 (ryc. 32).

Ryc. 31. Problemy sfery gospodarczej [%] w gminie Wołów
Źródło: opracowanie własne

Ryc. 32. Problemy sfery gospodarczej w gminie Wołów – średnie arytmetyczne
Źródło: opracowanie własne

2.5. Identyfikacja obszarów zdegradowanych na terenie gminy

2.5.1. Obszary zdegradowane w sferze społecznej

W myśl *Ustawy o rewitalizacji* istotę podjęcia działań rewitalizacyjnych na jakimś obszarze jest kumulacja negatywnych zjawisk w sferze społecznej. Analiza negatywnych zjawisk społecznych na terenie gminy Wołów wykazała ich koncentrację w określonych miejscowościach wiejskich gminy i częściach (ulicach) miasta. W przypadku miejscowości wiejskich w gminie na procesy degradacji w zakresie sfery społecznej najbardziej narażone są wsie: Boraszyn, Dębno, Lubiąż, Prawików, Rataje, Siodłkowice, Stęszów, Zagórzycy (tab. 11), a zwłaszcza przysiółek Kąty. Miejscowości te można uznać za obszary zdegradowane w zakresie sfery społecznej. Zjawiska niekorzystne nieznacznie przewagę nad pozytywnymi miały też miejsce na terenie wsi: Domaszków, Gliniany i Proszkowa, które zaliczone zostały do grona miejscowości o średnim poziomie rozwoju w zakresie sfery społecznej. W przypadku miasta Wołów najmniej korzystna sytuacja w zakresie sfery społecznej występuje przy ulicach (tab. 10): Biała Góra, Piłsudskiego, Ludowa, Poznańska, Sienkiewicza, ks. Bosaka, Rzemieślnicza, Morelowa, Chopina, Witosa i Wojska Polskiego. Ulice te położone są w różnych częściach miasta. Ponadto na kilkunastu innych ulicach zjawiska niekorzystne nieznacznie przeważają nad pozytywnymi.

Tab. 10. Ulice Wołowa wykazujące niekorzystną sytuację w zakresie sfery społecznej

Wartości	Średnie oceny	Ulice
średnie	od -0,25 do 0,00	Chrzanowskiej, Korzeniowskiego, Mickiewicza, Radna, Ścinawska, Wiśniowa, Chemiczna, Kolejowa, Rynek, Obrońców Lwowa, Sikorskiego, Ułanów Krechowieckich, Zwycięstwa
niskie	od -0,75 do -0,25	Biała Góra, Piłsudskiego, Ludowa, Poznańska, Sienkiewicza, ks. Bosaka, Morelowa, Rzemieślnicza, Chopina, Witosa, Wojska Polskiego
bardzo niskie	od -2,00 do -0,75	

Źródło: opracowanie własne

Tab. 11. Poziom rozwoju sfery społecznej w miejscowościach wiejskich gminy Wołów

Wartości	Średnie oceny	Miejscowości
bardzo wysokie	od +0,75 do +2,00	Uskorz Mały, Warzęgowo
wysokie	od +0,25 do +0,75	Biskupice, Garwół, Gródek, Kłopotówka, Kretowice, Krzydłina Mała, Krzydłina Wielka, Lipnica, Łososiowice, Mikorzyce, Moczydlina Dworska, Pawłoszewo, Pierusza, Piotroniowice, Rudno, Smarków, Stary Wołów, Tarchalice, Uskorz Wielki, Wróblewo, Wrzosy, Żychlin
średnie	od -0,25 do +0,25	Bożeń, Domaszków, Gliniany, Golina, Łazarzowice, Miłcz, Mojęcice, Nieszkowice, Pełczyn, Proszkowa, Sławowice, Stobno, Straszowice, Straża, Wodnica
niskie	od -0,75 do -0,25	Boraszyn, Dębno, Lubiąż, Prawików, Rataje, Siodłkowice, Stęszów, Zagórzycy
bardzo niskie	od -2,00 do -0,75	Kąty

Źródło: opracowanie własne

2.5.2. Obszary zdegradowane w innych sferach

Przeprowadzone analizy wykazały degradację określonych stref w gminie Wołów (tzn. ulic w granicach miasta i miejscowości wiejskich) w zakresie pozostałych sfer, czyli gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej. Dzięki zastosowaniu metody bonitacyjnej zidentyfikowano miejscowości wiejskie oraz ulice w przestrzeni miasta Wołów, w których ma miejsce koncentracja negatywnych zjawisk w wymienionych sferach. W przypadku miejscowości wiejskich w gminie szczególnie niekorzystna sytuacja występuje we wsiach (tab. 13): Straża, Nieszkowice i Kłopotówka. Niskim poziomem rozwoju cechują się z kolei wsie: Gródek, Kąty, Moczydlnica Dworska, Stobno, Wodnica, Miłcz, Zagórzycze, Sławowice, Smarków, Siodłkowice, Stary Wołów, Tarchalice, Dębno, Kretowice, Proszkowa, Gliniany, Łazarzowice, Pełczyn i Wrzosey. W przypadku miasta Wołów procesy degradacji w zakresie wymienionych sfer koncentrują się na ulicach (tab. 12): ks. Bosaka, Rzemieślniczej, Piwnej, Glinianej, pl. Sobieskiego, Plater, Sikorskiego, Powstańców Śląskich, Kolejowej, Bocianiey i Wiosennej.

Tab. 12. Ulice Wołowa wykazujące niekorzystną sytuację w zakresie sfery gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej

Wartości	Średnie oceny	Ulice
średnie	od -0,25 do 0,00	Kasztanowa, Komuny Paryskiej, Browarna, Wrocławska, Inwalidów Wojennych, Koszarowa, pl. Szkolny, Rynek, Waszyngtona, Więzienna, Przemysłowa
niskie	od -0,75 do -0,25	ks. Bosaka, Piwna, Rzemieślnicza, Gliniana, pl. Sobieskiego, Plater, Sikorskiego, Powstańców Śląskich, Kolejowa, Bociania, Wiosenna
bardzo niskie	od -2,00 do -0,75	

Źródło: opracowanie własne

Tab. 13. Miejscowości wiejskie w gminie Wołów wykazujące niekorzystną sytuację w zakresie sfery gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej

Wartości	Średnie oceny	Miejscowości
średnie	od -0,25 do 0,00	Bożeń, Garwół, Prawików, Wróblewo, Lubiąż, Boraszyn, Golina, Straszowice, Krzydlina Mała, Mojęćce
niskie	od -0,75 do -0,25	Gródek, Kąty, Moczydlnica Dworska, Stobno, Wodnica, Miłcz, Zagórzycze, Sławowice, Smarków, Siodłkowice, Stary Wołów, Tarchalice, Dębno, Kretowice, Łazarzowice, Gliniany, Proszkowa, Pełczyn, Wrzosey
bardzo niskie	od -2,00 do -0,75	Straża, Nieszkowice, Kłopotówka

Źródło: opracowanie własne

2.5.3. Obszary zdegradowane i rewitalizacji w gminie

Diagnoza społeczno-gospodarcza przeprowadzona na potrzeby wyznaczenia obszarów zdegradowanych w gminie Wołów wykazała kumulację negatywnych zjawisk w określonych strefach (w tym w sferze społecznej), a więc należy je traktować jako obszary zdegradowane w myśl Wytycznych Ministerstwa Rozwoju oraz *Ustawy o rewitalizacji*. W przypadku miejscowości wiejskich są to: Boraszyn, Dębno, Kąty, Lubiąż, Prawików, Rataje, Siodłkowice, Stęszów i Zagórzycze, natomiast w przypadku miasta ulice leżące na obszarze

Starego Miasta oraz ulice łączące Stare Miasto z linią kolejową, w kwartale ulic: Sikorskiego – Piłsudskiego – Komuny Paryskiej – Kolejowa – Niepodległości – Piłsudskiego (tab. 14). Na szczególną uwagę z punktu widzenia działań rewitalizacyjnych zasługują jednak obszary rewitalizacji, w których zdiagnozowano stan kryzysowy, spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych i negatywną sytuację w jednej ze sfer (tzn. gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej). Obszar rewitalizacji powinien być także obszarem istotnym z punktu widzenia rozwoju lokalnego, a w przypadku obszarów miejskich powinien być zwarty przestrzennie. Wychodząc z powyższych założeń uznano, że w przypadku gminy Wołów rewitalizacji poddane zostać powinny: centralna część miasta (Stare Miasto), gdzie ma miejsce szczególna koncentracja negatywnych zjawisk społeczno-gospodarczych. Z kolei wsie cechujące się niekorzystną sytuacją społeczno-gospodarczą z uwagi na mniejsze znaczenie dla rozwoju lokalnego powinny być zaklasyfikowane jako obszary zdegradowane.

Tab. 14. Obszary zdegradowane i obszary rewitalizacji w gminie Wołów

Obszary	Zakres przestrzenny
zdegradowane	miejsowości: Boraszyn, Dębno, Kąty, Lubiąż, Prawików, Rataje, Siodłkowice, Stęszów, Zagórzycze
rewitalizacji	ulice w granicach miasta Wołów: Browarna, Chemiczna, Chopina, Kąpielowa, Kolejowa, Kołłątaja, Korzeniowskiego, Koszarowa, ks. Bosaka, Mickiewicza, Niepodległości, Obrońców Lwowa, Piastów Śląskich, Piłsudskiego, Piwna, pl. Piastowski, pl. Sobieskiego, pl. Szkolny, Poznańska, Przechodnia, Radna, Rawicka, Reja, Robotnicza, Rynek, Rzemieślnicza, Sikorskiego, Szkolna, Wojska Polskiego, Wrocławska, Zwycięstwa, Komuny Paryskiej (część)

Źródło: opracowanie własne

2.5.4. Charakterystyka obszarów zdegradowanych i rewitalizacji w gminie

Na wyznaczonych w trakcie analizy obszarach zdegradowanych leżących w granicach gminy Wołów mieszkają w sumie 7717 osób, co stanowi 34,5% ogólnej liczby ludności w gminie. Natomiast na obszarach rewitalizacji zamieszkuje w sumie 4632 osoby, co stanowi 20,7% całkowitej liczby mieszkańców. Na wskazanych w analizie obszarach zdiagnozowano stan kryzysowy, spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych, a zwłaszcza w zakresie wysokiego poziomu bezrobocia i ubóstwa, bardzo wysokiego poziomu patologii społecznej, niskiego poziomu kapitału społecznego i niskiego poziomu kapitału aktywności społecznej, a w mniejszym stopniu też w zakresie innych analizowanych zjawisk, których wartości są mniej korzystne niż średnio w gminie (tab. 15). Obszary zdegradowane wykazują ponadto negatywną sytuację w sferze technicznej i przestrzenno-funkcjonalnej, a częściowo również w sferze gospodarczej i środowiskowej.

Tab. 15. Charakterystyka obszarów zdegradowanych (OZ) i obszarów rewitalizacji (OR) w gminie Wołów

Wskaźnik	Gmina	OZ	OR
Sfera społeczna			
Udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym ogółem [%]	10,0	11,7	12,9
Udział bezrobotnych długotrwale w liczbie ludności w wieku produkcyjnym ogółem [%]	6,5	7,7	9,1

Wskaźnik	Gmina	OZ	OR
Osoby korzystające z pomocy społecznej na 100 mieszkańców [osoby]	7,0	7,7	10,1
Świadczenia pomocy społecznej na 100 mieszkańców [świadczenia]	21,4	32,4	21,9
Przestępstwa o charakterze kryminalnym na 1000 mieszkańców [przestępstwa]	4,8	9,4	3,6
Czyny karalne nieletnich na 1000 mieszkańców [czyny karalne]	3,2	8,4	0,0
Liczba wydanych niebieskich kart na 1000 mieszkańców [niebieskie karty]	2,1	1,5	7,4
Osoby objęte działaniami komisji alkoholowej i korzystające z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu lub narkomanii na 1000 mieszkańców [osoby]	9,1	9,5	20,0
Średni wynik sprawdzianu w klasie VI szkoły podstawowej (język polski, matematyka) [%]	60,2	61,8	56,7
Średni wynik egzaminu gimnazjalnego (język polski, historia i WOS, matematyka, przedmioty przyrodnicze) [%]	53,6	57,6	50,2
Organizacje pozarządowe na 1000 mieszkańców [organizacje]	4,3	3,7	1,8
Członkowie działający w organizacjach pozarządowych na 1000 mieszkańców [członkowie]	37,0	22,7	27,3
Frekwencja w wyborach samorządowych [%]	46,7	44,4	45,2
Udział czytelników czynnych bibliotek publicznych w liczbie ludności ogółem [%]	13,6	20,5	3,0
Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w liczbie ludności ogółem [%]	12,5	18,4	11,7
Indeks starości (liczba osób w wieku poprodukcyjnym do liczby osób w wieku przedprodukcyjnym) [osoby]	68,9	119,4	66,0
Sfera gospodarcza			
Podmioty gospodarcze na 1000 mieszkańców [podmioty gospodarcze]	48,7	70,6	23,1
Udział podmiotów gospodarczych, które zgłosiły zakończenie lub zawieszenie działalności gospodarczej w ogólnej liczbie podmiotów gospodarczych [%]	25,1	25,1	46,7
Sfera środowiskowa			
Liczba mieszkań komunalnych ogrzewanych z innych źródeł niż sieć ciepłownicza lub sieć gazowa na 1000 mieszkańców [mieszkania]	9,0	19,5	3,6
Emisja CO ₂ z budynków mieszkalnych na 100 mieszkańców [MgCO ₂]	100,0	129,4	74,4
Obiekty budowlane pokryte lub izolowane azbestem na 1000 mieszkańców [obiekty]	13,3	0,2	54,6
Sfera przestrzenno-funkcjonalna			
Lokale mieszkalne socjalne i komunalne na 1000 mieszkańców [lokale]	17,1	44,8	3,6
Udział mieszkań ogrzewanych kotłem centralnym w liczbie mieszkań ogółem [%]	82,5	72,8	77,3
Sfera techniczna			
Udział mieszkań powstałych przed 1966 r. w liczbie mieszkań ogółem [%]	55,7	55,9	85,2
Udział mieszkań poddanych termomodernizacji w liczbie mieszkań ogółem [%]	61,9	57,9	47,9

Źródło: opracowanie własne

We wniosku gminy Wołów o przyznanie dotacji na „Przygotowanie programów rewitalizacji” stwierdzono, że główne problemy obszaru wsparcia przeznaczonego do działań rewitalizacyjnych to występowanie niepożądanych zjawisk społecznych (wysoki poziom ubóstwa i wykluczenia oraz długotrwałego bezrobocia) oraz gospodarczych (niski stopień przedsiębiorczości).

Obszar zdegradowany przewidziany do wsparcia charakteryzuje się natężeniem negatywnych zjawisk:

1. Społecznych – wysoki poziom bezrobocia, prowadzący do ubóstwa i wykluczenia społecznego. Potwierdzają to odbiegające od średniej dla gminy wskaźniki: pracujący na 1000 mieszkańców poniżej 164 osób, udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym powyżej 10,5%, zasięg korzystania z pomocy społecznej powyżej 7,3%;
2. Sfery gospodarczej – niski poziom przedsiębiorczości potwierdzają odbiegające od średnich wartości dla gminy wskaźniki tzn.: udział podmiotów wyrejestrowanych w ogólnej liczbie podmiotów powyżej 8%, wskaźnik przedsiębiorczości (liczba podmiotów na 1000 mieszkańców) poniżej 89;
3. Sfery środowiskowej – niska emisji pyłów zawieszonych PM10. Wynika to z występowania lokalnych kotłowni zasilanych koksem lub węglem oraz niskiego udziału mieszkańców korzystających z sieci ciepłowniczej lub gazowej poniżej 51,2%;
4. Sfery przestrzenno-środowiskowej – wysoki stopień degradacji infrastruktury drogowej, brak funkcjonalnie zorganizowanych przestrzeni publicznych;
5. W sferze technicznej – niska energooszczędność budynków użyteczności publicznej oraz zdegradowana infrastruktura mieszkaniowa.

Obszar zdegradowany dysponuje również istotnymi potencjałami, które zostaną wykorzystane do zatrzymania negatywnych zjawisk, do najważniejszych potencjałów należy zaliczyć:

- walory turystyczne umożliwiające rozwój gospodarki,
- unikalny i atrakcyjny układ architektoniczny,
- zabytkową zabudowę objętą strefą ochrony zabytkowej A i B.

3. WIZJA ROZWOJU

3.1. Realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Wizja rewitalizacji jest obrazem rozwoju społeczno-gospodarczego ukazującym stan w jakim obszar rewitalizowany miałby znaleźć się w przyszłości przy spełnieniu odpowiednich korzystnych uwarunkowań. Stanowi także koncepcję organizacji określonych procesów w przyszłości, opartą na szeregu zaplanowanych działań mających w sposób pozytywny zmienić funkcjonowanie wadliwych dotychczas mechanizmów na obszarach określonych jako kryzysowe i zdegradowane zgodnie z przeprowadzoną diagnozą gminy.

W perspektywie 2025 roku obszar rewitalizacji w gminie Wołów będzie rozwijał się w sposób spójny i zrównoważony. Ów rozwój jest kreowany przy współdziale różnorodnych interesariuszy, w szczególności pełnym zaangażowaniu społeczności lokalnej, władz samorządowych oraz innych instytucji reprezentujących szeroką paletę dziedzin społecznych i gospodarczych.

Obszar rewitalizacji staje się nowoczesną przestrzenią, pełniącą różnorodne funkcje i stanowiącą rdzeń życia społecznego gminy. Kompleksowo odnowiona tkanka mieszkaniowa i budynki użyteczności publicznej zapewniają wysoki standard życia mieszkańców w czystym środowisku naturalnym. Odrestaurowane tereny publiczne służą społeczności lokalnej, wpływając na wzrost poziomu integracji mieszkańców. Wyremontowane obiekty zabytkowe, wpisane w historyczny układ urbanistyczny, są dopełnieniem atrakcyjnego krajobrazu obszaru.

Dopełnieniem wyspecjalizowanych funkcji społecznych i gospodarczych obszaru rewitalizacji są spójna sieć komunikacyjna i zmodernizowana infrastruktura transportowa. Zapewniają one sprawne i bezpieczne przemieszczanie się użytkowników, a przez to poprawiają dostępność komunikacyjną gminy w wymiarze subregionalnym i ponadregionalnym.

Obszar rewitalizacji posiada rozwiniętą infrastrukturę społeczną, zapewniającą świadczenie wysokojakościowych i efektywnych usług publicznych. Ponadto charakteryzuje się on sukcesywnym wzrostem integracji społecznej. Obserwowany jest spadek poziomu ubóstwa i minimalizacja natężenia zjawisk wykluczenia społecznego. Na obszarze rewitalizacji często odbywają się różnorodne imprezy i wydarzenia o charakterze kulturowym i edukacyjnym, dedykowane w szczególności najmłodszym mieszkańcom gminy.

3.2. Cele strategiczne i kierunki działań rewitalizacyjnych

W Lokalnym Programie Rewitalizacji określono cele strategiczne i przypisano im odpowiadające kierunki działań rewitalizacyjnych (tab. 16). Prezentowana koncepcja strategiczna jest odpowiedzią na zdiagnozowane na obszarze gminy negatywne zjawiska i problemy rozwojowe koncentrujące się w różnorodnych sferach (społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej), które dodatkowo zostały potwierdzone przez mieszkańców w ramach przeprowadzonych konsultacji społecznych. Cele strategiczne i kierunki działań są względem siebie komplementarne, gwarantując spójność realizacji Programu.

Tab. 16. Cele strategiczne i kierunki działań rewitalizacyjnych w gminie Wołów

Cele strategiczne	Kierunki działań rewitalizacyjnych
1. Poprawa ładu i funkcjonalności przestrzeni publicznych oraz stanu środowiska naturalnego.	1.1. Modernizacja tkanki mieszkaniowej, budynków użyteczności publicznej i obiektów zabytkowych.
	1.2. Odnowa funkcjonalna przestrzeni publicznych i poprawa ich estetyki.
	1.3. Modernizacja infrastruktury transportowej i optymalizacja sieci komunikacyjnej.
	1.4. Podniesienie jakości środowiska naturalnego.
2. Podniesienie jakości życia mieszkańców i wzrost atrakcyjności turystycznej.	2.1. Rozwój infrastruktury społecznej, w szczególności w zakresie podaży usług publicznych.
	2.2. Przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym, zwłaszcza w aspekcie wykluczenia społecznego.
	2.3. Podniesienie atrakcyjności w zakresie oferty turystyczno-kulturowej.
	2.4. Rozwój oferty kulturowej i edukacyjnej, w szczególności skierowanej do dzieci i młodzieży.

Źródło: opracowanie własne

1. Poprawa ładu i funkcjonalności przestrzeni publicznych oraz stanu środowiska naturalnego

Dla zachowania zrównoważonego rozwoju obszarów rewitalizowanych niezbędne jest utrzymanie balansu między priorytetami rozwoju społeczno-gospodarczego a ochroną środowiska przyrodniczego. Na wyznaczonych obszarach rewitalizowanych konieczne jest przeprowadzenie kompleksowej modernizacji budynków mieszkalnych i budynków publicznych wraz z zagospodarowaniem terenów zieleni w ich otoczeniu, zwłaszcza przy obiektach o znaczeniu turystycznym. Działania przewidziane do wdrożenia dążą do przywrócenia dawnych funkcji obszarom zdegradowanym, poprawę dostępności i funkcjonalność obiektów użyteczności publicznej dla mieszkańców, także dla szczególnych grup osób, do których należą osoby niepełnosprawne.

Projekty zaplanowane do realizacji w ramach niniejszego celu przyczynią się do rozwiązania problemów przede wszystkim w sferze przestrzenno-funkcjonalnej, zwłaszcza w zakresie niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną, braku dostępności do podstawowych usług, a także ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, jak również niewielkiej ilości przestrzeni rekreacyjnych. Poza tym nastąpi poprawa jakości życia i podniesienie poziomu estetyki rewitalizowanych obszarów poprzez modernizację i zahamowanie degradacji tkanki mieszkaniowej.

Poprawa funkcjonalności przestrzeni publicznych nastąpi również w wyniku rozwoju infrastruktury transportowej oraz optymalizacji sieci komunikacyjnej, przez co polepszy się dostępność komunikacyjna oraz nastąpi wzrost atrakcyjności inwestycyjnej. Działania zaplanowane do realizacji skupiać się będą przede wszystkim na poprawie komunikacji w mieście Wołów, a także na budowie lub remoncie ciągów pieszych i ścieżek rowerowych. Skutkować to będzie poprawą bezpieczeństwa i zachęci do poruszania się pojazdami niezmotoryzowanymi, co z kolei przyczyni się do poprawy stanu środowiska naturalnego. Ponadto planowane inwestycje dotyczą zwiększenia liczby miejsc postojowych w centrum miasta, a także remontu istniejących już parkingów, co spowoduje odciążenie głównych ciągów komunikacyjnych na rzecz ruchu pieszego.

1.1. Modernizacja tkanki mieszkaniowej, budynków użyteczności publicznej i obiektów zabytkowych.

W procesie rewitalizacji obszarów, zwłaszcza w wymiarze technicznym, niezbędnym działaniem jest modernizacja istniejącej infrastruktury i zahamowanie zjawiska degradacji technicznej. Ma to dodatkowo kluczowe znaczenie w kontekście podniesienia poziomu jakości życia społeczności lokalnych. W ramach zaplanowanych działań szczególnie istotna będzie kompleksowa modernizacja istniejącej zabudowy mieszkaniowej należącej do spółdzielni lub wspólnot mieszkaniowych. Działania obejmą głównie remonty dachów i elewacji w celu podniesienia poziomu estetyki, a co za tym idzie również komfortu zamieszkiwania.

W ramach działań rewitalizacyjnych przewidziano również modernizację budynków użyteczności publicznej, w tym budynku usługowo-biurowego, która obejmie kompleksowy

zestaw przedsięwzięć zmierzających do przywrócenia dawnej funkcji. Równocześnie postępować będzie renowacja obiektów zabytkowych na wyznaczonych obszarach rewitalizacji. Przede wszystkim przedmiotem działań będzie Zamek Piastowski w Wołowie, w którym zaplanowano budowę windy wraz z niezbędnymi pracami zmierzającymi do przebudowy budynku i dostosowania go do potrzeb osób niepełnosprawnych. Przywrócenie funkcji wypoczynkowo-rekreacyjnych nastąpi poprzez zagospodarowanie terenu przy uwzględnieniu ułatwienia dostępu do części parku. Pracom remontowym poddany zostanie także kościół p.w. św. Wawrzyńca w ramach ochrony, rozwoju i promowania dóbr publicznych w dziedzinie kultury i dziedzictwa. W wyniku działań modernizacyjnych przestrzeni zabytkowych nastąpi wzrost poziomu edukacji historycznej. Ponadto zwiększy się aktywność mieszkańców w życiu publicznym poprzez organizowanie w zrewitalizowanych obiektach różnorodnych imprez (m.in. festiwale muzyczne w kościele p.w. św. Wawrzyńca). Priorytetem działań w ramach wytyczonego kierunku będzie uporządkowanie i wzrost jakości przestrzeni publicznej w wyniku odnowy tkanki architektonicznej i małej infrastruktury. Tak przeprowadzone inwestycje powinny przyczynić się do wzrostu atrakcyjności miejsca zamieszkania.

1.2. Odnowa funkcjonalna przestrzeni publicznych i poprawa ich estetyki

Wysoka jakość przestrzeni publicznych, które jednocześnie zapewniają dostępność do infrastruktury, jest jednym z ważnych czynników decydujących o wzmocnieniu kapitału społecznego. Różnorodne modernizacje zmierzające do przystosowania przestrzeni publicznych dla potrzeb różnych grup odbiorców stanowiąc będą doskonałe uzupełnienie kompleksowych działań rewitalizacyjnych. Przyczynią się one nie tylko do ułatwienia dostępu do usług, ale wpłyną na podniesienie poziomu estetyki przestrzeni podlegającym inwestycjom. Najważniejszym zadaniem jest przywrócenie dawnych funkcji miejsc, które je utraciły, a także optymalizacja warunków do prowadzenia określonych działalności i świadczenia podstawowych usług.

W ramach założonego kierunku zaplanowano działania zmierzające do poprawy dostępności do obiektów użyteczności publicznej (m.in. szpital, centrum medyczne) różnym grupom społecznym. Istotnym przedsięwzięciem będzie reaktywowanie funkcji turystycznych zabytkowych przestrzeni publicznych i przystosowanie ich do potrzeb osób starszych lub niepełnosprawnych (m.in. budowa windy w Zamku Piastowskim). Ponadto kompleksowa modernizacja obiektów (m.in. zabytkowy kościół p.w. św. Wawrzyńca, w którym odbywają się wydarzenia kultury wysokiej –Cantus Organi) przyczyni się do podniesienia atrakcyjności turystycznej miejsc, jak również wykreuje odpowiednie warunki dla organizacji innych wydarzeń o charakterze kulturalnym aktywizujących społeczność lokalną. Dostosowanie infrastruktury społecznej do oczekiwań mieszkańców i turystów spowoduje osiągnięcie spójności przestrzennej. Dodatkowo likwidacja barier architektonicznych oraz przystosowanie infrastruktury do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych umożliwi tymże grupom społecznym aktywne uczestnictwo w życiu publicznym.

1.3. Modernizacja infrastruktury transportowej i optymalizacja sieci komunikacyjnej

Infrastruktura transportowa stanowi kluczowy czynnik rozwoju społeczno-gospodarczego. Jej stan ma istotny wpływ na standard życia społeczności lokalnej, a także poziom atrakcyjności inwestycyjnej obszaru. W ramach wytyczonego kierunku podjęte zostaną działania zmierzające do remontu oraz budowy chodników i ścieżek rowerowych. W efekcie nastąpi wzrost bezpieczeństwa mieszkańców i turystów, tudzież ograniczenie emisji zanieczyszczeń atmosferycznych, co pozytywnie oddziaływać będzie na stan środowiska naturalnego.

Ponadto poczynione zostaną inwestycje w zakresie remontu miejsc postojowych przy modernizowanych ciągach komunikacyjnych (m.in. ul. Przechodnia i ul. W. Sikorskiego), przyczyniając się do poprawy dostępności komunikacyjnej obszaru. Również w ramach poprawy komunikacji w centrum miasta zostanie wybudowany parking (przy ul. Wrocławskiej,) i zaadaptowana na parking część dworca PKS (przy ul. Jana Pawła II). Całokształt podjętych działań będzie ukierunkowany zatem na właściwą organizację sieci komunikacyjnej, a także wzrost przepustowości wspomnianych ciągów komunikacyjnych. Ociążeniu ulegnie centrum miasta i nastąpi wzrost komfortu zmotoryzowanych użytkowników dróg.

1.4. Podniesienie jakości środowiska naturalnego

Główną przesłanką realizacji kierunku jest minimalizacja skutków antropopresji. Niezadawalający stan środowiska naturalnego, w szczególności zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego stanowią jeden z kluczowych problemów rozwojowych obszaru wskazanych w diagnozie.

Z przeprowadzonej analizy wynika, że aktualnie znacząca część mieszkańców miasta korzysta z tradycyjnych źródeł ciepła, a budynki ogrzewane są przy wykorzystaniu starych systemów ciepłowniczych. W ramach wytyczonego kierunku zostaną podjęte działania rewitalizacyjne ukierunkowane na poprawę efektywności energetycznej infrastruktury technicznej (m.in. powiatowe centrum medyczne w Wołowie, budynki mieszkalne). Przeciwdziałanie stosunkowo wysokiej emisji zanieczyszczeń atmosferycznych pochodzących z tradycyjnego ogrzewania wymaga podjęcia działań zmierzających do zahamowania degradacji techniczno-środowiskowej na obszarze rewitalizacji i zapewnienia wysokiej jakości życia mieszkańców.

2. **Podniesienie jakości życia mieszkańców i wzrost atrakcyjności turystycznej**

Podejmowane w ramach realizacji celu działania będą ukierunkowane na wzrost standardu życia społeczności zamieszkujących obszar rewitalizacji. Ponadto przedsięwzięcia zmierzają do minimalizacji wykluczenia społecznego różnych grup mieszkańców poprzez rozwój infrastruktury społecznej, a także poszerzenie oferty edukacyjnej, kulturowej, turystycznej i rekreacyjnej.

Kompleksowa rewitalizacja zdegradowanych obszarów gminy, zarówno w sferze społecznej, jak i przestrzennej zakłada stworzenie odpowiednich warunków w zakresie

podażu usług publicznych, podniesienia atrakcyjności turystyczno-rekreacyjnej, a także rozszerzenie oferty edukacyjnej i kulturowej skierowanej do dzieci i młodzieży. Zgodnie z założonym celem obszar rewitalizacji będzie zatem stanowił miejsce atrakcyjne dla rozwoju różnych form edukacji, kultury, turystyki i rekreacji.

2.1. Rozwój infrastruktury społecznej, w szczególności w zakresie podaży usług publicznych

Dla rozwoju infrastruktury społecznej niezbędne jest uwzględnienie potrzeb społeczności lokalnej w zakresie podaży usług publicznych. Działania zaplanowane w ramach realizacji kierunku przyczynią się do podniesienia estetyki i organizacji przestrzeni publicznych, jak również spowodują ułatwienie dostępu mieszkańców obszaru rewitalizowanego do infrastruktury społecznej.

Istotne znaczenie w zakresie wytyczonego kierunku będzie miał rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej. Podjęte zostaną inicjatywy dążące do modernizacji terenów rekreacyjnych oraz odnowy otoczenia budynków wielorodzinnych. Inwestycje w tym zakresie przyczynią się do poprawy jakości życia mieszkańców oraz innych osób korzystających z terenów rekreacyjnych. Ponadto nastąpi poprawa estetyki oraz funkcjonalności otoczenia budynków mieszkalnych, a także podniesienie komfortu i bezpieczeństwa osób korzystających z wyposażenia terenów rekreacyjnych. Tak zorganizowana przestrzeń przyczyni się do aktywizacji mieszkańców i integracji międzypokoleniowej.

Działania zaplanowane w ramach realizacji kierunku skupiać się będą także na rewitalizacji budynków użyteczności publicznej (obiekty o charakterze usługowo-biurowym oraz obiekty zabytkowe). Efektem wdrożonych przedsięwzięć będzie podniesienie atrakcyjności obszaru, jak również poszerzenie oferty usług publicznych.

2.2. Przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym, zwłaszcza w aspekcie wykluczenia społecznego

Przedsięwzięcia realizowane w ramach wskazanego kierunku dążą do przeciwdziałania problemom wykluczenia społecznego. Szczególnie istotne znaczenie ma modernizacja infrastruktury mieszkaniowej, a także rewitalizacja terenów zielonych położonych w otoczeniu obiektów użyteczności publicznej lub obiektów turystycznych (m.in. szpital, , Zamek Piastowski, kościół p.w. św. Wawrzyńca). Ponadto istotnym działaniem będzie rozwój oferty turystyczno-kulturalnej obszaru, co przełoży się na aktywizację społeczności lokalnej poprzez organizację różnego rodzaju wydarzeń o charakterze kulturalnym. Należy podkreślić, że działania związane z ograniczeniem czy też zapobieganiem zjawisku wykluczenia społecznego dedykowane są szczególnym grupom społecznym posiadającym różnego rodzaju ograniczenia w zakresie dostępu i możliwości swobodnego korzystania z oferty obszaru. Realizacja określonych inwestycji zmierzać będzie zatem w kierunku wzmocnienia spójności społecznej na obszarze wskazanym jako zdegradowany.

Ważnym aspektem procesu rewitalizacji, wdrażanym w zakresie wytyczonego kierunku, jest podejmowanie inicjatyw zmierzających do umożliwienia aktywnego

uczestnictwa mieszkańców w życiu publicznym i wzmocnienia więzi z miejscem zamieszkania. Efektem zaplanowanych przedsięwzięć będzie integracja, edukacja, wzmocnienie tożsamości, jak również poczucie wartości każdej grupy w gronie społeczności lokalnej.

2.3. Podniesienie atrakcyjności w zakresie oferty turystyczno-kulturowej

Główną przesłanką realizacji kierunku jest stworzenie i udoskonalenie oferty turystyczno-kulturowej obszaru. Osiągnięcie tego stanu możliwe będzie dzięki modernizacji obiektów o charakterze zabytkowym (m.in. Zamek Piastowski, kościół p.w. św. Wawrzyńca). Właściwe zagospodarowanie i przystosowanie obiektów do potrzeb osób niepełnosprawnych wygeneruje odpowiednie warunki dla rozwoju turystyki na obszarze podlegającym rewitalizacji. Ponadto odnowa parków i terenów zielonych, położonych przy obiektach użyteczności publicznej i obiektach zabytkowych, przyczyni się do podniesienia atrakcyjności turystycznej.

Dodatkowo w ramach rozwoju oferty turystycznej, co wiązać się będzie głównie z odnową i zagospodarowaniem obiektów zabytkowych, nastąpi rozwój oferty kulturowej. W efekcie wytworzy się możliwość organizacji różnego rodzaju imprez lub wydarzeń kultury wysokiej. Rozwój oferty turystyczno-kulturowej może także pośrednio przyczynić się do spadku liczby występów chuligańskich, a także wzrostu poczucia tożsamości mieszkańców.

2.4. Rozwój oferty kulturowej i edukacyjnej, w szczególności skierowanej do dzieci i młodzieży

Proces rewitalizacji zakłada podjęcie kompleksowych działań, które umożliwią mieszkańcom aktywne uczestnictwo w życiu gminy. W ramach wdrażania przedsięwzięć rewitalizacyjnych szczególna uwaga zostanie skierowana na specyficzną grupę społeczną, jaką tworzą dzieci i młodzież, która w sposób szczególny jest narażona na patologię wynikającą z nadużywania alkoholu i narkotyków. Dodatkowymi czynnikami wpływającymi znacząco na kształtowanie postaw ludzi młodych jest rozwój technologiczny pociągający za sobą zahamowanie różnorodnych aktywności życiowych (poza aktywnością wirtualną), a także brak zainteresowań prowadzący do zwiększonego ryzyka dziedziczenia przez tę grupę zachowań aspołecznych. W rezultacie wzrasta stopień zagrożenia występami chuligańskimi, generującymi pogłębianie degradacji społecznej.

Inicjatywy podejmowane w ramach wytyczonego kierunku dążą do wykreowania w przestrzeni miasta miejsc spotkań sprzyjających integracji dzieci i młodzieży w różnych wymiarach: edukacyjnym, kulturowym, rekreacyjnym czy sportowym. W efekcie wdrożenia działań rewitalizacyjnych zagospodarowane tereny zielone, zlokalizowane wokół obiektów zabytkowych i obiektów użyteczności publicznej lub budynków mieszkalnych, mają służyć w szczególności dzieciom i młodzieży, zapewniając im spędzenie czasu wolnego w sposób aktywny i zgodny z zainteresowaniami odbiorców.

3.3. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne – lista podstawowa

Lokalny Program Rewitalizacji będzie wdrażany za pomocą poszczególnych przedsięwzięć o charakterze kluczowym (tab. 17) i uzupełniającym (tab. 18), przewidzianych do realizacji w latach 2015-2025. Działania będą realizowane przez Gminę, a także inne podmioty zaangażowane w proces rewitalizacji. Ponadto przedsięwzięcia finansowane będą ze środków własnych gminy i/lub w ramach dofinansowania zewnętrznego (szczegółowo kwestie te określono w części dotyczącej ram finansowych).

Wyszczególnione działania są komplementarne, wynikają ze zdiagnozowanych potrzeb i problemów rozwojowych w poszczególnych sferach (społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej) oraz są ściśle powiązane z wytyczonymi celami strategicznymi i kierunkami działań rewitalizacyjnych.

Tab. 17. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne – lista podstawowa (A.01-A.42)

Nr	Nazwa przedsięwzięcia:	Podmiot realizujący	
A.01	Rewitalizacja budynku Powiatowego Centrum Medycznego w Wołowie	Powiat Wołowski	
Powiązanie z celami rewitalizacji	Powiązanie bezpośrednie	Cel nr 1:	Cel nr 2:
	Powiązanie pośrednie	x	
Lokalizacja przedsięwzięcia	Ulica: ul. Inwalidów Wojennych 26, 56-100 Wołów		
Ramy realizacji	Szacowany koszt	Termin realizacji	
	1 720 000 zł	08.2016-08.2018	
Opis problemu	Problemy w zakresie degradacji istniejącej infrastruktury technicznej (kotłownia i instalacja C.O.), niska efektywność energetyczna. Projektowane rozwiązania funkcjonalne w zakresie ograniczonego dostępu do podstawowych usług i niedostosowania rozwiązań urbanistycznych, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej; niska jakość terenów publicznych		
Grupa docelowa	Mieszkańcy obszaru rewitalizacji, mieszkańcy gminy i powiatu Wołowskiego		
Zakres realizowanych zadań	Zagospodarowanie terenu (park), rozwiązanie problemów z komunikacją z uwzględnieniem ułatwienia dostępu do budynku. Poprawa istniejącej infrastruktury technicznej (kotłownia i instalacja C.O.) poprawa efektywności energetycznej		
Cel projektu	Poprawa efektywności energetycznej. Poprawa niskiego poziomu komunikacji		

Nr	Nazwa przedsięwzięcia:	Podmiot realizujący		
A.02	Zagospodarowanie terenu szpitala przy ul. Inwalidów Wojennych 26 w Wołowie	Powiatowe Centrum Medyczne sp. z o.o. w Wołowie		
Powiązanie z celami LPR:		Cel nr 1:	Cel nr 2:	
		Powiązanie bezpośrednie	x	x
		Powiązanie pośrednie		
Lokalizacja przedsięwzięcia:		Ulica: ul. Inwalidów Wojennych 26, Wołów		
Ramy realizacji:		Szacowany koszt	Termin realizacji	
		350 000 zł	03.2017-03.2019	
Opis problemu:		Zdegradowany teren szpitala nie spełnia podstawowych funkcji społecznych, jest utrudnieniem dla osób niepełnosprawnych, a jego estetyka niekorzystnie wpływa na otoczenie oraz postrzeganie szpitala w kontekście świadczonych przez niego usług medycznych. Projekt przyczynia się do rozwiązania problemu w sferze przestrzenno-funkcjonalnej w zakresie niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną,		

Grupa docelowa	braku dostępu do podstawowych usług oraz ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru
	Mieszkańcy obszaru rewitalizacji, mieszkańcy miasta Wołowa, mieszkańcy powiatu Wołowskiego
Charakterystyka przedsięwzięcia	1. Przygotowanie dokumentacji projektowej i technicznej. 2. Zagospodarowanie terenu- modernizacja, wymiana i montaż nowych obiektów małej architektury (ławek, gazonów, koszy na śmieci, oznakowani pionowych), modernizacja miejsc postojowych, wyznaczenie nowych, modernizacja i wyznaczenie nowych ciągów pieszo-jezdnych, ogrodzenia, pielęgnacja zieleni wysokiej, nasadzenie krzewów i innych roślin ozdobnych, wykonanie trawnika itp. 3. Zarządzanie projektem. 4. Promocja projektu.
Cel projektu	Poprawa jakości życia mieszkańców gminy Wołów poprzez zagospodarowanie terenu szpitala i przywrócenie jemu nowych funkcji społecznych oraz jego dostosowania do potrzeb osób niepełnosprawnych. Poprawa estetyki miasta Wołowa

Nr	Nazwa przedsięwzięcia:	Podmiot realizujący	
A.03	Renowacja Zamku Piastowskiego przy pl. Piastowskim 2 w Wołowie – etap III	Powiat Wołowski	
Powiązanie z celami LPR:	Powiązanie bezpośrednie	Cel nr 1:	Cel nr 2:
	Powiązanie pośrednie	x	x
Lokalizacja przedsięwzięcia:	Ulica: pl. Piastowski 2, 56-100 Wołów		
Ramy realizacji:	Szacowany koszt	Termin realizacji	
	675 000 zł	08.2016-08.2018	
Opis problemu:	Projektowane rozwiązania funkcjonalne w zakresie braku dostępu do podstawowych usług i niedostosowania rozwiązań urbanistycznych, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej i informacyjnej. Niska jakość terenów publicznych (park)		
Grupa docelowa	Mieszkańcy obszaru rewitalizacji, mieszkańcy miasta Wołowa, mieszkańcy powiatu Wołowskiego		
Charakterystyka przedsięwzięcia	Budowa windy z niezbędną przebudową budynku. Przebudowa parteru i dostosowanie dla osób niepełnosprawnych. Zagospodarowanie terenu z uwzględnieniem ułatwienia dostępu do części parku		
Cel projektu	Likwidacja barier architektonicznych, ułatwienie dostępu dla osób niepełnosprawnych, poprawa estetyki		

Nr	Nazwa przedsięwzięcia:	Podmiot realizujący	
A.04	Rewitalizacja budynku dworca PKP w Wołowie	Gmina Wołów	
Powiązanie z celami LPR:		Cel nr 1:	Cel nr 2:
	Powiązanie bezpośrednie	x	
	Powiązanie pośrednie		
Lokalizacja przedsięwzięcia:	Ulica: ul. Kolejowa , 56-100 Wołów		
Ramy realizacji:	Szacowany koszt	Termin realizacji	
	3 503 446,48 zł	03.2017-12.2017	
Opis problemu:	Budynek użyteczności publicznej – dworzec PKP w Wołowie – nie spełnia podstawowych standardów w zakresie funkcjonalności obiektu. Dodatkowo zły stan budynku wpływa niekorzystnie na estetykę krajobrazu miejskiego		
Grupa docelowa	Mieszkańcy obszaru rewitalizacji, mieszkańcy miasta Wołowa		
Charakterystyka przedsięwzięcia	- remont elewacji - budowa podjazdu dla niepełnosprawnych - wymiana instalacji wewnętrznych (wod – kan, elektryczna, gazowa) - przebudowa i remont pomieszczeń wewnątrz dworca - wymiana stolarki okiennej i drzwiowej		
Cel projektu	Poprawa jakości życia mieszkańców gminy. Poprawa estetyki budynków w centrum Wołowa		

Nr	Nazwa przedsięwzięcia:	Podmiot realizujący	
A.05	Remont budynku mieszkalnego wielorodzinnego – ul. Wojska Polskiego 40	Wspólnota Mieszkaniowa, ul. Wojska Polskiego 40, Wołów	
Powiązanie z celami LPR:		Cel nr 1:	Cel nr 2:
	Powiązanie bezpośrednie	x	
	Powiązanie pośrednie		x
Lokalizacja przedsięwzięcia:	Ulica: ul. Wojska Polskiego 40, Wołów		
Ramy realizacji:	Szacowany koszt	Termin realizacji	
	200 000 zł	03.2017-10.2018	
Opis problemu:	Zły stan infrastruktury mieszkaniowej, zniszczone elewacje i dachy		
Grupa docelowa:	Właściciele lokali mieszkalnych, gmina Wołów, mieszkańcy miasta i gminy Wołów		
Charakterystyka przedsięwzięcia	Przedsięwzięcie obejmuje wymianę pokrycia dachowego wraz z przemurowaniem kominów, wymianę stolarki okiennej i drzwiowej w częściach wspólnych, docieplenie budynku oraz renowację elementów drewnianych w obrębie elewacji		
Cel projektu	Poprawa stanu użytkowego oraz estetyki budynku wielorodzinnego; likwidacja zagrożeń dla mieszkańców oraz otoczenia		

Nr	Nazwa przedsięwzięcia:	Podmiot realizujący	
A.06	Rewitalizacja budynku usługowo-biurowego przy ul. Piłsudskiego 17 w Wołowie	Gmina Wołów	
Powiązanie z celami LPR:		Cel nr 1:	Cel nr 2:
	Powiązanie bezpośrednie	x	
	Powiązanie pośrednie		x
Lokalizacja przedsięwzięcia:	Ulica: ul. Piłsudskiego 17, 56-100 Wołów		
Ramy realizacji:	Szacowany koszt	Termin realizacji	
	1 045 500,00 zł	03.2017-12.2018	
Opis problemu:	Zły stan infrastruktury budowlanej, niedostosowanie obiektu do pełnienia funkcji społecznych		
	Mieszkańcy gminy Wołów		
	Przedsięwzięcie obejmuje:		
	• Nowe pokrycie dachu z dachówki wraz z ociepleniem i styropapy • częściowy remont elewacji • wymiana stolarki okiennej i drzwiowej • wykonanie inwentaryzacji obiektu wraz z oceną techniczną i p.poż. • Remont wentylacji • remont kominów • wymiana sufitów i tynków ścian • wymiana instalacji elektrycznej i oświetlenia • remont klatki schodowej • remont podłóg • przygotowanie pomieszczenia dla kotła • dokumentacja i wykonanie nowego zasilania instalacji gazowej wraz z kotłem • remont sanitariatów • wymiana c.o. (grzejniki, rury) • wydzielenie sanitariatu • remont zaplecza sanitarnego po siłowni • remont instalacji wod-kan • usunięcie sufitu/polepy strychu • montaż schodów strychowych i ścianki G-K		
Charakterystyka przedsięwzięcia			

Cel projektu	- wykonanie ewentualnych uwag z oceny p.poż. - Wykonanie posadzki parteru – holl - system pomiarów i monitoringu eksploatacji - roboty wykończeniowe (tynki, malowanie, sprzątanie).
	Poprawa jakości życia mieszkańców gminy, przystosowanie budynku do pełnienia nowych funkcji.

Nr	Nazwa przedsięwzięcia:	Podmiot realizujący	
A.07	Remont budynku mieszkalnego wielorodzinnego – ul. Niepodległości 10	Wspólnota Mieszkaniowa Niepodległości 10 w Wołowie	
Powiązanie z celami LPR		Cel nr 1:	Cel nr 2:
	Powiązanie bezpośrednie	x	
	Powiązanie pośrednie		x
Lokalizacja przedsięwzięcia	Ulica: ul. Niepodległości 10; 56-100 Wołów		
Ramy realizacji	Szacowany koszt	Termin realizacji	
	145 000 zł	03.2017- 12.2019	
Opis problemu	Zły stan infrastruktury mieszkaniowej, zniszczone elewacje i dachy		
Grupa docelowa:	Mieszkańcy gminy Wołów		
Charakterystyka przedsięwzięcia	Projekt obejmuje kapitalny remont dachu z wymianą rynien i rur spustowych, wymiana opierzeń, remont elewacji		
Cel projektu	Poprawa stanu technicznego budvniku, poprawa jakości życia i estetyki		

Nr	Nazwa przedsięwzięcia:	Podmiot realizujący	
A.08	Remont elewacji i więźby dachowej kościoła p.w. św. Wawrzyńca wraz z rewitalizacją placu przy kościele w Wołowie	Parafia rzymskokatolicka p.w. św. Wawrzyńca w Wołowie	
Powiązanie z celami LPR:		Cel nr 1:	Cel nr 2:
			x
Lokalizacja przedsięwzięcia:		Ulica: Ul. ks. Franciszka Bosaka 21, Wołów	
Ramy realizacji:		Szacowany koszt	Termin realizacji
		1 720 000 zł	05.2017-09.2019
Opis problemu	Zły stan infrastruktury budynku zabytkowego oraz niezagospodarowany teren wokół kościoła		
Grupa docelowa:	Społeczność lokalna, turyści, uczniowie szkół, pielgrzymi		
Charakterystyka przedsięwzięcia	Przedsięwzięcie obejmuje: remont elewacji kościoła, remont więźby dachowej kościoła, remont dachów kaplic bocznych, remont więźby wieży ciągu komunikacyjnego oraz konstrukcji wsporczej dzwonów, iluminację kościoła oraz przebudowę placu przykościelnego		
Cel projektu	Podniesienie atrakcyjności miasta w zakresie oferty turystyczno-kulturalnej/zachowanie dziedzictwa kulturowego dla przyszłych pokoleń. Rozszerzenie bazy edukacyjnej i kulturalnej dla uczniów szkół, turystów oraz społeczności lokalnej. Stworzenie zachęty dla osiedlania się na terenie gminy		

Nr	Nazwa przedsięwzięcia:	Podmiot realizujący	
A.09	Remont i renowacja wnętrza świątyni - kościół pw. Św. Wawrzyńca – odrestaurowanie 26-głosowych organów Caspariniego	Parafia rzymskokatolicka p.w. św. Wawrzyńca w Wołowie	
Powiązanie z celami LPR:		Cel nr 1:	Cel nr 2:
	Powiązanie bezpośrednie		x
	Powiązanie pośrednie		

Lokalizacja przedsięwzięcia:	Ulica: ul. ks. Franciszka Bosaka 21, Wołów	
Ramy realizacji:	Szacowany koszt	Termin realizacji
	1 580 000 zł	05.2017-09.2019
Opis problemu	Zły stan wnętrza obiektu zabytkowego, zły stan instrumentu będącego znaczącą atrakcją turystyczną.	
Grupa docelowa:	Mieszkańcy gminy i turyści	
Charakterystyka przedsięwzięcia	Przedmiotem projektu jest kościół p.w. św. Wawrzyńca. Kościół jest zabytkowym obiektem z XIV w., w którym odbywają się w międzynarodowe koncerty Wratislavia Cantans oraz Cantus Organi. Przedsięwzięcie obejmuje remont i renowację wnętrza kościoła, renowację zabytkowych unikalnych organów Caspariniego. Jest to projekt, którego celem jest podniesienie atrakcyjności miejsca spotkań melomanów z całego świata	
Cel projektu	Ochrona, rozwój i promowanie dóbr publicznych w dziedzinie kultury i dziedzictwa	

Nr	Nazwa przedsięwzięcia:	Podmiot realizujący	
A.10	Remont budynku mieszkalnego wielorodzinnego – ul. Zwycięstwa 23	Wspólnota Mieszkaniowa, ul. Zwycięstwa 23, Wołów	
Powiązanie z celami LPR:	Powiązanie bezpośrednie Powiązanie pośrednie	Cel nr 1:	Cel nr 2:
		x	
			x
Lokalizacja przedsięwzięcia:	Ulica: ul. Zwycięstwa 23, Wołów		
Ramy realizacji:	Szacowany koszt	Termin realizacji	
	160 000 zł	03.2017-12.2019	
Opis problemu	Zły stan infrastruktury mieszkaniowej, zniszczone elewacje i dachy		
Grupa docelowa:	Wspólnota mieszkaniowa		
Charakterystyka przedsięwzięcia	Przedsięwzięcie obejmuje remont elewacji, remont dachu		
Cel projektu	Poprawa estetyki, poprawa jakości życia mieszkańców		

Nr	Nazwa przedsięwzięcia:	Podmiot realizujący	
A.11	Remont budynku mieszkalnego wielorodzinnego – ul. Wojska Polskiego 21	Wspólnota Mieszkaniowa, ul. Wojska Polskiego 21, Wołów	
Powiązanie z celami LPR:	Powiązanie bezpośrednie	Cel nr 1:	Cel nr 2:
	Powiązanie pośrednie	x	x
Lokalizacja przedsięwzięcia:	Ulica: ul. Wojska Polskiego 21, Wołów		
Ramy realizacji:	Szacowany koszt	Termin realizacji	
	100 000 zł	03.2017-12.2019	
Opis problemu	Zły stan infrastruktury mieszkaniowej, zniszczone elewacje i dachy		
Grupa docelowa:	Wspólnota mieszkaniowa		
Charakterystyka przedsięwzięcia	Przedsięwzięcie obejmuje remont dachu, remont elewacji oraz wymianę stolarki drzwiowej w częściach wspólnych		
Cel projektu	Poprawa estetyki, poprawa jakości życia mieszkańców		

Nr	Nazwa przedsięwzięcia:	Podmiot realizujący	
A.12	Remont budynku mieszkalnego wielorodzinnego – ul. Obrońców Lwowa 16	Wspólnota Mieszkaniowa, ul. Obrońców Lwowa 16, Wołów	
Powiązanie z celami LPR:	Powiązanie bezpośrednie	Cel nr 1:	Cel nr 2:
	Powiązanie pośrednie	x	x

Lokalizacja przedsięwzięcia:	Ulica: ul. Obrońców Lwowa 16, Wołów	
Ramy realizacji:	Szacowany koszt	Termin realizacji
	100 000 zł	03.2017-12.2019
Opis problemu	Zły stan infrastruktury mieszkaniowej, zniszczone elewacje i dachy	
Grupa docelowa:	Wspólnota mieszkaniowa	
Charakterystyka przedsięwzięcia	Przedsięwzięcie obejmuje: remont dachu, remont elewacji oraz wymianę stolarki okiennej i drzwiowej w częściach wspólnych	
Cel projektu	Poprawa estetyki, poprawa jakości życia mieszkańców	

Nr	Nazwa przedsięwzięcia:	Podmiot realizujący	
A.13	Remont budynku mieszkalnego wielorodzinnego – ul. Wojska Polskiego 6	Wspólnota Mieszkaniowa, ul. Wojska Polskiego 6, Wołów	
Powiązanie z celami LPR:		Cel nr 1:	Cel nr 2:
	Powiązanie bezpośrednie	x	
	Powiązanie pośrednie		x
Lokalizacja przedsięwzięcia:	Ulica: ul. Wojska Polskiego 6, Wołów		
Ramy realizacji:	Szacowany koszt	Termin realizacji	
	200 000 zł	03.2017-10.2018	
Opis problemu	Zły stan infrastruktury mieszkaniowej, zniszczone elewacje i dachy		
Grupa docelowa:	Właściciele lokali mieszkalnych, gmina Wołów, mieszkańcy miasta i gminy Wołów		
Charakterystyka przedsięwzięcia	Przedsięwzięcie obejmuje wymianę pokrycia dachowego wraz z przemurowaniem kominów, wymianę stolarki okiennej i drzwiowej w częściach wspólnych, docieplenie budynku oraz renowację elementów drewnianych w obrębie elewacji		
Cel projektu	Poprawa stanu użytkowego oraz estetyki budynku wielorodzinnego; likwidacja zagrożeń dla mieszkańców oraz otoczenia		

Nr	Nazwa przedsięwzięcia:	Podmiot realizujący	
A.14	Remont budynku mieszkalnego wielorodzinnego – ul. Wojska Polskiego 9	Wspólnota Mieszkaniowa, ul. Wojska Polskiego 9, Wołów	
Powiązanie z celami LPR:		Cel nr 1:	Cel nr 2:
	Powiązanie bezpośrednie	x	
	Powiązanie pośrednie		x
Lokalizacja przedsięwzięcia:	Ulica: ul. Wojska Polskiego 9, Wołów		
Ramy realizacji:	Szacowany koszt		Termin realizacji
	160 000 zł		03.2017-11.2017
Opis problemu	Zły stan infrastruktury mieszkaniowej, zniszczone elewacje i dachy		
Grupa docelowa:	Właściciele lokali mieszkalnych, gmina Wołów, mieszkańcy miasta i gminy Wołów		
Charakterystyka przedsięwzięcia	Przedsięwzięcie obejmuje wymianę pokrycia dachowego wraz z przemurowaniem kominów, wymianę stolarki okiennej i drzwiowej w częściach wspólnych, docieplenie budynku oraz renowację elementów drewnianych w obrębie elewacji		
Cel projektu	Poprawa stanu użytkowego oraz estetyki budynku wielorodzinnego; likwidacja zagrożeń dla mieszkańców oraz otoczenia		

Nr	Nazwa przedsięwzięcia:	Podmiot realizujący	
A.15	Remont budynku mieszkalnego wielorodzinnego – al. Obrońców Lwowa 9	Wspólnota Mieszkaniowa, ul. Obrońców Lwowa 9, Wołów	
Powiązanie z celami LPR:		Cel nr 1:	Cel nr 2:
	Powiązanie bezpośrednie	x	
	Powiązanie pośrednie		x
Lokalizacja przedsięwzięcia:	ul. Obrońców Lwowa 9, Wołów		

Ramy realizacji:	Szacowany koszt	Termin realizacji
	75 000 zł	06.2017-12.2017 lub 06.2018-12.2018
Opis problemu	Zły stan infrastruktury mieszkaniowej, zniszczone elewacje i dachy	
Grupa docelowa:	Mieszkańcy wspólnoty mieszkalnej, wszyscy mieszkańcy Wołowa oraz turyści	
Charakterystyka przedsięwzięcia	Przedsięwzięcie obejmuje remont elewacji budynku wraz z jego ociepleniem, remont klatki schodowej (wymiana drzwi zewnętrznej od strony podwórka, okien w częściach wspólnych, remont i malowanie ścian)	
Cel projektu	Poprawa estetyki budynku zarówno na zewnątrz jak i części wspólnych (klatka schodowa). Zmniejszenie użycia energii dzięki termomodernizacji.	

Nr	Nazwa przedsięwzięcia:	Podmiot realizujący	
A.16	Rewitalizacja terenu przy blokowisku w Wołowie przy ul. Poznańskiej 3-11	Gmina Wołów	
Powiązanie z celami LPR:		Cel nr 1:	Cel nr 2:
	Powiązanie bezpośrednie	x	
	Powiązanie pośrednie		x
Lokalizacja przedsięwzięcia:	Ulica: ul. Poznańska 3-11, Wołów Podobszar rewitalizacji:		
Ramy realizacji:	Szacowany koszt		Termin realizacji
	300 000 zł		04.2017-12.2020
Opis problemu	Zły stan infrastruktury mieszkaniowej, zniszczone elewacje i dachy		
Grupa docelowa:	Właściciele lokali mieszkalnych, mieszkańcy miasta i gminy Wołów		
Charakterystyka przedsięwzięcia	Przedsięwzięcie obejmuje wymianę pokrycia dachowego wraz z przemurowaniem kominów, wymianę stolarki okiennej i drzwiowej w częściach wspólnych, docieplenie budynku oraz renowację elementów drewnianych w obrębie elewacji		
Cel projektu	Poprawa stanu użytkowego oraz estetyki budynku wielorodzinnego; likwidacja zagrożeń dla mieszkańców oraz otoczenia		

Nr	Nazwa przedsięwzięcia:	Podmiot realizujący	
A.17	Modernizacja terenów rekreacyjnych i otoczenia budynku wielorodzinnego przy ul. Komuny Paryskiej 15 a,b, 21 a,b,c,d, al. Niepodległości 3-3a-3b, 5-5a-5b, 11a, 15a, ul. Kolejowej 1-3-5, J. Korzeniowskiego 8-8a, 12-14-16-18, ul. J. Piłsudskiego 1-3-3a, 2-4 w Wołowie	Wołowska Spółdzielnia Mieszkaniowa, ul. T. Kościuszki 17e, Wołów	
Powiązanie z celami LPR:		Cel nr 1:	Cel nr 2:
	Powiązanie bezpośrednie	x	
	Powiązanie pośrednie		x
Lokalizacja przedsięwzięcia	Ulica: ul. Komuny Paryskiej 15 a,b, 21 a,b,c,d, al. Niepodległości 3-3a-3b, 5-5a-5b, 11a, 15a, ul. Kolejowej 1-3-5, J. Korzeniowskiego 8-8a, 12-14-16-18, ul. J. Piłsudskiego 1-3-3a, 2-4, Wołów		
Ramy realizacji:	Szacowany koszt	Termin realizacji	
	4 000 000 zł	10.2016-10.2019	
Opis problemu	Zniszczone i zagrażające mieszkańcom obszaru rewitalizacji tereny międzyblokowe		
Grupa docelowa:	Właściciele lokali mieszkalnych, mieszkańcy miasta i gminy Wołów		
Charakterystyka przedsięwzięcia	Przedsięwzięcie obejmuje przygotowanie dokumentacji projektowej oraz technicznej, a także modernizację, wymianę i montaż nowych obiektów małej architektury, zabudowę miejsc składowania odpadów komunalnych, wymianę pojemników na odpady, nasadzenie krzewów i innych roślin ozdobnych		
Cel projektu	Poprawa jakości życia lokatorów i innych osób korzystających z terenów rekreacyjnych, poprawa estetyki i funkcjonalności otoczenia budynku mieszkalnego, podniesienie komfortu i bezpieczeństwa osób korzystających z wyposażenia terenów rekreacyjnych		

Nr	Nazwa przedsięwzięcia:	Podmiot realizujący	
A.18	Zagospodarowanie podwórka przy ul. Wileńskiej 5	Spółdzielnia Mieszkaniowa „Obywatelski Dom”, ul. Wojska Polskiego 31, Wołów	
Powiązanie z celami LPR:	Powiązanie bezpośrednie	Cel nr 1:	Cel nr 2:
	Powiązanie pośrednie	x	
Lokalizacja przedsięwzięcia:	Ulica: ul. Wileńska 5, Wołów		
Ramy realizacji:	Szacowany koszt	Termin realizacji	
	50 000 zł	06.2017—09.2017	
Opis problemu	Zniszczone i zagrażające mieszkańcom obszaru rewitalizacji tereny międzyblokowe		
Grupa docelowa:	Mieszkańcy budynków SM		
Charakterystyka przedsięwzięcia	Przedsięwzięcie obejmie zużytych urządzeń na placu zabaw		
Cel projektu	Poprawa stanu technicznego urządzeń w przestrzeniach międzyblokowych		

Nr	Nazwa przedsięwzięcia:	Podmiot realizujący	
A.19	Remont budynku mieszkalnego wielorodzinnego – ul. Robotnicza 1	Spółdzielnia Mieszkaniowa „Obywatelski Dom”, ul. Wojska Polskiego 31, Wołów	
Powiązanie z celami LPR:	Powiązanie bezpośrednie	Cel nr 1:	Cel nr 2:
	Powiązanie pośrednie	x	x
Lokalizacja przedsięwzięcia:	Ulica: ul. Robotnicza 1, Wołów		
Ramy realizacji:	Szacowany koszt	Termin realizacji	
	50 000 zł	06.2017—09..2017	
Opis problemu	Zły stan infrastruktury mieszkaniowej, zniszczony dach		
Grupa docelowa:	Mieszkańcy budynków SM		
Charakterystyka przedsięwzięcia	Przedsięwzięcie obejmie wymianę pokrycia dachowego		
Cel projektu	Poprawa stanu technicznego budvnków		

Nr	Nazwa przedsięwzięcia:	Podmiot realizujący	
A.20	Remont budynku mieszkalnego wielorodzinnego – ul. Wileńska 5	Spółdzielnia Mieszkaniowa „Obywatelski Dom”, ul. Wojska Polskiego 31, Wołów	
Powiązanie z celami LPR:		Cel nr 1:	Cel nr 2:
	Powiązanie bezpośrednie	x	
	Powiązanie pośrednie		x
Lokalizacja przedsięwzięcia:	Ulica: ul. Wileńska 5, Wołów		
Ramy realizacji:	Szacowany koszt	Termin realizacji	
	160 000 zł	06.2017—09..2017	
Opis problemu	Zły stan infrastruktury mieszkaniowej, zniszczony dach		
Grupa docelowa:	Mieszkańcy budynków SM		
Charakterystyka przedsięwzięcia	Przedsięwzięcie obejmie wymianę pokrycia z dociepleniem		
Cel projektu	Poprawa jakości życia		

Nr	Nazwa przedsięwzięcia:	Podmiot realizujący	
A.21	Remont budynku mieszkalnego wielorodzinnego – ul. Zwycięstwa 22	Wspólnota Mieszkaniowa, ul. Zwycięstwa 22, Wołów	
Powiązanie z celami LPR:	Powiązanie bezpośrednie	Cel nr 1:	Cel nr 2:
		x	

	Powiązanie pośrednie		x
Lokalizacja przedsięwzięcia:	Ulica: Ul. Zwycięstwa 22, Wołów		
Ramy realizacji:	Szacowany koszt	Termin realizacji	
	110 000 zł	03.2017-12.2019	
Opis problemu	Zły stan infrastruktury mieszkaniowej, zniszczony dach		
Grupa docelowa:	Wspólnota mieszkaniowa		
Charakterystyka przedsięwzięcia	Przedsięwzięcie obejmuje remont elewacji, remont dachu		
Cel projektu	Poprawa estetyki, poprawa jakości życia		

Nr	Nazwa przedsięwzięcia:	Podmiot realizujący	
A.22	Remont budynku mieszkalnego wielorodzinnego – ul. Zwycięstwa 21	Wspólnota Mieszkaniowa, ul. Zwycięstwa 21, Wołów	
Powiązanie z celami LPR:		Cel nr 1:	Cel nr 2:
		x	
			x
Lokalizacja przedsięwzięcia:	Ulica: ul. Zwycięstwa 21, Wołów		
Ramy realizacji:	Szacowany koszt	Termin realizacji	
	120 000 zł	03.2017-12.2019	
Opis problemu	Zły stan infrastruktury mieszkaniowej, zniszczony dach		
Grupa docelowa:	Wspólnota mieszkaniowa		
Charakterystyka przedsięwzięcia	Przedsięwzięcie obejmuje remont elewacji, remont dachu		
Cel projektu	Poprawa estetyki, poprawa jakości życia		

Nr	Nazwa przedsięwzięcia:	Podmiot realizujący	
A.23	Remont budynku mieszkalnego wielorodzinnego – ul. Wrocławska 20	Wspólnota Mieszkaniowa, ul. Wrocławska 20, Wołów	
Powiązanie z celami LPR:	Powiązanie bezpośrednie	Cel nr 1:	Cel nr 2:
	Powiązanie pośrednie	x	x
Lokalizacja przedsięwzięcia:	Ulica: ul. Wrocławska 20, Wołów		
Ramy realizacji:	Szacowany koszt	Termin realizacji	
	60 000 zł	03.2017-12.2019	
Opis problemu	Zły stan infrastruktury mieszkaniowej, zniszczony dach, stolarka okienna		
Grupa docelowa:	Wspólnota mieszkaniowa		
Charakterystyka przedsięwzięcia	Przedsięwzięcie obejmuje remont elewacji, remont dachu, wymianę stolarki okiennej w częściach wspólnych, przyłącze kanalizacji		
Cel projektu	Poprawa estetyki, poprawa jakości życia		

Nr:	Nazwa przedsięwzięcia:	Podmiot realizujący:	
A.24	Remont budynku mieszkalnego wielorodzinnego – ul. Wrocławska 17	Wspólnota Mieszkaniowa, ul. Wrocławska 17, Wołów	
Powiązanie z celami LPR:	Powiązanie bezpośrednie	Cel nr 1:	Cel nr 2:
	Powiązanie pośrednie	x	x
Lokalizacja	Ulica: ul. Wrocławska 17, Wołów		

przedsięwzięcia:		
Ramy realizacji:	Szacowany koszt	Termin realizacji
	60 000 zł	03.2017-12.2019
Opis problemu	Zły stan infrastruktury mieszkaniowej, zniszczony dach, stolarka okienna	
Grupa docelowa:	Wspólnota mieszkaniowa	
Charakterystyka przedsięwzięcia	Przedsięwzięcie obejmuje remont elewacji, wymianę stolarki okiennej w częściach wspólnych	
Cel projektu	Poprawa estetyki, poprawa jakości życia	

Nr:	Nazwa przedsięwzięcia:	Podmiot realizujący	
A.25	Remont budynku mieszkalnego wielorodzinnego – ul. Wileńska 3-3a	Wspólnota Mieszkaniowa ul. Wileńska 3-3a, Wołów	
Powiązanie z celami LPR:		Cel nr 1:	Cel nr 2:
	Powiązanie bezpośrednie	x	
	Powiązanie pośrednie		x
Lokalizacja przedsięwzięcia:	Ulica: ul. Wileńska 3-3a, Wołów		
Ramy realizacji:	Szacowany koszt	Termin realizacji	
	120 000 zł	03.2017-12.2019	
Opis problemu	Zły stan infrastruktury mieszkaniowej, zniszczony dach, stolarka okienna		
Grupa docelowa:	Wspólnota mieszkaniowa		
Charakterystyka przedsięwzięcia	Przedsięwzięcie obejmuje remont elewacji, zagospodarowanie terenu		
Cel projektu	Poprawa estetyki, poprawa jakości życia		

Nr	Nazwa przedsięwzięcia:	Podmiot realizujący	
A.26	Remont budynku mieszkalnego wielorodzinnego – ul. Piastów Śląskich 30-32	Wspólnota Mieszkaniowa, ul. Piastów Śląskich 30-32, Wołów	
Powiązanie z celami LPR:		Cel nr 1:	Cel nr 2:
	Powiązanie bezpośrednie	x	
	Powiązanie pośrednie		x
Lokalizacja przedsięwzięcia:	Ulica: ul. Piastów Śląskich 30-32, Wołów		
Ramy realizacji:	Szacowany koszt	Termin realizacji	
	45 000 zł	03.2017-12.2019	
Opis problemu	Zły stan infrastruktury mieszkaniowej, zniszczony dach, stolarka okienna		
Grupa docelowa:	Wspólnota mieszkaniowa		
Charakterystyka przedsięwzięcia	Przedsięwzięcie obejmuje remont elewacji, wymiana stolarki okiennej w częściach wspólnych		
Cel projektu	Poprawa estetyki, poprawa jakości życia		

Nr	Nazwa przedsięwzięcia:		Podmiot realizujący	
A.27	Remont budynku mieszkalnego wielorodzinnego – ul. Komuny Paryskiej 34		Wspólnota Mieszkaniowa, ul. Komuny Paryskiej 34, Wołów	
Powiązanie z celami LPR:			Cel nr 1:	Cel nr 2:
	Powiązanie bezpośrednie		x	
	Powiązanie pośrednie			x
Lokalizacja przedsięwzięcia:	Ulica: ul. Komuny Paryskiej 34, Wołów			
Ramy realizacji:	Szacowany koszt		Termin realizacji	
	140 000 zł		03.2017-12.2019	
Opis problemu Grupa docelowa: Charakterystyka	Zły stan infrastruktury mieszkaniowej, zniszczony dach, stolarka okienna			
	Wspólnota mieszkaniowa			
	Przedsięwzięcie obejmuje remont elewacji, remont dachu, wymiana stolarki okiennej i			

przedsięwzięcia	drzwiowej w częściach wspólnych
Cel projektu	Poprawa estetyki, poprawa jakości życia

Nr	Nazwa przedsięwzięcia:	Podmiot realizujący	
A.28	Remont budynku mieszkalnego wielorodzinnego – ul. Komuny Paryskiej 7	Wspólnota Mieszkaniowa, ul. Komuny Paryskiej 7, Wołów	
Powiązanie z celami LPR:		Cel nr 1:	Cel nr 2:
	Powiązanie bezpośrednie	x	
	Powiązanie pośrednie		x
Lokalizacja przedsięwzięcia:	Ulica: ul. Komuny Paryskiej 7, Wołów		
Ramy realizacji:	Szacowany koszt	Termin realizacji	
	140 000 zł	03.2017-12.2019	
Opis problemu	Zły stan infrastruktury mieszkaniowej, zniszczony dach, stolarka okienna		
Grupa docelowa:	Wspólnota mieszkaniowa		
Charakterystyka przedsięwzięcia	Przedsięwzięcie obejmuje remont elewacji, remont dachu, wymiana stolarki okiennej i drzwiowej w częściach wspólnych		
Cel projektu	Poprawa estetyki, poprawa jakości życia		

Nr	Nazwa przedsięwzięcia:	Podmiot realizujący	
A.29	Remont budynku mieszkalnego wielorodzinnego – ul. Komuny Paryskiej 5	Wspólnota Mieszkaniowa, ul. Komuny Paryskiej 5, Wołów	
Powiązanie z celami LPR:		Cel nr 1:	Cel nr 2:
	Powiązanie bezpośrednie	x	
	Powiązanie pośrednie		x
Lokalizacja przedsięwzięcia:	Ulica: ul. Komuny Paryskiej 5, Wołów		
Ramy realizacji:	Szacowany koszt	Termin realizacji	
	100 000 zł	03.2017-12.2019	
Opis problemu	Zły stan infrastruktury mieszkaniowej, zniszczony teren i bramy wjazdowe		
Grupa docelowa:	Wspólnota mieszkaniowa		
Charakterystyka przedsięwzięcia	Przedsięwzięcie obejmuje zagospodarowanie terenu- utwardzenie, bramy wjazdowe, furtki		
Cel projektu	Poprawa estetyki, poprawa jakości życia		

Nr	Nazwa przedsięwzięcia:	Podmiot realizujący	
A.30	Remont budynku mieszkalnego wielorodzinnego – ul. Komuny Paryskiej 1	Wspólnota Mieszkaniowa, ul. Komuny Paryskiej 1, Wołów	
Powiązanie z celami LPR:	Powiązanie bezpośrednie	Cel nr 1:	Cel nr 2:
	Powiązanie pośrednie	x	
			x
Lokalizacja przedsięwzięcia:	Ulica: ul. Komuny Paryskiej 1 Wołów		
Ramy realizacji:	Szacowany koszt	Termin realizacji	
	130 000 zł	03.2017-12.2019	
Opis problemu	Zły stan infrastruktury mieszkaniowej, zniszczona elewacja i schody wewnętrzne		
Grupa docelowa:	Wspólnota mieszkaniowa		
Charakterystyka przedsięwzięcia	Przedsięwzięcie obejmuje remont elewacji, wymiana schodów drewnianych wewnętrznych		
Cel projektu	Poprawa estetyki, poprawa jakości życia		

Nr	Nazwa przedsięwzięcia:	Podmiot realizujący	
A.31	Remont budynku mieszkalnego wielorodzinnego – ul. A. Mickiewicza 9	Wspólnota Mieszkaniowa, ul. A. Mickiewicza 9, Wołów	
Powiązanie z celami LPR:	Powiązanie bezpośrednie Powiązanie pośrednie	Cel nr 1:	Cel nr 2:
		x	
			x
Lokalizacja przedsięwzięcia:	Ulica: ul. A. Mickiewicza 9, Wołów		
Ramy realizacji:	Szacowany koszt	Termin realizacji	
	160 000 zł	03.2017-12.2019	
Opis problemu	Zły stan infrastruktury mieszkaniowej, zniszczona elewacja, dach i stolarka okienna		
Grupa docelowa:	Wspólnota mieszkaniowa		
Charakterystyka przedsięwzięcia	Przedsięwzięcie obejmuje remont elewacji, remont dachu, wymiana stolarki okiennej i drzwiowej w częściach wspólnych		
Cel projektu	Poprawa estetyki, poprawa jakości życia		

Nr	Nazwa przedsięwzięcia:	Podmiot realizujący	
A.32	Remont budynku mieszkalnego wielorodzinnego – ul. Komuny Paryskiej 41-41a	Wspólnota Mieszkaniowa, ul. Komuny Paryskiej 41-41a, Wołów	
Powiązanie z celami LPR:		Cel nr 1:	Cel nr 2:
	Powiązanie bezpośrednie	x	
	Powiązanie pośrednie		x
Lokalizacja przedsięwzięcia:	Ulica: ul. Komuny Paryskiej 41-41a, Wołów		
Ramy realizacji:	Szacowany koszt	Termin realizacji	
	150 000 zł	03.2017-12.2019	
Opis problemu	Zły stan infrastruktury mieszkaniowej, zniszczona elewacja, dach i schody wewnętrzne		
Grupa docelowa:	Wspólnota mieszkaniowa		
Charakterystyka przedsięwzięcia	Przedsięwzięcie obejmuje remont elewacji, remont dachu, wymiana stolarki okiennej i drzwiowej w częściach wspólnych, remont klatki schodowej		
Cel projektu	Poprawa estetyki, poprawa jakości życia		

Nr	Nazwa przedsięwzięcia:	Podmiot realizujący	
A.33	Modernizacja 9 budynków mieszkalnych wielorodzinnych w Wołowie przy ul. Piłsudskiego, ul. Komuny Paryskiej, al. Niepodległości, ul. Korzeniowskiego, ul. Reja, ul. Wrocławskiej	Wołowska Spółdzielnia Mieszkaniowa, ul. T. Kościuszki 17e, Wołów	
Powiązanie z celami LPR:		Cel nr 1:	Cel nr 2:
	Powiązanie bezpośrednie	x	
	Powiązanie pośrednie		x
Lokalizacja przedsięwzięcia:	Ulica: ul. J. Piłsudskiego 1-3-3a, 2-4, ul. Komuny Paryskiej 21a,b,c,d oraz 15 a, b, al. Niepodległości 11a, 15a, ul. J. Korzeniowskiego 8-8a oraz 12-14-16-18, ul. M. Reja 4, ul. Wrocławska 7-9-11, Wołów		
Ramy realizacji:	Szacowany koszt	Termin realizacji	
	2 100 000 zł	10.2016-10.2019	
Opis problemu	Zły stan infrastruktury mieszkaniowej, zniszczona elewacja, stolarka okienna, instalacja elektryczna, wodno-kanalizacyjna, schody wewnętrzne		
Grupa docelowa:	Lokatorzy wymienionych budynków, mieszkańcy miasta i gminy Wołów		
Charakterystyka przedsięwzięcia	Przedsięwzięcie obejmuje przygotowanie dokumentacji projektowej, budowlanej i technicznej oraz odnowienie elewacji z dociepleniem, odnowienie klatek schodowych i części wspólnych piwnic, wymianę drzwi i okien do pomieszczeń wspólnych, wymianę pionowych i poziomych rur wodnych oraz kanalizacyjnych, modernizację wewnętrznej instalacji elektrycznej i fazowej oraz centralnego ogrzewania, wymianę centrali domofonowych i oświetlenia pomieszczeń wspólnych, remont dachu z		

	wymianą rynien, rur spustowych i obróbkami blacharskimi.
Cel projektu	Poprawa jakości życia lokatorów, poprawa estetyki budynku, oszczędność zużycia energii cieplnej i elektrycznej oraz wody

Nr	Nazwa przedsięwzięcia:	Podmiot realizujący	
A.34	Modernizacja 5 budynków mieszkalnych wielorodzinnych w Wołowie przy ul. T. Kościuszki i al. Niepodległości	Wołowska Spółdzielnia Mieszkaniowa, ul. T. Kościuszki 17e, Wołów	
Powiązanie z celami LPR:		Cel nr 1:	Cel nr 2:
	Powiązanie bezpośrednie	x	
	Powiązanie pośrednie		x
Lokalizacja przedsięwzięcia:	Ulica: ul. Kolejowa 1-3-5, ul. al. Niepodległości 3-3a-3b i 5-5a-5b, Wołów		
Ramy realizacji:	Szacowany koszt	Termin realizacji	
	700 000 zł	10.2016-10.2019	
Opis problemu	Zły stan infrastruktury mieszkaniowej, zniszczona elewacja, stolarka okienna, instalacja elektryczna, wodno-kanalizacyjna, schody wewnętrzne		
Grupa docelowa:	Lokatorzy wymienionych budynków, mieszkańcy miasta i gminy Wołów		
Charakterystyka przedsięwzięcia	Przedsięwzięcie obejmuje przygotowanie dokumentacji projektowej, budowlanej i technicznej oraz odnowienie elewacji z dociepleniem, odnowienie klatek schodowych i części wspólnych piwnic, wymianę drzwi i okien do pomieszczeń wspólnych, wymianę pionowych i poziomych rur wodnych oraz kanalizacyjnych, modernizację wewnętrznej instalacji elektrycznej i fazowej oraz centralnego ogrzewania, wymianę centrali domofonowych i oświetlenia pomieszczeń wspólnych, remont dachu z wymianą rynien, rur spustowych i obróbkami blacharskimi.		
Cel projektu	Poprawa jakości życia lokatorów, poprawa estetyki budynku, oszczędność zużycia energii cieplnej i elektrycznej oraz wody		

Nr:	Nazwa przedsięwzięcia:	Podmiot realizujący	
A.35	Przebudowa budynku na cele publiczne związane z centrum przesiadkowym przy ul. Kolejowej w Wołowie	Gmina Wołów	
Powiązanie z celami LPR:		Cel nr 1:	Cel nr 2:
	Powiązanie bezpośrednie	x	
	Powiązanie pośrednie		x
	Ulica: ul. Kolejowa, Wołów		
Lokalizacja przedsięwzięcia:			
Ramy realizacji:	Szacowany koszt	Termin realizacji	
	2 000 000 zł	03.2017-12.2019	
Opis problemu	Podstawowym problemem jest brak miejsc postojowych dla samochodów mieszkańców, którzy dojeżdżają do pracy w innych miastach głównie Wrocławiu i muszą samochodem dojechać do Dworca PKP.		
Grupa docelowa:	Mieszkańcy Gminy Wołów i turyści		
Charakterystyka przedsięwzięcia	Przedsięwzięcie obejmuje przebudowę budynku pod parking wielopoziomowy		
Cel projektu	Poprawa jakości życia mieszkańców gminy		

Nr	Nazwa przedsięwzięcia:	Podmiot realizujący	
A.36	Remont elewacji budynku z dociepleniem ostatniej kondygnacji i stropodachu przy ul. Inwalidów Wojennych 2 w Wołowie	Wspólnota Mieszkaniowa, ul. Inwalidów Wojennych 2, Wołów	
Powiązanie z celami LPR:		Cel nr 1:	Cel nr 2:
	Powiązanie bezpośrednie	x	
	Powiązanie pośrednie		x
Lokalizacja	Ulica: ul. Inwalidów Wojennych 2, Wołów		

przedsięwzięcia:		
Ramy realizacji:	Szacowany koszt	Termin realizacji
	160 000 zł	04.2016-10.2016
Opis problemu	Zły stan infrastruktury mieszkaniowej, zniszczona elewacja, dach	
Grupa docelowa:	Wspólnota mieszkaniowa	
Charakterystyka przedsięwzięcia	Przedsięwzięcie obejmuje remont elewacji budynku z dociepleniem ostatniej kondygnacji i stropodachu	
Cel projektu	Poprawa estetyki, poprawa warunków lokalowych i jakości życia	

Nr	Nazwa przedsięwzięcia:	Podmiot realizujący	
A.37	Remont budynku mieszkalnego wielorodzinnego – ul. Piastów Śląskich 28	Wspólnota Mieszkaniowa, ul. Piastów Śląskich 28, Wołów	
Powiązanie z celami LPR:		Cel nr 1:	Cel nr 2:
	Powiązanie bezpośrednie	x	
	Powiązanie pośrednie		x
Lokalizacja przedsięwzięcia:	Ulica: ul. Piastów Śląskich 28, Wołów		
Ramy realizacji:	Szacowany koszt	Termin realizacji	
	70 000 zł	03.2017-12.2019	
Opis problemu	Zły stan infrastruktury mieszkaniowej, zniszczona elewacja, dach		
Grupa docelowa:	Wspólnota mieszkaniowa		
Charakterystyka przedsięwzięcia	Przedsięwzięcie obejmuje remont budynku mieszkalnego wielorodzinnego: remont dachu i elewacji		
Cel projektu	Poprawa estetyki, poprawa jakości życia		

Nr	Nazwa przedsięwzięcia:	Podmiot realizujący	
A.38	Remont budynku mieszkalnego wielorodzinnego – ul. Wrocławska 28	Wspólnota Mieszkaniowa, ul. Wrocławska 28, Wołów	
Powiązanie z celami LPR:	Powiązanie bezpośrednie	Cel nr 1:	Cel nr 2:
	Powiązanie pośrednie	x	
Lokalizacja przedsięwzięcia:	Ulica: ul. Wrocławska 20, Wołów		
Ramy realizacji:	Szacowany koszt	Termin realizacji	
	200 000 zł	03.2017-12.2019	
Opis problemu	Zły stan infrastruktury mieszkaniowej, zniszczona elewacja, dach		
Grupa docelowa:	Wspólnota mieszkaniowa		
Charakterystyka przedsięwzięcia	Przedsięwzięcie obejmuje remont budynku mieszkalnego wielorodzinnego: remont dachu i elewacji		
Cel projektu	Poprawa estetyki, poprawa jakości życia		

Nr	Nazwa przedsięwzięcia:	Podmiot realizujący	
A.39	Remont kapitalny dachu z ociepleniem, wykonanie elewacji budynku przy ul. Ścinawskiej 4 w Wołowie	Wspólnota Mieszkaniowa, ul. Ścinawska 4, Wołów	
Powiązanie z celami LPR:		Cel nr 1:	Cel nr 2:
	Powiązanie bezpośrednie	x	
	Powiązanie pośrednie		x
Lokalizacja przedsięwzięcia:	Ulica: ul. Ścinawska 4, Wołów		
Ramy realizacji:	Szacowany koszt	Termin realizacji	
	200 000 zł	07.2017-10.2017	
Opis problemu	Zły stan infrastruktury mieszkaniowej, zniszczona elewacja, dach		
Grupa docelowa:	Wspólnota mieszkaniowa		
Charakterystyka	Przedsięwzięcie obejmuje remont kapitalny dachu z ociepleniem, wykonanie elewacji		

przedsięwzięcia	budynku
Cel projektu	Poprawa estetyki, poprawa warunków lokalowych i jakości życia

Nr	Nazwa przedsięwzięcia:	Podmiot realizujący	
A.40	Remont budynku mieszkalnego wielorodzinnego – ul. Wojska Polskiego 1	Wspólnota Mieszkaniowa, ul. Wojska Polskiego 1, Wołów	
Powiązanie z celami LPR:		Cel nr 1:	Cel nr 2:
	Powiązanie bezpośrednie	x	
	Powiązanie pośrednie		x
Lokalizacja przedsięwzięcia:	Ulica: ul. Wojska Polskiego 1, Wołów		
Ramy realizacji:	Szacowany koszt		Termin realizacji
	70 000 zł		03.2017-12.2019
Opis problemu	Zły stan infrastruktury mieszkaniowej, zniszczona elewacja, dach		
Charakterystyka przedsięwzięcia	Przedsięwzięcie obejmuje remont budynku mieszkalnego wielorodzinnego: remont dachu i elewacji		
Cel projektu	Poprawa estetyki, poprawa jakości życia		

Nr	Nazwa przedsięwzięcia:	Podmiot realizujący	
A.41	Rewitalizacja przestrzeni publicznych w rejonie Starego Miasta w Wołowie	Gmina Wołów	
Powiązanie z celami LPR:		Cel nr 1:	Cel nr 2:
	Powiązanie bezpośrednie	x	
	Powiązanie pośrednie		x
Lokalizacja przedsięwzięcia:	obręb Starego Miasta w Wołowie		
Ramy realizacji:	Szacowany koszt	Termin realizacji	
	1 300 000 zł	03.2017-12.2018	
Opis problemu	Niezagospodarowanie przestrzeni publicznych i ich niedostosowanie do pełnienia nowych funkcji		
Grupa docelowa:	Mieszkańcy Gminy Wołów i turyści		
Charakterystyka przedsięwzięcia	Przedsięwzięcie obejmuje adaptację poprawa funkcjonalności przestrzeni publicznych i poprawa estetyki zabytkowej części miasta		
Cel projektu	Poprawa jakości życia mieszkańców gminy		

Źródło: opracowanie własne na podstawie fiszek projektowych

3.4. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne – lista uzupełniająca

Tab. 18. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne – lista uzupełniająca (B.01)

Nr	Nazwa przedsięwzięcia:	Podmiot realizujący	
B.01	Przebudowa drogi przy ul. Przechodniej w Wołowie	Gmina Wołów	
Powiązanie z celami LPR:		Cel nr 1:	Cel nr 2:
	Powiązanie bezpośrednie	x	x
	Powiązanie pośrednie		
Lokalizacja przedsięwzięcia:	Ulica: ul. Przechodnia, 56-100 Wołów		
Ramy realizacji:	Szacowany koszt	Termin realizacji	
	1 195 332,47 zł	03.2017-12.2017	
Grupa docelowa	Mieszkańcy obszaru rewitalizacji, mieszkańcy miasta Wołowa		
Charakterystyka przedsięwzięcia	Przebudowa utwardzonej drogi o długości 220 m wraz z remontem i wykonaniem zjazdów, remontem chodników, remontem miejsc postojowych, wykonaniem ścieżki		

	rowerowej i ciągu pieszo – jezdni wraz z odwodnieniem
Cel projektu	Poprawa jakości życia mieszkańców gminy

Nr	Nazwa przedsięwzięcia:	Podmiot realizujący	
B.02	Przebudowa drogi przy ul. Sikorskiego w Wołowie	Gmina Wołów	
Powiązanie z celami LPR:		Cel nr 1:	Cel nr 2:
	Powiązanie bezpośrednie	x	
	Powiązanie pośrednie		x
Lokalizacja przedsięwzięcia:	Ulica: ul. Sikorskiego , 56-100 Wołów		
Ramy realizacji:	Szacowany koszt	Termin realizacji	
	1 794 031,15 zł	03.2017-12.2017	
Grupa docelowa:	Mieszkańcy obszaru rewitalizacji, mieszkańcy miasta Wołowa		
Charakterystyka przedsięwzięcia	- roboty przygotowawcze - korytowanie wraz z profilowaniem i zagęszczeniem podłoża - konstrukcja nowych nawierzchni - zieleń drogowa - wykonanie kanalizacji deszczowej - organizacja ruchu tj. oznakowanie pionowe i poziome		
Cel projektu	Poprawa jakości życia mieszkańców gminy		

Źródło: opracowanie własne na podstawie fiszek projektowych

4. WDRAŻANIE PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH

4.1. Mechanizm integrowania działań i przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Zasadniczym elementem Lokalnego Programu Rewitalizacji jest komplementarność działań zaplanowanych w ramach rewitalizacji. Gwarancja powiązań międzyprojektowych zapewnia efektywne i celowe wykorzystanie posiadanych środków finansowych, a w konsekwencji sprzyja właściwej rewitalizacji obszarów zdegradowanych, a w dalszej perspektywie również zrównoważonemu rozwojowi społeczno-gospodarczemu całej gminy.

Przy uwzględnieniu *Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020* opracowanych przez Ministerstwo Rozwoju, obligatoryjnym elementem przy konstruowaniu programów rewitalizacji jest zapewnienie komplementarności w 5 aspektach: przestrzennym, problemowym, proceduralno-instytucjonalnym, międzyokresowym oraz źródeł finansowania.

Poniższe zestawienie zawiera charakterystykę mechanizmów, które zapewniają komplementarność poszczególnych działań w zakresie rewitalizacji, jak również komplementarność pomiędzy działaniami różnych podmiotów na obszarze objętym rewitalizacją (tab. 19).

Tab. 19. Charakterystyka mechanizmów zapewniających komplementarność pomiędzy poszczególnymi projektami na obszarach rewitalizacji

Komplementarność	Uzasadnienie
Przestrzenna	Przedsięwzięcia zaplanowane w ramach procesu rewitalizacji Gminy Wołów dotyczą ściśle określonych obszarów, które uległy degradacji w różnorodnych sferach. Miejsca te wyznaczono po przeprowadzeniu szczegółowej analizy dotyczącej sytuacji społeczno-gospodarczej gminy w oparciu o poszczególne, starannie dobrane wskaźniki. W ramach uszczegółowienia i włączenia w proces społeczności lokalnej, zasięgnięto także opinii mieszkańców zainteresowanych środowisk. Przewiduje się, że efekty osiągnięte na obszarach podlegających rewitalizacji oddziaływać będą w konsekwencji na całą gminę, co zmaksymalizuje korzyści otrzymane w ramach działań rewitalizacyjnych. Konstruując Lokalny Program Rewitalizacji szczególny nacisk położono na wzajemne powiązania projektów we wszystkich 5 sferach. Nie ulega wątpliwości, że rewitalizacja przeprowadzona w sposób efektywny zapobiegać będzie rozprzestrzenianiu się skutków negatywnych zjawisk na inne części gminy.
Problemowa	Przedsięwzięcia, które zaplanowano do realizacji w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji przyczynią się do rozwiązania problemów rozwojowych w 5 sferach: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej, co jednocześnie zapewnia kompleksowość wszystkich działań. Renowacja budynków, remont ich elewacji oraz działania w zakresie lepszej efektywności energetycznej wiążą się nie tylko z poprawą estetyki przestrzeni publicznych, ale również podniesieniem poziomu życia społeczności lokalnej, wzrostem atrakcyjności turystycznej obiektów o znaczeniu zabytkowym oraz poprawą jakości środowiska. Ponadto tworzenie nowych przestrzeni

Proceduralno-institutionalna	rekreacji sprzyja integracji mieszkańców. Należy również zauważyć, że działania rewitalizacyjne są zgodne ze strategicznymi kierunkami rozwojowymi gminy. W ramach zapewnienia komplementarności proceduralno-institutionalnej powołany został Zespół ds. Rewitalizacji stanowiący organ konsultacyjny Burmistrza w zakresie rewitalizacji. Funkcjonujący Zespół zapewnia współpracę ze wszystkimi grupami interesariuszy procesu rewitalizacji zdegradowanych obszarów gminy, co z kolei zapewnia udział lokalnej społeczności na każdym etapie procesu realizacji rewitalizacji. Działanie tak dobranej grupy doradczej opiera się przede wszystkim na przekonaniu o znajomości problemów społecznych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych oraz technicznych, które występują na zdegradowanych obszarach gminy.
Międzyokresowa	Przedsięwzięcia dotyczące rewitalizacji ujęte w Lokalnym Programie Rewitalizacji Gminy Wołów na lata 2015-2025 są uzupełnieniem lub też kontynuacją projektów realizowanych uprzednio (m.in. III etap rewitalizacji Zamku Piastowskiego). Została zachowana więc ciągłość programowa, dzięki czemu wykorzystane zostaną doświadczenia z realizacji poprzedniego Lokalnego Programu Rewitalizacji, jak również wniosków z przeprowadzonej ewaluacji.
Źródło finansowania	Dla prawidłowej realizacji procesu rewitalizacji, zapewniona została komplementarność źródeł finansowania, co oznacza wykorzystanie zarówno środków finansowych własnych gminy, jak również środków finansowych pochodzących z zewnątrz. Zaplanowane przedsięwzięcia będą zatem finansowane w ramach wkładu własnego podmiotów je realizujących i/lub środków zewnętrznych pochodzących z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego na lata 2014-2020, tudzież środków pochodzących z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, UMWD oraz środków dostępnych u Konserwatora Wojewódzkiego. Tak zmontowany plan finansowy, bazujący na dywersyfikacji źródeł finansowania, umożliwi efektywne wdrożeniu zaplanowanych projektów.

Źródło: opracowanie własne

4.2. Ramy finansowe

Skuteczne, a jednocześnie efektywne przeprowadzenie procesu rewitalizacji jest uzależnione od źródeł finansowania. Zgodnie z regulacjami zawartymi w *Wytycznych Ministerstwa Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 z dnia 2 sierpnia 2016 r.* i *Ustawie o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r.* niezbędne jest takie zaplanowanie źródeł finansowania, aby był one komplementarne względem siebie, co pozwala na przekonanie o efektywnym przeprowadzeniu zaplanowanego procesu rewitalizacji. Niezwykle istotna jest także dywersyfikacja środków finansowania procesu rewitalizacji, zapewniona poprzez łączenie publicznych źródeł finansowania z prywatnymi.

Wdrażając działania rewitalizacyjne na obszarach kryzysowych zaplanowano przeprowadzenie projektów o charakterze kluczowym, jak również zadań uzupełniających, których realizacja została przewidziana zależnie od możliwości finansowych gminy. Łączny

koszt wszystkich zaplanowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych wyniósł: 28 921 756,58 zł. Poniższe zestawienie (tab.20) prezentuje koszty poszczególnych projektów.

Tab. 20. Harmonogram rzeczowo-finansowy działań głównych zaplanowanych do zrealizowania w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Wołów na lata 2015-2025

L.p.	Nazwa projektu	Wartość projektu [zł]	Termin realizacji	Źródła finansowania
A.01	Rewitalizacja budynku Powiatowego Centrum Medycznego w Wołowie	1 720 000 zł	08.2016-08.2018	Powiat Wołowski, środki PCM. Środki UE
A.02	Zagospodarowanie terenu szpitala przy ul. Inwalidów Wojennych 26 w Wołowie	350 000 zł	03.2017-03.2019	Gmina Wołów; Środki z funduszy UE
A.03	Renowacja Zamku Piastowskiego przy pl. Piastowskim 2 w Wołowie – etap III	675 000 zł	08.2016-08.2018	Gmina Wołów; PEFRON
A.04	Rewitalizacja budynku dworca PKP w Wołowie	3 503 446,48 zł	03.2017-12.2017	Gmina Wołów; Środki z funduszy UE
A.05	Remont budynku mieszkalnego wielorodzinnego – ul. Wojska Polskiego 40	200 000	03.2017-10.2018	Gmina Wołów; Środki z funduszy UE
A.06	Rewitalizacja budynku usługowo-biurowego przy ul. Piłsudskiego 17 w Wołowie	1 045 500 zł	03.2017-12.2018	Gmina Wołów; Środki z funduszy UE
A.07	Remont budynku mieszkalnego wielorodzinnego – ul. Niepodległości 10	145 000 zł	03.2017-12.2019	Gmina Wołów; Środki z funduszy rewitalizacyjnych
A.08	Remont elewacji i więźby dachowej kościoła pw. Św. Wawrzyńca wraz z rewitalizacją placu przy kościele w Wołowie	1 720 000 zł	05.2017-09.2019	Parafia rzymskokatolicka p.w. św. Wawrzyńca; Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego; Konserwator Wojewódzki
A.09	Remont i renowacja wnętrza świątyni – kościół pw. Św. Wawrzyńca - odrestaurowanie 26-głosowych organów Caspariniego	1 580 000 zł	05.2017-09.2019	Parafia rzymskokatolicka p.w. św. Wawrzyńca; Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego; Konserwator Wojewódzki
A.10	Remont budynku mieszkalnego wielorodzinnego – ul. Zwycięstwa 23	160 000 zł	03.2017-12.2019	Wspólnota Mieszkaniowa, środki z funduszy UE, kredyty

A.11	Remont budynku mieszkalnego wielorodzinnego – ul. Wojska Polskiego 21	100 000 zł	03.2017-12.2019	Wspólnota Mieszkaniowa, środki z funduszy UE, kredyty
A.12	Remont budynku mieszkalnego wielorodzinnego – ul. Obrońców Lwowa 16	100 000 zł	03.2017-12.2019	Wspólnota Mieszkaniowa, środki z funduszy UE, kredyty
A.13	Remont budynku mieszkalnego wielorodzinnego – ul. Wojska Polskiego 6	200 000 zł	03.2017-12.2019	Wspólnota Mieszkaniowa, środki z funduszy UE, kredyty
A.14	Remont budynku mieszkalnego wielorodzinnego – ul. Wojska Polskiego 9	160 000 zł	03.2017-12.2019	Wspólnota Mieszkaniowa, środki z funduszy UE, kredyty
A.15	Remont budynku mieszkalnego wielorodzinnego – al. Obrońców Lwowa 9	75 000 zł	06.2017-12.2017 lub 06.2018-12.2018	Wspólnota Mieszkaniowa, środki z UMWD, kredyty
A.16	Rewitalizacja terenu przy blokowisku w Wołowie przy ul. Poznańskiej 3-11	300 000 zł	04.2017-12.2020	Wspólnota Mieszkaniowa, środki z funduszy UE, kredyty
A.17	Modernizacja terenów rekreacyjnych i otoczenia budynku wielorodzinnego przy ul. Komuny Paryskiej 15 a,b, 21 a,b,c,d, al. Niepodległości 3-3a-3b, 5-5a-5b, 11a, 15a, ul. Kolejowej 1-3-5, J. Korzeniowskiego 8-8a, 12-14-16-18, ul. J. Piłsudskiego 1-3-3a, 2-4 w Wołowie	4 000 000 zł	10.2016-10.2019	Wspólnota Mieszkaniowa, środki zewnętrzne
A.18	Zagospodarowanie podwórka przy ul. Wileńskiej 5	50 000 zł	06.2017-09.2017	Wspólnota Mieszkaniowa, środki zewnętrzne
A.19	Remont budynku mieszkalnego wielorodzinnego – ul. Robotnicza 1	50 000 zł	06.2017-09.2017	Wspólnota Mieszkaniowa, środki z funduszy UE, kredyty
A.20	Remont budynku mieszkalnego wielorodzinnego – ul. Wileńska 5	160 000 zł	06.2017-09.2017	Wspólnota Mieszkaniowa, środki zewnętrzne
A.21	Remont budynku mieszkalnego wielorodzinnego – ul. Zwycięstwa 22	110 000 zł	03.2017-12.2019	Wspólnota Mieszkaniowa, środki z funduszy UE, kredyty
A.22	Remont budynku mieszkalnego wielorodzinnego – ul. Zwycięstwa 21	120 000 zł	03.2017-12.2019	Wspólnota Mieszkaniowa, środki z funduszy UE, kredyty

A.23	Remont budynku mieszkalnego wielorodzinnego – ul. Wrocławska 20	60 000 zł	03.2017-12.2019	Wspólnota Mieszkaniowa, środki z funduszy UE, kredyty
A.24	Remont budynku mieszkalnego wielorodzinnego – ul. Wrocławska 17	60 000 zł	03.2017-12.2019	Wspólnota Mieszkaniowa, środki z funduszy UE, kredyty
A.25	Remont budynku mieszkalnego wielorodzinnego – ul. Wileńska 3-3a	120 000 zł	03.2017-12.2019	Wspólnota Mieszkaniowa, środki z funduszy UE, kredyty
A.26	Remont budynku mieszkalnego wielorodzinnego – ul. Piastów Śląskich 30-32	45 000 zł	03.2017-12.2019	Wspólnota Mieszkaniowa, środki z funduszy UE, kredyty
A.27	Remont budynku mieszkalnego wielorodzinnego – ul. Komuny Paryskiej 34	140 000 zł	03.2017-12.2019	Wspólnota Mieszkaniowa, środki z funduszy UE, kredyty
A.28	Remont budynku mieszkalnego wielorodzinnego – ul. Komuny Paryskiej 7	140 000 zł	03.2017-12.2019	Wspólnota Mieszkaniowa, środki z funduszy UE, kredyty
A.29	Remont budynku mieszkalnego wielorodzinnego – ul. Komuny Paryskiej 5	100 000 zł	03.2017-12.2019	Wspólnota Mieszkaniowa, środki z funduszy UE, kredyty
A.30	Remont budynku mieszkalnego wielorodzinnego – ul. Komuny Paryskiej 1	130 000 zł	03.2017-12.2019	Wspólnota Mieszkaniowa, środki z funduszy UE, kredyty
A.31	Remont budynku mieszkalnego wielorodzinnego – ul. A. Mickiewicza 9	160 000 zł	03.2017-12.2019	Wspólnota Mieszkaniowa, środki z funduszy UE, kredyty
A.32	Remont budynku mieszkalnego wielorodzinnego – ul. Komuny Paryskiej 41-41a	150 000 zł	03.2017-12.2019	Wspólnota Mieszkaniowa, środki z funduszy UE, kredyty
A.33	Modernizacja 9 budynków wielorodzinnych w Wołowie przy ul. Piłsudskiego, ul. Komuny Paryskiej, ul. al. Niepodległości, ul. Korzeniowskiego, ul. Reja i ul. Wrocławskiej	2 100 000 zł	10.2016-10.2019	Wołowska Spółdzielnia Mieszkaniowa; Środki zewnętrzne
A.34	Modernizacja 5 budynków wielorodzinnych w Wołowie przy ul. T. Kościuszki i al. Niepodległości	700 000 zł	10.2016-10.2019	Wołowska Spółdzielnia Mieszkaniowa; Środki zewnętrzne
A.35	Przebudowa budynku na cele publiczne związane z centrum przesiadkowym przy ul.	3 503 446,48 zł	03.2017-12.2017	Gmina Wołów; Środki z funduszy UE

	Kolejowej w Wołowie			
A.36	Remont elewacji budynku z dociepleniem ostatniej kondygnacji i stropodachu przy ul. Inwalidów Wojennych 2 w Wołowie	160 000 zł	04.2016-10.2016	Środki własne; Środki zewnętrzne
A.37	Remont budynku mieszkalnego wielorodzinnego – ul. Piastów Śląskich 28	70 000 zł	03.2017-12.2019	Wspólnota Mieszkaniowa, środki z funduszy UE, kredyty
A.38	Remont budynku mieszkalnego wielorodzinnego – ul. Wrocławska 28	200 000 zł	03.2017-12.2019	Wspólnota Mieszkaniowa, środki z funduszy UE, kredyty
A.39	Remont kapitalny dachu z ociepleniem, wykonanie elewacji budynku przy ul. Ścinawskiej 4 w Wołowie	200 000 zł	07.2017-10.2017	Środki własne; Środki zewnętrzne
A.40	Remont budynku mieszkalnego wielorodzinnego – ul. Wojska Polskiego 1	70 000 zł	03.2017-12.2019	Wspólnota Mieszkaniowa, środki z funduszy UE, kredyty
A.41	Rewitalizacja przestrzeni publicznych w rejonie Starego Miasta w Wołowie	1 300 000 zł	03.2017-12.2018	Gmina Wołów; Środki z funduszy UE
B.01	Przebudowa drogi przy ul. Sikorskiego w Wołowie	1 794 031,15	03.2017-12.2017	Gmina Wołów; Środki z funduszy UE
B.02	Przebudowa drogi przy ul. Przechodniej w Wołowie	1 195 332,47	03.2017-12.2017	Gmina Wołów; Środki z funduszy UE

Źródło: opracowanie własne na podstawie fiszek projektowych

4.3. Partycypacja społeczna

Proces rewitalizacji nie może odbywać się bez udziału jego beneficjentów. Dlatego też tak istotnym elementem dobrze zaplanowanej rewitalizacji jest udział społeczności lokalnej. To właśnie mieszkańcy obszarów zdegradowanych mają najszerzą wiedzę o istniejących problemach, a jednocześnie potencjalnych działaniach, które w skuteczny sposób przeciwdziałająby zachodzącym negatywnym zjawiskom w znacznym stopniu przyczyniając się do poprawy sytuacji na obszarach zdegradowanych. Nie ulega zatem wątpliwości, że włączenie opinii mieszkańców do konstrukcji Lokalnego Programu Rewitalizacji jest elementem niezbędnym.

W ramach partycypacji społecznej – włączenia mieszkańców gminy w proces rewitalizacji i określenia zadań o charakterze priorytetowym zostały przeprowadzone konsultacje społeczne. Podstawową ich składową było ukonstytuowanie Zespołu ds. rewitalizacji – swoistego organu doradczego burmistrza, będącego jednocześnie forum

współpracy ze wszystkimi potencjalnymi interesariuszami procesu rewitalizacji zdegradowanych obszarów gminy. Zaproszenie do udziału w tworzeniu niniejszego organu skierowane zostało do mieszkańców za pośrednictwem strony internetowej gminy (www.wolow.pl).

W dniu 26.07.2016 r. zorganizowano pierwsze warsztaty konsultacyjne dotyczące prac nad Lokalnym Programem Rewitalizacji Gminy Wołów. Spotkaniu przyświecały następujące cele: omówienie wyników prac nad wyznaczeniem obszaru zdegradowanego i rewitalizacji gminy Wołów, przeprowadzenie pogłębionej analizy problemów obszaru zdegradowanego i rewitalizacji, prezentacja zasad zgłaszania propozycji przedsięwzięć, które mogą zostać ujęte w programie rewitalizacji za pośrednictwem „Ankiety potrzeb rewitalizacyjnych”. Spotkanie to miało również cel użyteczny, polegający na uświadomieniu społeczności lokalnej istotności działań rewitalizacyjnych oraz szczegółowej informacji w jaki sposób możliwe jest udzielenie opinii. Na spotkaniu przeprowadzono także pogłębioną analizę problemów obszaru zdegradowanego i rewitalizacji.

W dniu 17.08.2016 r. odbyły się drugie warsztaty konsultacyjne nt. Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Wołów. Ich celem było omówienie przedstawionych projektów rewitalizacyjnych oraz prezentacja wizji i celów strategicznych rewitalizacji połączona z dyskusją.

W ramach konsultacji społecznych za pośrednictwem strony internetowej gminy (www.wolow.pl) skierowano do mieszkańców zaproszenie do składania projektów rewitalizacyjnych w Biurze Obsługi Klienta Urzędu Miejskiego w Wołowie. Wszelkie propozycje inicjatyw składano poprzez wypełnienie fiszki projektowej, której wzór został zamieszczony na stronie internetowej gminy (www.wolow.pl). Ostateczny termin składania projektów upłynął 12.08.2016 r.

Ponadto istotnym elementem przeprowadzonych konsultacji społecznych było badanie ankietowe dotyczące potrzeb rewitalizacji, zamieszczona na stronie internetowej gminy (www.wolow.pl) i dedykowane wszelkim interesariuszom procesu rewitalizacji. Ankietyzacja została przeprowadzona w terminie 21.07.2016-25.07.2016 r. Ankieta zawierała szereg pytań dotyczących występujących problemów we wszystkich 5 sferach oraz zagadnienia dotyczące wskazania konkretnego obszaru wymagającego rewitalizacji. Respondenci odpowiadali na następujące pytania:

1. Proszę wskazać obszar, które wymaga Pani/Pana zdaniem konieczności podjęcia działań rewitalizacyjnych ze względu na kumulację problemów społecznych, gospodarczych i przestrzennych.
2. Co Panią/Pana łączy ze wskazanym obszarem?
3. Proszę ocenić znaczenie wymienionych problemów/kwestii o charakterze społecznym, wpływające negatywnie na rozwój Gminy Wołów.
4. Proszę ocenić znaczenie wymienionych problemów/kwestii o charakterze funkcjonalno-przestrzennym, wpływające negatywnie na rozwój Gminy Wołów.
5. Jeśli w pytaniu 3 wybrał/a Pan/i odpowiedź "utrudniony dostęp do usług komercyjnych" lub "niewystarczająca oferta usług publicznych", prosimy wskazać, jakie konkretnie usługi ma Pan/i na myśli.
6. Proszę ocenić znaczenie wymienionych problemów/kwestii o charakterze środowiskowym i/lub technicznym, wpływające negatywnie na rozwój Gminy Wołów.

7. Proszę ocenić znaczenie wymienionych problemów/kwestii o charakterze gospodarczym, wpływające negatywnie na rozwój Gminy Wołów.
8. Jeśli uznał/a Pan/Pani, że dany problem jest „dość istotny” bądź „bardzo istotny”, proszę wskazać obszar gminy lub ulicę, gdzie widoczne jest szczególne nasilenie problemu”, co umożliwiło na pełniejsze poznanie problemów zidentyfikowanych na obszarach wymagających rewitalizacji.

Wszystkie sugestie i opinie mieszkańców gminy zostały uwzględnione przy konstrukcji i programowaniu działań w ramach opracowywania Lokalnego Programu Rewitalizacji.

4.4. System monitorowania

Poszczególne elementy zarządzania, tj. monitoring i ewaluacja służą szybkiemu i bieżącemu wykrywaniu zdarzeń i tendencji, mogących mieć negatywny wpływ na skalę i tempo realizacji założonych celów i kierunków działań.

Tab. 21. Etapy procesu wdrażania i monitorowania LPR

Etap	Zadania	Wyniki i procedury
Zbieranie danych i informacji	Zbieranie danych statycznych	Materiał empiryczny stanowiący podstawę do analiz i ocen
Analiza danych i informacji	Uporządkowanie, przetworzenie i analiza danych oraz ich archiwizacja	Materiał służący przygotowaniu raportów
Przygotowywanie raportów	Zestawienie otrzymanych danych w raporty	Okresowe raporty
Ocena wyników (porównanie z aktualnymi normami)	Ocena porównawcza osiągniętych wyników z założeniami	Określenie stopnia wykonania przyjętych zapisów LPR (w wypadku stwierdzenia znacznych odchyleń możliwość wprowadzenia raportów kwartalnych)
Identyfikacja odchyleń	Ocena rozbieżności pomiędzy założeniami a rezultatami	Przygotowanie materiału dla dalszych działań
Analiza przyczyn odchyleń	Poszukiwanie i określenie przyczyn zaistniałej sytuacji	Przygotowanie materiału dla dalszych działań o charakterze korygującym
Planowanie korekty	Zmiana dotychczasowych metod realizacji bądź wprowadzenie nowych	Określenie i akceptacja działań korygujących

Źródło: opracowanie własne.

Monitoring powinien stanowić proces ciągły, co pozwoli na sprawne i szybkie reagowanie na okoliczności utrudniające właściwą realizację LPR. Powinien on dotyczyć zarówno zmian zachodzących w obszarze rewitalizacji, jak i stopnia realizacji zaplanowanych przedsięwzięć. W pierwszym przypadku monitoring powinien objąć poziom zmian społeczno-gospodarczo zachodzących w obszarze rewitalizacji. Kluczowe w tym celu będzie rejestrowanie wskaźników, które posłużyły wyznaczeniu obszaru rewitalizacji. Źródłem informacji będą dane pochodzące ze statystyki publicznej (publikowane m.in. w Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego), dane Powiatowego Urzędu Pracy w Wołowie, dane Urzędu Miejskiego w Wołowie, komórek organizacyjnych

i jednostek podległych UM oraz innych jednostek gminnych, zobowiązanych do terminowego przekazywania danych i informacji (m.in. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Wołowie, Komisariat Policji w Wołowie, Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna w Wołowie, jednostki oświatowe, instytucje kultury), Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o. o., Przedsiębiorstwo Wodno – Kanalizacyjne Sp. z o. o.; Państwowej Komisji Wyborczej w Warszawie, Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej we Wrocławiu i innych podmiotów stosownie do zapotrzebowania.

Monitoring obejmuje następujące wskaźniki:

- udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym ogółem [%],
- udział bezrobotnych długotrwale w liczbie ludności w wieku produkcyjnym ogółem [%],
- osoby korzystające z pomocy społecznej na 100 mieszkańców [osoby],
- świadczenia pomocy społecznej na 100 mieszkańców [świadczenia],
- przestępstwa o charakterze kryminalnym na 1000 mieszkańców [przestępstwa],
- czyny karalne nieletnich na 1000 mieszkańców [czyny karalne],
- liczba wydanych niebieskich kart na 1000 mieszkańców [niebieskie karty],
- osoby objęte działaniami komisji alkoholowej i korzystający z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu lub narkomanii na 1000 mieszkańców [osoby],
- średni wynik sprawdzianu w klasie VI szkoły podstawowej (język polski, matematyka) [%],
- średni wynik egzaminu gimnazjalnego (język polski, historia i WOS, matematyka, przedmioty przyrodnicze) [%],
- organizacje pozarządowe na 1000 mieszkańców [organizacje],
- członkowie działający w organizacjach pozarządowych na 1000 mieszkańców [członkowie],
- frekwencja w wyborach samorządowych [%],
- udział czytelników czynnych bibliotek publicznych w liczbie ludności ogółem [%],
- udział ludności w wieku poprodukcyjnym w liczbie ludności ogółem [%],
- indeks starości [osoby],
- podmioty gospodarcze na 1000 mieszkańców [podmioty gospodarcze],
- udział podmiotów gospodarczych, które zgłosiły zakończenie lub zawieszenie działalności gospodarczej w ogólnej liczbie podmiotów gospodarczych [%],
- liczba mieszkań komunalnych ogrzewanych z innych źródeł niż sieć ciepłownicza lub sieć gazowa na 1000 mieszkańców [mieszkania],
- emisja CO₂ z budynków mieszkalnych na 100 mieszkańców [MgCO₂],
- natężenie ruchu kołowego na drogach [pojazdy / doba],
- obiekty budowlane pokryte lub izolowane azbestem na 1000 mieszkańców [obiekty],
- lokale mieszkalne socjalne i komunalne na 1000 mieszkańców [lokale],
- dostęp do terenów rekreacyjnych (obiekty zieleni publicznej i obiekty sportowe) [dostęp / brak dostępu],
- dostęp do urządzeń sieciowych (sieć kanalizacyjna i wodociągowa) [dostęp / brak dostępu],
- udział mieszkań ogrzewanych kotłem centralnym w liczbie mieszkań ogółem [%]

- udział mieszkań powstałych przed 1966 r. w liczbie mieszkań ogółem [%],
- udział mieszkań poddanych termomodernizacji w liczbie mieszkań ogółem [%].

Stopień realizacji przedsięwzięć monitorowany będzie poprzez zobligowanie realizatorów działań (zarówno publicznych, jak i prywatnych) do informowania o stopniu realizacji, stopniu osiągnięcia wskazanych wskaźników produktu i rezultatu oraz o ewentualnych zmianach (opóźnienie działań, zmiany kosztów czy struktury finansowania).

Ocena stopnia realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji sporządzana będzie w postaci raportu z realizacji, w którym znajdą się zapisy dotyczące stopnia osiągnięcia poszczególnych celów i kierunków działań. Na podstawie informacji zawartych w raporcie podjęte zostaną działania mające na celu usunięcie ewentualnych nieprawidłowości. Raport powinien być sporządzany w okresach dopasowanych do terminarza roku budżetowego tak, aby w budżecie można było planować środki na realizację zadań przewidzianych w Programie. Raport będzie kończyć się wnioskami, a w razie konieczności propozycją zmiany zapisów w dokumencie. Wypracowane raporty z wdrażania Programu zostaną przedłożone do zaopiniowania przez Zespół ds. Rewitalizacji, a następnie do zaakceptowania i zatwierdzenia przez Radę Miejską.

Tab. 22. Wskaźniki realizacji LPR

Wskaźnik	Oczekiwana zmiana
Cel 1. Poprawa ład i funkcjonalności przestrzeni publicznych oraz stanu środowiska naturalnego	
Liczba budynków mieszkalnych wielorodzinnych poddanych modernizacji [budynki]	wzrost
Liczba budynków użyteczności publicznej poddanych modernizacji [budynki]	wzrost
Powierzchnia zrewitalizowanej i zagospodarowanej przestrzeni publicznej [km ²]	wzrost
Powierzchnia terenów zielonych objętych rewitalizacją [km ²]	wzrost
Długość przebudowanych dróg gminnych [km]	wzrost
Liczba utworzonych miejsc parkingowych [miejsca]	wzrost
Długość utworzonych dróg rowerowych [km]	wzrost
Szacunkowa emisja gazów cieplarnianych [tony ekwiwalentu CO ² / rok]	spadek
Cel 2. Podniesienie jakości życia mieszkańców i wzrost atrakcyjności turystycznej	
Liczba zrewitalizowanych obiektów infrastruktury [obiekty]	wzrost
Liczba osób korzystających ze zmodernizowanej infrastruktury [osoby]	wzrost
Powierzchnia użytkowa budynków użyteczności publicznej poddanych rewitalizacji [m ²]	wzrost
Liczba osób zagrożonych wykluczeniem społecznym objętych wsparciem [osoby]	wzrost
Liczba zrewitalizowanych budynków służących integracji oraz działalności kulturalnej i społecznej [budynki]	wzrost
Liczba zabytków poddanych renowacji [zabytki]	wzrost
Liczba wydarzeń kulturalnych, edukacyjnych lub sportowo-rekreacyjnych [wydarzenia]	wzrost
Liczba uczestników imprez kulturalnych, edukacyjnych lub sportowo-rekreacyjnych [uczestnicy]	wzrost

Źródło: opracowanie własne na podstawie fiszek projektowych.

W procesie monitorowania i ewaluacji LPR wykorzystane zostaną dodatkowe instrumentaria, które zapewnią skuteczność i efektywność systemu monitoringu, jednocześnie

przyczyniając się do podniesienia efektywności polityk publicznych realizowanych przez samorząd lokalny. Zastosowanym kluczowym narzędziem będzie ankieta monitoringowo-ewaluacyjna, adresowana do wszystkich interesariuszy procesu rewitalizacyjnego w gminie. Za właściwą realizację i kontrolę systemu monitoringu, w tym także przeprowadzenie ankietyzacji społeczności lokalnej, odpowiedzialny będzie Urząd Miejski w Wołowie. Badanie ankietowe, wykonywane w cyklu 3-letnim, powinno obejmować badanie społeczno-ekonomiczne, stanowiące odpowiedź na zidentyfikowane na etapie opracowywania LPR problemy w różnorodnych sferach: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej. Ponadto ankietyzacja winna określić i wskazać dotychczasowe efekty, które w opinii mieszkańców zostały osiągnięte dzięki rewitalizacji.

W efekcie analiz przeprowadzanych w procesie monitoringu uzasadnione może się okazać korygowanie Lokalnego Programu Rewitalizacji i zawartych w nim przedsięwzięć. Jest to proces naturalny, gdyż każdy dokument o randze strategii jest dokumentem „żywym” i dynamicznym. Organem władnym do przyjęcia nowych zadań (mieszczących się jednak w ramach wytyczonych celów) będzie organ stanowiący gminy.

Proces wdrażania niezbędnych korekt i zmian do Lokalnego Programu Rewitalizacji jest stałym zadaniem jednostek zaangażowanych we wdrażanie. Niezgodności i odchylenia od LPR muszą być korygowane na bieżąco. Wynikają one z różnych przyczyn lokalnych, ale także zewnętrznych (regionalnych lub krajowych). Do najczęściej obserwowanych należą przyczyny: finansowe, organizacyjne, prawno-ekonomiczne, itp. Często dotyczą zakresu podejmowanych zadań i okresu ich realizacji. W przypadku występujących trudności przy realizacji niektórych przedsięwzięć (lub ich części), zachodzi konieczność ujęcia niezbędnych korekt i zmian w formie aktualizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji. Propozycja zmian powinna być przedstawiona, przedyskutowana i uzyskać akceptację szerokiego forum społeczności zamieszkującej obszar rewitalizacji.

Lokalny Program Rewitalizacji podlega ocenie aktualności i stopnia realizacji co najmniej raz na 3 lata. Ocena ta podlegać będzie zaopiniowaniu przez Zespół ds. rewitalizacji oraz ogłoszeniu na stronie internetowej gminy Wołów w Biuletynie Informacji Publicznej. Następnie, w przypadku wskazania konieczności zmiany, Burmistrz Miasta wystąpi do Rady Miejskiej z wnioskiem o jego zmianę.

4.5. Określenie zmian w obowiązujących aktach prawnych

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Wołów na lata 2015-2025 wskazuje na brak konieczności wprowadzenia zmian zapisów Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Wołów. Również nie przewiduje się zmian w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

5. SPÓJNOŚĆ LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI I PLANISTYCZNYMI GMINY

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Wołów na lata 2015-2025 stanowi narzędzie zarządzania rozwojem w obszarach kryzysowych, tworząc jednocześnie komponent strategicznego systemu programowania i planowania rozwoju gminy. Stąd też ważną przesłanką do określenia jego ram strategicznych (zdefiniowania celów strategicznych i kierunków działań rewitalizacyjnych) jest dotychczasowa polityka rozwoju gminy, wyrażona w obowiązujących dokumentach strategicznych i planistycznych poziomu lokalnego.

Lokalny Program Rewitalizacji wpisuje się bezpośrednio w założenia „Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Wołów” (SRMiG). Wyznaczony w LPR cel strategiczny 1 „Poprawa ładu i funkcjonalności przestrzeni publicznych oraz stanu środowiska naturalnego” ściśle koresponduje z 2 celami strategicznymi wytyczonymi w SRMiG – celem 2: „Maksymalizacja korzyści miasta Wołów jako lokalnego bieguna wzrostu” i celem 3 „Maksymalizacja standardu życia mieszkańców gminy Wołów”. Oba dokumenty w zakresie uszczegółowień poszczególnych celów strategicznych (w LPR są nimi kierunki działań rewitalizacyjnych, a w SRMiG cele operacyjne) kładą nacisk na tożsame zagadnienia tematyczne dotyczące rozwoju i modernizacji zasobu mieszkaniowego, właściwego kształtowania i optymalizacji przestrzeni publicznych, optymalizacji sieci komunikacyjnej i rozwoju infrastruktury transportowej czy dbałości o stan środowiska naturalnego. Warto także podkreślić, że oba dokumenty zauważają i uwypuklają istotę powiązań zewnętrznych obszaru gminy z otoczeniem poza powiatowym, w szczególności w zakresie dostępności komunikacyjnej i promocji walorów turystyczno-rekreacyjnych.

Wytyczony w LPR cel 2 „Podniesienie jakości życia mieszkańców i wzrost atrakcyjności turystycznej” jest spójny z 2 celami strategicznymi SRMiG – celem 2: „Maksymalizacja korzyści miasta Wołów jako lokalnego bieguna wzrostu” i celem 3 „Maksymalizacja standardu życia mieszkańców gminy Wołów”. Oba dokumenty w założonych uszczegółowieniach celów strategicznych dążą do realizacji tożsamych zagadnień tematycznych: rozwoju infrastruktury społecznej (w szczególności w zakresie świadczenia wysokojakościowych usług publicznych), rozwoju potencjału turystycznego, aktywizacji i integracji społeczności lokalnej oraz rozwoju potencjału sportowo-rekreacyjnego i edukacyjnego w wymiarze „miękkim” (jako organizacja różnorodnych imprez) i wymiarze „twardym” (poprzez budowę bądź modernizację infrastruktury). Podobnie jak SRMiG, także LPR podkreśla konieczność dywersyfikacji docelowych grup wsparcia i objęcia interwencją w ramach działań rewitalizacyjnych w szczególności grup: osób z niepełnosprawnością, osób w wieku starszym, dzieci i młodzieży oraz osób wykluczonych społecznie.

Reasumując, LPR w ramach wyznaczonych kierunków działań rewitalizacyjnych wykazuje ścisły związek z większością celów operacyjnych SRMiG, zapewniając kontynuację, a także wzmocnienie dotychczas realizowanej przez władze lokalne polityki rozwojowej w gminie.

Lokalny Program Rewitalizacji wpisuje się również w założenia „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wołów na lata 2016-2026” (SRPS). Zarówno LPR, jak i SRPS akcentują w ramach zdefiniowanych celów minimalizację negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności w zakresie ubóstwa, bezrobocia i patologii rodziny (LPR cel strategiczny 2, SRPS cele strategiczne 1, 2 i 3), a także przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu (LPR cel strategiczny 2, SRPS cel strategiczny 6). Podobnie jak SRPS, także LPR podkreśla konieczność dywersyfikacji docelowych grup wsparcia i objęcia interwencją w ramach działań rewitalizacyjnych w szczególności grup: osób z niepełnosprawnością, osób w wieku starszym, dzieci i młodzieży oraz osób wykluczonych społecznie. LPR w ramach wyznaczonych kierunków działań rewitalizacyjnych wykazuje ścisły związek z większością celów operacyjnych SRPS, zapewniając kontynuację, a także wzmocnienie dotychczas realizowanej przez władze lokalne polityki społecznej w gminie.

Lokalny Program Rewitalizacji w wyznaczonej koncepcji strategicznej jest zgodny i silnie skorelowany z obowiązującym Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Wołów (SUiKZP), tudzież nie wpływa na dotychczasowy układ funkcjonalno-przestrzenny gminny. SUiKZP dla gminy Wołów zakłada realizację 3 celów strategicznych wraz z szeregiem zadań szczegółowych:

1. Wysoki standard życia mieszkańców:

- nowoczesna infrastruktura techniczna,
- oferta edukacyjna dostosowana do rynku pracy,
- wysoki poziom usług medycznych,
- czyste środowisko naturalne,
- opieka społeczna dla potrzebujących;
- bezpieczeństwo mieszkańców;

2. Nowoczesna gospodarka i rozwinięta turystyka:

- korelacja budowy infrastruktury technicznej z rozwojem przedsiębiorczości,
- dziedzictwo kulturowe i walory przyrodnicze podstawą rozwoju turystyki,
- dywersyfikacja funkcji obszarów wiejskich,
- nowoczesny sektor małych i średnich przedsiębiorstw,
- wizerunek gminy o dynamicznej gospodarce i atrakcyjnej turystycznie;

3. Gmina Wołów kulturalnym sercem powiatu:

- rewitalizacja zabytków kultury materialnej,
- nowoczesna baza placówek kultury,
- oferta kulturalna i zaangażowanie mieszkańców w rozwój kultury.

Wskazane w LPR cele strategiczne i kierunki działań rewitalizacyjnych są bezpośrednio powiązane z zadaniami ujętymi w SUiKZP. Oba dokumenty dążą do realizacji przestrzennych procesów rozwojowych w sposób kompleksowy i wszechstronny w różnych obszarach: społecznym, gospodarczym, środowiskowym i infrastrukturalno-technicznym, determinując przekształcenia związane z poprawą jakości życia mieszkańców. Można zatem stwierdzić, że LPR wpisuje się w realizację dotychczasowej polityki przestrzennej gminy Wołów.

Tab. 23. Zgodność Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Wołów na lata 2015-2025 ze Strategią Rozwoju Miasta i Gminy Wołów

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Wołów		Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Wołów na lata 2015-2025							
		Cele strategiczne							
		1. Poprawa ładu i funkcjonalności przestrzeni publicznych oraz stanu środowiska naturalnego				2. Podniesienie jakości życia mieszkańców i wzrost atrakcyjności turystycznej			
		Kierunki działań rewitalizacyjnych							
		1.1. Modernizacja tkanki mieszkaniowej, budynków użyteczności publicznej i obiektów zabytkowych	1.2. Odnowa funkcjonalna przestrzeni publicznych i poprawa ich estetyki	1.3. Modernizacja infrastruktury transportowej i optymalizacja sieci komunikacyjnej	1.4. Podniesienie jakości środowiska naturalnego	2.1. Rozwój infrastruktury społecznej, w szczególności w zakresie podaży usług publicznych	2.2. Przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym, zwłaszcza w zakresie wykluczenia społecznego	2.3. Podniesienie atrakcyjności w zakresie oferty turystyczno-kulturowej	2.4. Rozwój oferty kulturowej i edukacyjnej, w szczególności skierowanej do dzieci i młodzieży
Cele strategiczne	Cele operacyjne								
1. Maksymalizacja korzyści z relacji miasta i gminy Wołów z otoczeniem poza powiatowym	1.1. Poprawa dostępności komunikacyjnej i telekomunikacyjnej			x					
	1.2. Tworzenie relacji gospodarczych z otoczeniem poza powiatowym								
	1.3. Poprawa atrakcyjności rekreacyjnej oraz promocja walorów turystyczno-rekreacyjnych							x	

	1.4. Tworzenie warunków dla rozwoju budownictwa mieszkaniowego (postępująca suburbanizacja)	x							
2. Maksymalizacja korzyści miasta Wołów jako lokalnego bieguna wzrostu	2.1. Wysoki standard i dostępność usług publicznych		x			x			
	2.2. Wspieranie koncentracji działalności gospodarczej i usług otoczenia biznesu							x	x
	2.3. Atrakcyjna oferta kulturalna								
3. Maksymalizacja standardu życia mieszkańców gminy Wołów	3.1. Rozwój infrastruktury technicznej gminy	x			x				
	3.2. Stymulowanie rozwoju małej przedsiębiorczości								
	3.3. Wspieranie obszarów rolniczych								
	3.4. Wysoka jakości kształcenia na poziomie podstawowym					x			x
	3.5. Optymalne gospodarowanie zasobami mieszkaniowymi gminy	x							
	3.6. Wzrost skuteczności pomocy społecznej						x		
	3.7. Bezpieczeństwo publiczne			x					
	3.8. Poprawa estetyki i atrakcyjności przestrzeni publicznej oraz integracja i aktywizacja mieszkańców		x				x		

Źródło: opracowanie własne na podstawie „Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Wołów”.

Spis tabel

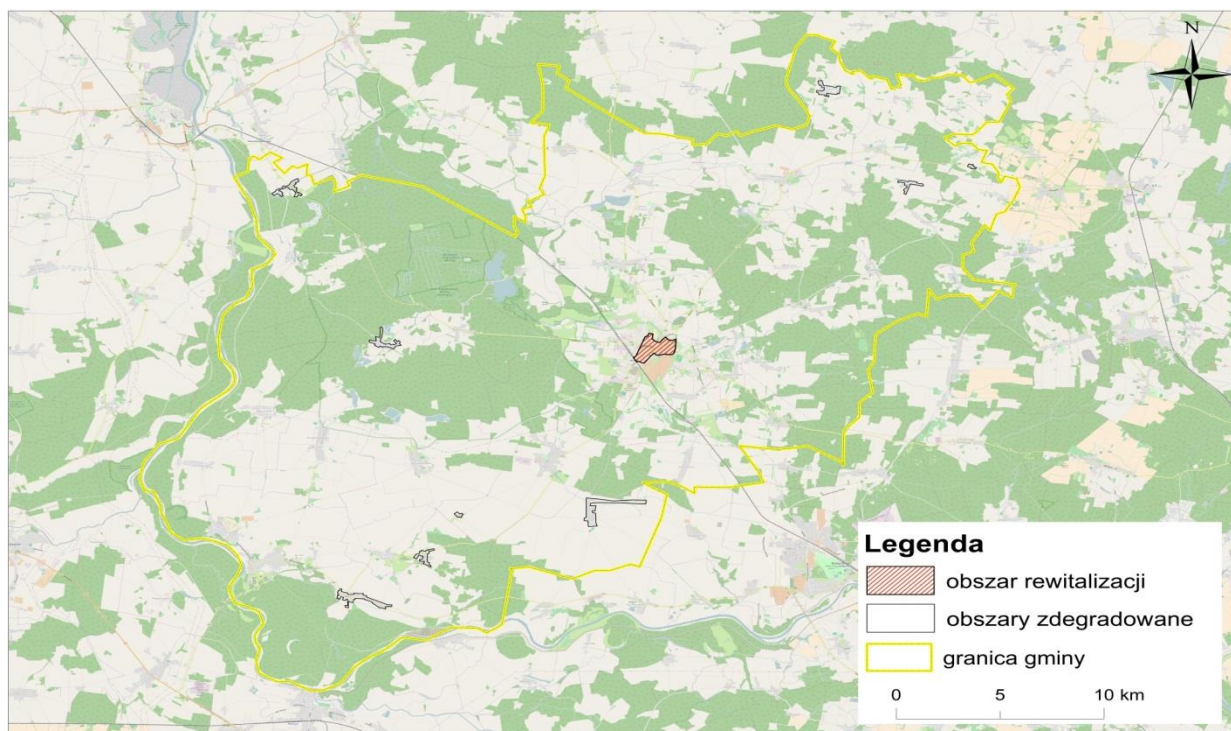
Tab. 1. Wskaźniki wykorzystane do wyznaczenia obszarów zdegradowanych w gminie Wołów	4
Tab. 2. Liczba ludności w miejscowościach wiejskich w gminie Wołów.....	7
Tab. 3. Wskaźniki obrazujące poszczególne sfery w zakresie sytuacji społeczno-gospodarczej gminy Wołów	7
Tab. 4. Zmiany liczby ludności w latach 2010-2015 w gminie Wołów na tle danych dla powiatu wołowskiego i województwa dolnośląskiego.....	9
Tab. 5. Zmiany w strukturach ludności według ekonomicznych grup wieku w gminie Wołów na tle danych dla powiatu wołowskiego i województwa dolnośląskiego	9
Tab. 6. Zmiany współczynnika obciążenia demograficznego i indeksu starości w gminie Wołów na tle danych dla powiatu wołowskiego i województwa dolnośląskiego.....	9
Tab. 7. Zmiany poziomu bezrobocia w latach 2010-2015 w gminie Wołów na tle danych dla powiatu wołowskiego i województwa dolnośląskiego.....	10
Tab. 8. Zmiany poziomu ubóstwa w latach 2010-2014 w gminie Wołów na tle danych dla powiatu wołowskiego i województwa dolnośląskiego.....	10
Tab. 9. Zmiany poziomu przedsiębiorczości w latach 2010-2015 w gminie Wołów na tle danych dla powiatu wołowskiego i województwa dolnośląskiego.....	11
Tab. 10. Ulice Wołowa wykazujące niekorzystną sytuację w zakresie sfery społecznej	39
Tab. 11. Poziom rozwoju sfery społecznej w miejscowościach wiejskich gminy Wołów	39
Tab. 12. Ulice Wołowa wykazujące niekorzystną sytuację w zakresie sfery gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej	40
Tab. 13. Miejscowości wiejskie w gminie Wołów wykazujące niekorzystną sytuację w zakresie sfery gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej	40
Tab. 14. Obszary zdegradowane i obszary rewitalizacji w gminie Wołów	41
Tab. 15. Charakterystyka obszarów zdegradowanych (OZ) i obszarów rewitalizacji (OR) w gminie Wołów.....	41
Tab. 16. Cele strategiczne i kierunki działań rewitalizacyjnych w gminie Wołów	45
Tab. 17. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne – lista podstawowa (A.01-A.42).....	51
Tab. 18. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne – lista uzupełniająca (B.01)	65
Tab. 19. Charakterystyka mechanizmów zapewniających komplementarność pomiędzy poszczególnymi projektami na obszarach rewitalizacji	67
Tab. 20. Harmonogram rzeczowo-finansowy działań głównych zaplanowanych do zrealizowania w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Wołów na lata 2015-2025.....	69
Tab. 21. Etapy procesu wdrażania i monitorowania LPR.....	74
Tab. 22. Wskaźniki realizacji LPR.....	76
Tab. 23. Zgodność Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Wołów na lata 2015-2025 ze Strategią Rozwoju Miasta i Gminy Wołów.....	80

Spis Rycin

Ryc. 1. Ulice Wołowa wykazujące niekorzystną sytuację w zakresie poziomu bezrobocia.....	12
Ryc. 2. Poziom bezrobocia w miejscowościach wiejskich gminy Wołów.....	13
Ryc. 3. Ulice Wołowa wykazujące niekorzystną sytuację w zakresie poziomu ubóstwa.....	14
Ryc. 4. Poziom ubóstwa w miejscowościach wiejskich gminy Wołów.....	14
Ryc. 5. Ulice Wołowa wykazujące niekorzystną sytuację w zakresie poziomu przestępczości.....	15
Ryc. 6. Poziom przestępczości w miejscowościach wiejskich gminy Wołów.....	16
Ryc. 7. Ulice Wołowa wykazujące niekorzystną sytuację w zakresie poziomu patologii społecznej.....	17
Ryc. 8. Poziom patologii społecznej w miejscowościach wiejskich gminy Wołów.....	17
Ryc. 9. Poziom edukacji w miejscowościach wiejskich gminy Wołów.....	18
Ryc. 10. Ulice Wołowa wykazujące niekorzystną sytuację w zakresie poziomu kapitału społecznego.....	19
Ryc. 11. Poziom kapitału społecznego w miejscowościach wiejskich gminy Wołów.....	19
Ryc. 12. Ulice Wołowa wykazujące niekorzystną sytuację w zakresie poziomu aktywności społecznej.....	20
Ryc. 13. Poziom aktywności społecznej w miejscowościach wiejskich gminy Wołów.....	21
Ryc. 14. Ulice Wołowa wykazujące niekorzystną sytuację w zakresie poziomu kapitału ludzkiego.....	22
Ryc. 15. Poziom kapitału ludzkiego w miejscowościach wiejskich gminy Wołów.....	22
Ryc. 16. Ulice Wołowa wykazujące niekorzystną sytuację w zakresie sfery gospodarczej.....	23
Ryc. 17. Poziom przedsiębiorczości w miejscowościach wiejskich gminy Wołów.....	24
Ryc. 18. Poziom kondycji przedsiębiorstw w miejscowościach wiejskich gminy Wołów.....	24
Ryc. 19. Ulice Wołowa wykazujące niekorzystną sytuację w zakresie sfery środowiskowej.....	26
Ryc. 20. Poziom rozwoju sfery środowiskowej w miejscowościach wiejskich gminy Wołów.....	26
Ryc. 21. Ulice Wołowa wykazujące niekorzystną sytuację w zakresie sfery przestrzenno-funkcjonalnej.....	29
Ryc. 22. Poziom rozwoju sfery przestrzenno-funkcjonalnej w miejscowościach wiejskich gminy Wołów.....	29
Ryc. 23. Ulice Wołowa wykazujące niekorzystną sytuację w zakresie sfery technicznej.....	30
Ryc. 24. Poziom rozwoju sfery technicznej w miejscowościach wiejskich gminy Wołów.....	31
Ryc. 25. Problemy sfery społecznej w obszarze rewitalizacji [%] w gminie Wołów.....	33
Ryc. 26. Problemy sfery społecznej w obszarze rewitalizacji w gminie Wołów – średnie arytmetyczne.....	34
Ryc. 27. Problemy sfery przestrzenno-funkcjonalnej w obszarze rewitalizacji [%] w gminie Wołów.....	35
Ryc. 28. Problemy sfery przestrzenno-funkcjonalnej w obszarze rewitalizacji w gminie Wołów – średnie arytmetyczne.....	36
Ryc. 29. Problemy o charakterze technicznym i/lub środowiskowym [%] w gminie Wołów.....	37
Ryc. 30. Problemy o charakterze technicznym i/lub środowiskowym w gminie Wołów – średnie arytmetyczne.....	37
Ryc. 31. Problemy sfery gospodarczej [%] w gminie Wołów.....	38
Ryc. 32. Problemy sfery gospodarczej w gminie Wołów – średnie arytmetyczne.....	38

Załącznik n1 Mapy

Obszary zdegradowane i obszar rewitalizacji na tle gminy

Obszar rewitalizacji

